

א וַיְגֵשׁ אֵלָיו יְהוָה וּגּוֹ', רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, ^א כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם
 לֹא יָדַעְנוּ וַיִּשְׁרָאֵל לֹא יִפְרְנוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ. הַאִי קָרָא
 אוֹקְמוּהָ, אָבֵל תָּא חֲזִי, ^ב כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, ^ג כָּל יוֹמָא וַיּוֹמָא,
 עֶבֶד עֲבִידתָּא, פְּדָקָא חֲזִי, בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא כְּמָה דְאַצְטְרִיךְ, כִּינּוּן דְאַתָּא יוֹמָא
 שְׁתִּיתָּא, וְאַצְטְרִיךְ ^ד לְמַבְרֵי אָדָם, ^ה אַתָּת אוֹרֵייתָא קַמִּיהָ, אַמְרָה ^ו הַאִי אָדָם
 דְאַתָּ * בְּעֵי לְמַבְרֵי, זְמִין הוּא לְאַרְגּוּזָא קַמֶּךָ, אֲלֵמְלָא לֹא תֶאֱרִיךְ ^ז רוּגְזָא, טַב לִיה
 דְלָא יִתְבְּרִי. אַמַר לָהּ קַב"ה, וְכִי ^ח לְמַגְנָא אֲתַקְרִינָא ^ט אַרְךָ אַפִּים.

ב אָלָא, ^י כִּלְאָ בְּאוֹרֵייתָא אֲתַבְּרִי, וְכִלְאָ בְּאוֹרֵייתָא אֲשְׁתַּכְלַל. בְּגִין
 דְעֵד לֹא בְרָא קַב"ה עֲלֵמָא, ^{יא} אֲתֵינּוּ כָּל ^{יב} אַתְּוֹן קַמִּיהָ, וְעָלוּ כָּל חַד וְחַד
^{יג} לְמַפְרַע.

ג עֲאֲלַת ^{יד} תִּיּוֹ, אַמְרָה קַמִּיהָ, רְעוּתְךָ לְמַבְרֵי בִי עֲלֵמָא, א"ל לָאו, דְכָף
 זְמִינִין כְּמָה צְדִיקָא ^{טו} לְמִימַת, דְכְּתִיב ^{טז} וְהִתְוַיַּתְּ תִּיּוֹ עַל מַצְחוֹת הָאֲנָשִׁים
 וּגּוֹ'. וְתִנְיִן, דְכְּתִיב ^{יז} וּמִמְקַדְשֵׁי תַחֲלוּ אֵל תַּקְרִי מִמְקַדְשֵׁי אָלָא מִמְקוּדְשֵׁי
 וּבְגִין כָּף עֲלֵמָא ^{יח} לֹא יִתְבְּרִי כָּף.

חֲלוּפֵי גֵרְסָאוֹת

מִסְוֵרַת הַזְהָר

^א (ישעיה ס"ג) ח"ב כ. צ. ח"ג רעא: רצ. ב) הקסה"ז
 כ"ה צ"ג. ב"ב א' צ"א. ג) הקסה"ז ד' צ"ב. ד) ב"א
 קמ"ג צ"א. ב. ב"ב א' צ"ה. ה) תולדות א' צ"ו. ו) ח"ג
 ט: ז) הקסה"ז ס"ו צ"א. ח) הקסה"ז כ"ה צ"ד. ט) הקסה"ז שם צ"ה. י) הקסה"ז כ"ו צ"א. יא) (יחזקאל ט') נח
 ק"א צ"ג. יב) (שם) נח ס"ח צ"א.

דרך אמת א] לחנם. ב] נכנסו כל האותיות לפני הש"י בסדר תשר"ק כדלעיל בהקדמה דף ב' ע"ב באותיות דרב
 המנוגא סבא.

וַיְגֵשׁ אֵלָיו יְהוָה

הַסּוּלָם

מֵאמֵר

נברא בתורה, והכל נשתכלל בתורה. וכמו
 שהתורה מתחלת בב' כן נברא העולם בב'. כי
 מטרים שברא הקב"ה את העולם שהוא נוקבא,
 באו כל האותיות לפניו, ונכנסו כל אחת
 ואחת למפרע. דהיינו בסדר תשר"ק צפעט"ט
 וכו', ולא בסדר אבג"ד וכו'.

א וַיְגֵשׁ אֵלָיו יְהוָה וּגּוֹ': ר' אלעזר
 פתח ואמר, כי אתה אבינו כי אברהם לא
 ידענו וגו'. מקרא זה בארוהו. אבל בא
 וראה, כשברא הקב"ה את העולם, כל יום
 ויום עשה את מלאכתו כראוי, בכל יום
 ויום עשה כמו שצריך, כיון שבא יום הששי,
 והוצרך לברוא את האדם, באה לפניו התורה,
 אמרה, אדם זה שאתה רוצה לברוא, עתיד
 הוא להכעיס אותך, אם לא תאריך אפך,
 מוטב לו שלא יברא. אמר לה הקב"ה, הכי
 בחנם אני נקרא, אך אפים. הביאור הוא
 בסוף המאמר.

ג עֲאֲלַת תִּיּוֹ וכו': נכנסה הת' ואמרה
 לפניו, רצונך לברוא עמי את העולם. אמר
 לה הקדוש ברוך הוא לא. כי כך עתידים
 הרבה צדיקים למות. שכתוב, והתוית תיו
 על מצחות האנשים וגו'. ולמדנו, שכתוב
 וממקדשי תחלו, אל תקרי וממקדשי, אלא
 וממקודשי שהם הצדיקים, (כמו שכתוב במסכת
 שבת

ב אָלָא כִּלְאָ בְּאוֹרֵייתָא וכו': אלא הכל
 (דפו"י דף ר"ה ע"א *) דף ר"ה ע"ב)

ב

ויגש

(ד) * עאלו תלת אתון: שין, קוף, ריש, כל חד וחד בלחודוי. א"ל קב"ה, לאו אתון פדאי למכרי בכו עלמא, דהא אתון אתון דאתקרי בכו שקר, ושקר לאו איהו פדאי למיקם קמאי, והא אוקמוה.

(ה) * ועלו פ"א צד"י, וכן בלהו, עד דמטו אתון לאת פ"ף, בין דנחת פ"ף מעל פתרא, אנדעזעו עלאי דתתאי כו', עד דאתקיים פלא באת פ"ת, דאיהו סימן ברכה, וביה אשתכלל עלמא ואתברי.

(ו) ואי תימא, דאל"ף איהו רישא דכל אתון, יאות איהו, אלא בגין דאתקרי ביה ארו, ובג"ד לא אתברי ביה עלמא, יאע"ג דאל"ף יא איהו את דרנא עלאה, בגין דלא יב למיטב דוקתא לסטרא אחרא, דאתקרי ארו, לא אתברי ביה עלמא, ואשתכלל בבי"ת עלמא, וביה אתברי.

(ז) ת"ח, פי אתה אבינו, בגין דהאי עלמא, בהאי דרנא אשתכלל ואתברי, ובר נש ביה אתברי, ונפק לעלמא.

(ח) פי אברהם לא ידענו, דהא אע"ג דביה קיומא דעלמא, לא אשתדל עלן, כמה דאשתדל על ישמעאל, דאמר לו ישמעאל יתיה לפניך. וישראל לא יפירונו, בגין דכל ברכאן דאצטריך לברכא לבנוי, שבק להאי דרנא לברכא בלהו.

חלופי גרסאות

א עאלת, ב ועאלו, ג פ"ה ד ל"ג ותתאי, ה וכו', ו ובה, ז מוסיף אינון אתון, ח לא ול"ג יאות, ט ל"ג ובג"ד; ובגין דאתקרי ביה ארו, י ואע"ג, יא איהו, יב למחב, יג דאע"ג ול"ג דהא, יד לאתברכא.

מסורת הזהר

(א) הקס"ז כ"ז צ"ב, (ב) הקס"ז כ"ט צ"ב, ה, ו, ג, שם צ"ג, ה, (ד) הקס"ז ל"א צ"א, (ה) שם כ"ט צ"ז, (ו) שם ל"ה צ"ג, (ז) שם מ' צ"ו, (ח) שם צ"ז, (ט) שם מ"א צ"א, (י) (בראשית י"ז) ח"ב לב.

הסולם

מאמר

ויגש אליו יהודה

משום זה, אע"פ שהא' היא אות מסוד עלינו, בכדי שלא לתת מקום דהיינו כח וחיוק, לסטרא אחרא, הנקראת ארו, לכן לא נברא בה העולם, ונשתכלל העולם בבי וכו נברא.

(ז) ת"ח, כי אתה אבינו: פירושו, משום שעולם הזה, שהוא הנוקבא דז"א הנקראת אתה, נשתכלל ונברא במדרגה זו, דהיינו בסימן ברכה, כנ"ל שהעולם נברא ונשתכלל בבי, מפני שהיא סימן הברכה, וגם האדם נברא בה, במדרגת סימן הברכה, ויצא לעולם, לפיכך נחשבת הנוקבא מבחינה זו לשורש אל האדם, ואנו אומרים אליה, כי אתה אבינו. דהיינו כי אתה שורשינו. ומ"ש שגם האדם נברא בסימן ברכה, יבואר להלן (בדף ג' ד"ה ועם זה).

(ח) כי אברהם לא ידענו: כי אע"פ שבו קיום העולם, שה"ס החסד, שכתוב, עולם חסד יבנה, לא השתדל עלינו כמו שהשתדל על ישמעאל, שאמר, לו ישמעאל יחיה לפניך

שבת דף נה. ע"ש) ומשום זה, העולם לא יברא בך.

(ד) עאלו תלת אתון וכו': באו ג' האותיות, שין קוף ריש, כל אחד ואחד בפני עצמו. אמר להן הקב"ה, אינכן כדאי שיברא בכס העולם, כי אתן האותיות שנקרא בכס שקר, ושקר אינו שוה לקום לפני, וכבר בארוה.

(ה) ועלו פ"א צד"י וכו': ובאו האותיות פ' וצ, וכן כולן, עד שהגיעו האותיות לאות ב', כיון שירדה הב' מעל הכתר, נודעזעו העליונים ותחתונים, עד שנתקיים הכל באות ב', שהיא סימן ברכה, ובו נשתכלל העולם ונברא. וביאור ענין זה תמצא לעיל (בהקדמת ספר הזהר דף ל"ב מאות כ"ב עד אות ל"ט בהסולם ע"ש).

(ו) ואי תימא דאל"ף וכו': ואם תאמר, הרי הא' הוא ראש כל האותיות, והיה צריך לברוא בו העולם. ומשיב, כך הוא, אלא משום שנקרא בה ארו, לא נברא בה העולם, (דפני דף ר"ח ע"ב)

ג.

ויגש

ט) אַתָּה ה' אָבִינוּ, דָּהָא אַנְתָּא קְיִימַת עַלְנָן תְּדִיר לְבְרָכָא, וְלֹא שְׁגַתָּא עַלְנָן, כָּאֲבָא דְאַשְׁגַּח עַל בְּנִין, בְּכָל מַה דְאַצְטְרִיךְ לֹונ. גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמַךְ, דָּהָא אַנְתָּא הוּא גּוֹאֵל, דְהִכִּי אַתְּקִירי «הַמְלֶאךְ הַגּוֹאֵל», וְדָא גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמַךְ, שְׁמַךְ וּבְאִי. תְּנִינָן אִין מַפְסִיקִין בֵּין גְּאוּלָּה לְתַפְלָה, כְּמָה דְלֹא מַפְסִיקִין בֵּין תַּפְלָה שְׁל יָד, לְתַפְלָה שְׁל רֵאשׁ, דְבְעֵי לְמַחְזִי דְכָלָא חַד, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (בראשית מ"ח) נח דף ט"ז צ"א. ב) הקסה"ז דף קפ"ו א קיימא. ב ודאי (אה"ל). ג לשל ול"ג לתפלה. צ"ב. ד.

ויגש אליו יהודה

הסולם

מאמר

אל הנוקבא דז"א, שנקראת אתה, מטעם היותה עלמא דאתגלייא כי הנוקבא שמחזה ולמעלה דז"א נקראת הוא, דהיינו נסתר, ולא אתה, כנודע. ומתוך שהיא עלמא דאתגלייא עם הארת החכמה, ע"כ אמרו לה, כי אתה אבינו כי גם בני ישראל הם ממדרגת עלמא דאתגלייא כנ"ל, שע"כ נברא עם השם אך אפיס. כי אברהם לא ידענו, דלא אשתדל עלן, כמה דאשתדל עלן ישמעאל, דאמר, לו ישמעאל יהיה לפניך, כי ישמעאל ה"ס, מל ולא פרע י"ה, שאינו ממשיך הג"ר דחכמה, שנק' י"ה, ומילה שלו היא בריקניא דהיינו ברוק, בלי מוחין דהארת חכמה. ולהיותו צריך לחכמה, כי הוא מבחי' מחזה ולמטה, ואין לו, ע"כ נחשב לפסולת הימין. אמנם אברהם ה"ס חסדים דימין הבינה שאינו צריך לחכמה, וע"כ הוא מכוסה מחכמה, בסוד, כי חפץ חסד הוא, וע"כ התפלל ביותר על חסדים הנעלמים מחכמה, כי אליהם כל חפצו ותשוקתו. וז"ס שאמר, לו ישמעאל יהיה לפניך, ולא אמר כלשון הזה על יצחק, ונמצא משום זה, אברהם לא ידענו שאין הדעת שלו מגולה לנו. וישראל לא יכירנו מטעם שישראל ה"ס קו אמצעי שמחזה ולמעלה דז"א, ששם סוד עלמא דאתכטיא מהארת חכמה, וע"כ כל ברכאן דאצטריך לברכא לבנוי, שבק להאי דרגא, דהיינו אל הנוקבא, לברכא כלל, כי בניו הם מבחינת מחזה ולמטה, שהיא עלמא דאתגליא בהארת חכמה, וכיון שהוא רק בחינת חסדים מכוסים, לא היה יכול לברך אותם, וע"כ הניח הברכה שלהם ביד הנוקבא, שהיא עלמא דאתגלייא, שהיא תברך אותם, הרי אשר ישראל לא יכיר את צרכינו למלאות לנו. לפיכך אמרו אל הנוקבא, אתה ה' אבינו, דהא אנת וכו' בכל מה דאצטריך לון, דהיינו הן חסדים והן חכמה, גוואלנו מעולם

לפניך. וישראל לא יכירנו: כי כל הברכות שהיה צריך לברך את בניו, הניח למדרגה הזאת, דהיינו הנוקבא, לברך את כולם. דהיינו כמ"ש וזאת אשר דבר להם אביהם, שפירושו שהנוקבא הנקראת זאת, דבר להם דהיינו בשבילים. אביהם, שתברך אותם. וכן בברכת אפרים ומנשה, אמר, המלאך הגואל אותי מכל רע, שהוא הנוקבא, יברך את הנערים וגו'.

ט) אתה ה' אבינו: היינו הנוקבא כנ"ל, כי את עומדת עלינו תמיד, לברך ולהשגיח עלינו, כמו אב המשגיח על הבנים בכל מה שנצרך להם. גוואלנו מעולם שמך: כי את, דהיינו הנוקבא, היא גואל, כי כן היא נקראת המלאך הגואל, וזהו גואלנו מעולם, שמך, שמך ודאי, שהוא הנוקבא, הנקרא שם הוי"ה. למדנו, שאין מפסיקים בין גאולה לתפלה, דהיינו בין הברכה גאל ישראל, לתפלת שמונה עשרה, כמו שאין מפסיקים בין ברכת תפלה של יד לברכת תפלה של ראש. וכבר בארוה.

ביאור המאמר. כי הוקשה לו בכתוב, ויגש אליו יהודה, שלכאורה הוא מיותר, שהיה מספיק לומר, ויאמר אליו יהודה כי אדני. ופתח ר' אלעזר לבאר זה עם הכתוב, כי אתה אבינו וגו'. ומוכיח תחילה, שהאדם והנוקבא דז"א הם שניהם במדרגה אחת, דהיינו במדרגת חסדים המגולים בהארת חכמה, שהאדם נברא עם השם אך אפיס, שיורה שמאריך אפו ואינו מגלהו, כדי שהאדם יוכל לקבל ג"ר דהארת החכמה. וכן העולם שהיא הנוקבא דז"א נבראה עם שפירושה נקודה בהיכליה, שהיא סימן ברכה, דהיינו התחלה לגילוי המוחין דג"ר דהארת חכמה. כמ"ש לעיל (בראשית א' דף קכ"ט אות קל"ט וק"מ) אשר א' ה"ס היות טמירין, שפירושה חסדים מכוסים מחכמה. וב' ה"ס היות דאתגליין, שפירושה חסדים המתגלים בהארת החכמה. עש"ה.

ועם זה ביאר הכתוב, שאמרו ישראל (דפו"י דף ר"ח ע"ב)

ד

ויגיש

י' רבי יצחק ורבי יהודה, הוּו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא, אמר ר' יצחק לרבי יהודה, הא תנינן דכד ברא קב"ה עלמא, « עבד עלמא תפתא, כגוונא דעלמא עלאה. וכלא דא לקבל » דא. ואיהו יקריה לעילא ותתא.

יא) אמר רבי יהודה, קכי הוא ודאי, וברא אדם על כללא, הה"ד « אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, אנכי עשיתי ארץ ודאי, מ"ט עשיתי ארץ, בגין דאדם עליה בראתי, דאיהו קיומא דעלמא, למתוי כללא בשלימו חד.

יב) פתח ואמר, « כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם רוקע הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה. האי קרא אוקמוה, אבל כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם, דא קב"ה, לעילא לעילא, דאיהו בורא השמים, ואתקין ליה תדיר, בכל זמנא. רוקע הארץ וצאצאיה, דא וארעא קדישא, « צורא דחיי. נותן נשמה לעם עליה. והארץ דא היא דיתהב נשמה וגו'.

יג) אמר רבי יצחק, כללא איהו לעילא, דהא מתמן נפקא נשמתא דחיי, להאי ארץ. והאי ארץ, נקטא נשמתא למיהב לכללא, בגין דההוא נהר דנגיד

מסורת הזהר

א) ב"ב י"ט צ"ב. ויצא פ"ג צ"א. ק"ג צ"א. (ישעיה מ"ה) לך פ"ח צ"ג. (ישעיה מ"ב) ח"ב קפת. ח"ג קנט. (ד) נח דף ג"ב צ"ד.

חלופי גרסאות

א מסיף דא בגין למתוי דא לקבל דא. ב כל. ג ל"ג מ"ט עשיתי ארץ. ד ונוטיהם וגו'. ה ה' וגו'. ו רוחא. ז ל"ג הארץ. ח ויהבא. ט ל"ג וגו'. י דהא ההוא.

מאמר

מעולם שמך, דהא אנת הוא גואל וכו', כי אין גאולה אלא במוחין דהארת חכמה, וע"כ נקראת הנוקבא, המלאך הגואל כלפי בני ישראל, וכן יסוד דו"א הנקרא יוסף, נקרא גואל כלפי הנוקבא, משום שמשפיע לה מוחין הללו דהארת חכמה. וז"ס שאין מפסיקים בין גאולה לתפלה, דהיינו בין יסוד לנוקבא, כי ליחדם אנו צריכים, וגם ז"ס שאין מפסיקים בין תפלה של יד שה"ס הנוקבא, לבין תפלה של ראש שה"ס ז"א. ובוה נפתח לנו ביאור הכתוב ויגיש אליו יהודה, כי יהודה ה"ס הנוקבא דהיינו תפילה, ויוסף ה"ס גאולה, כנ"ל, ומשמיענו הכתוב שנגשו זה לזה, לזוג, עד ולא יכול יוסף להתאפק וגו'. וגילה להם המוחין הללו. *

הסולם

נפש רוח ונשמה

התחתון יש לו שורש כנגדו בעולם העליון, והוא כבודו למעלה ולמטה. (א) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, כן הוא ודאי, וברא אדם על הכל, שהוא כולל ומשלים כל פרטי הבריאה, וז"ש, אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, אנכי עשיתי ארץ, זה ודאי ואינו צריך להשמיענו, אלא משמיענו, מהו הטעם שעשיתי ארץ, משום שאדם עליה בראתי, שהוא קיום העולם, ושתהיה הכל שלימות אחד. כלומר, שתכלית כל העולם ושלימותו, הוא האדם.

יב) פתח ואמר, כה אמר האל וגו': מקרא זה כבר בארוה. אבל כה אמר האל ה' בורא שמים ונוטיהם, זה הקב"ה למעלה למעלה, דהיינו בינה, שהוא בורא השמים, שהוא ז"א, שהבינה, מתקנת את ז"א תמיד בכל זמן. כלומר שהיא מאצלת אותו ומשפעת לו המוחין. רוקע הארץ וצאצאיה, זהו ארץ הקדושה צרור החיים, דהיינו הנוקבא. נותן נשמה לעם עליה, הארץ, שהיא הנוקבא, נותנת נשמה.

יג) אמר רבי יצחק וכו': א"ר יצחק, הכל היא למעלה, דהיינו בבינה, וחולק על ר' יהודה

י' ר' יצחק ור' יהודה וכו': ר"י ור' יהודה, היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. א"ר יצחק לר' יהודה, הרי למדנו, כי כאשר ברא הקב"ה את העולם, עשה את עולם התחתון כעין עולם העליון, ועשה הכל זה כנגד זה, שכל פרט ופרט שבעולם (דפרי"ך דף ר"ה ע"ב) * ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר טו

ה ויגיש
ונפיק, איהו זָהיב ועייל נשמתין להאי ארץ, « ואיהו בִּנְקֻטָא לֹזַן, וְנִקְבָא לְכֵלָא.

יד (ת"ח, פד ברא קב"ה ליה לאדם, אכניש עפריה, מארבע סטריין דעלמא, ועבד גרמיה באתר דמקדשא לתתא, ואמשיך עליה דנשמתא דחיי מבי מקדשא לעילא.

טו ונשמתא איהי כִּלְיָא בתלת דרגין, ועל דא * תלת שמהן אינון לנשמתא, כגוונא דרזא עלאה, « נפ"ש, רוח, נשמה. נפש, הא אוקמוה, ודאיהי תתאה מפלא. רוח, איהו קיומא, דשלטא על נפש, ואיהו דרגא עלאה עלה, לקיימא כִּלְיָא בכלא, כדקא חוץ. נשמה, איהי קיומא עלאה על כלא, ושלטא על כלא, דרגא קדישא, עלאה על פלהו.

טז ואלין תלת דרגין, כליין בהו בכני נשא, לאינון דזכאן * לפולחנא דמאריהון. דהא בקדמיתא אית ביה נפש, ואיהו תקונא קדישא לאתקנא י"ב ביה בר נש. כיון דדאית בר נש לאתדכאה בהאי דרגא, אתתקן לאתעטרן ברוח, דאיהו דרגא קדישא. דשריא על נפש י"ב לאתעטרן י"ב ביה בר נש, ההוא דנכי.

יז כיון דאסתלק בהו: כנפש ורוח, ועאל ואתתקן בפולחנא דמאריה כדקא גאות, כדין שריא עליה נשמה, דרגא עלאה קדישא, דשלטא על כלא,

מסורת הזהר (א) כ"א דף ר"כ צ"ד. ה. ב) נח כ"ג צ"א. א ואיהו ב נפקא (אה"ל). ג סטרי עלמא. ד נשמה. ה כלילת. ו גוונין (אה"ל). ז ואיהו ח לה בכל אתר (אה"ל). ט קיימא. י דזכאין. יא לפלחנא. יב ביה. יג לאתערא (אה"ל). יד בה; ביץ ביה.

הסולם **מאמר**
הנפש, והיא מדרגה שלמעלה ממנה, שנמשך מן ז"א, לקיים אותה בכל. הן בחכמה הן בחסדים, כראוי. נשמה היא קיום עליון על הכל, דהיינו אור הבינה, שהיא עליון על אור ז"א ואור הנוקבא, שהם רוח נפש. ושולטת על הכל, מדרגה קדושה העליונה על כולם. דהיינו על רוח נפש.

יד ת"ח כד ברא זכו: בוא וראה כאשר ברא הקב"ה את האדם, אסף עפרו מארבע רוחות העולם, ועשה אותו במקום בית המקדש שלמטה, שה"ס הנוקבא, והמשיך עליו נשמת חיים, מבית המקדש שלמעלה, שה"ס בינה.

טו ונשמתא איהי כלייא וכו': והנשמה היא כלולה משלש מדרגות, ועל כן שלשה שמות יש לנשמה, כעין הסוד העליון, נפש, רוח, נשמה. נפש, הרי בארוה שהיא תחתונה מכולם, שהיא נמשכת מן הנוקבא, שהיא התחתונה מעשר ספירות. רוח, הוא קיום, השולט על

יז כיון דאסתלק בהו זכו: כיון שנתעלה כנפש ורוח, ובא ונתקן בעבודת רבונו כראוי, אז שורה עליו הנשמה, שהיא מדרגה עליונה קדושה

ויגש

בגין לאתעטרא בדרגא עלאה קדישא, וכדין איהו שלימא דכלא, שלים בכל סטרין, למזכי בעלמא דאתי, ואיהו רחמא דקב"ה, כד"א א להנחיל אוהבי י"ש, מאן אינון אוהבי, אלין אינון דנשמתא קדישא בהו.

יח) אמר ר' יהודה, אי הכי הא כתיב, א כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו'. א"ל הכי הוא ודאי, דהא לא אשתאר בהו, מכל אינון דתו, בהו נשמתא קדישא, כגון חנוך, ירד, וכלהו צדיקיא, בגין לאגנא על ארעא, דלא ישתצי בגינייהו, הה"ד כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו, כפר מתו, ואסתלקו מעלמא, ולא אשתאר מנהון מאן דיגין על עלמא, בההוא זמנא.

יט) ת"ח, כללא אינון דרגין, אלין על אלין, נפ"ש, רוח, נשמ"ה, דרגא על דרגא, נפש בקדמיתא, ואיהי דרגא תתאה, כדקאמרן. רוח לבתר, דשריא על נפש, וקיימא עליה. נשמה, דרגא דסלקא על כלא, ואוקמוה.

כ) נפש: דא נפש דוד, ואיהי דקיימא לקבלא נפש, מההוא נהר דנגיד ונפיק. רוח: דא רוח ידקיימא עליה דנפש, ולית קיומא לנפש, אלא ברוח, ודא איהו רוח, דשריא בין אשא ומיא, ומחכא אתון האי נפש.

כא) רוח, קיימא בקיומא דדרגא אוהבא, דאקרי נשמה, דהא מתמן נפשי ורוח. מתמן אתון רוח, וכד נטיל רוח, כדין נטלא

חלופי גרסאות

א) ל"ג י"ש; וגו' (אח"ל). ב אח"ל מעתיק כאן את הזהר בהשמות דף רנ"ה: ד"ה שאל בשינוי גרסאות. ג ביה. ד מן עלמא. ה כל. ו קיימא. ז על (אח"ל). ח ל"ג ונפשא; נפשא. ט בנפש. י דרגא. יא אחרא. יב דאיהי. יג נפק. יד נטל.

מסורת הזהר

א) (משלי ח') הקסח"ז נ"ח צ"א. ב) (בראשית ז') ח"א רוח: ג) הקסח"ז דף ס"ז צ"א. (תלת יסודין). ונפשא; נפשא. ט בנפש. י דרגא. יא אחרא. יב דאיהי. יג נפק. יד נטל.

הסולם

נפש רוח ונשמה
יט) ת"ח כללא אינון וכו': בוא וראה, הכל הם, מדרגות על מדרגות, ונפש רוח ונשמה, הם מדרגות על מדרגות, זו למעלה מזו. נפש מתחילה, והיא מדרגה התחתונה, כמו שאמרנו. ואחר כך רוח, השורה על הנפש ועומד עליה. נשמה היא מדרגה העולה על הכל, ובארוה.

כ) נפש דא וכו': נפש, זו היא נפש דוד, שהיא הנוקבא, והיא עומדת לקבל הנפש מנהר ההוא הנמשך ויוצא, שהוא ז"א. רוח, זהו רוח העומד על הנפש, ואין קיום לנפש אלא ברוח, וזה הוא רוח השורה בין אש ומים, דהיינו ת"ת, שהוא קו אמצעי בין גבורה שנק' אש, לבין חסד הנקוא מים. ומכאן נזונת נפש הזאת.

כא) רוח קיימא בקיומא וכו': הרוח עומד ומקבל קיום ממדרגה אחרת עליונה, הנקראת נשמה, אשר משם יוצאים רוח ונפש

מאמר

קדושה השולטת על הכל, כדי שיתעטר במדרגה עליונה קדושה, ויהיה אז שלם בכל, שלם מכל הצדדים, לזכות לעולם הבא, והוא אוהבו של הקב"ה, כמו שאתה אומר, להנחיל אוהבי י"ש, מי המה אוהבי, אלו הם, שנשמה קדושה בהם.

יח) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, אם כן, הרי כתוב, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו'. ואם הזוכים לנשמה הם אוהבי של הקב"ה למה מתו במבול. אמר לו, כן הוא ודאי שהם אוהבי של הקב"ה, ולא נשאר מכל אלו שהיה בהם נשמה קדושה, דהיינו חנוך, ירד, וכל הצדיקים, שהיו יכולים להגן על הארץ שלא תשחת בזכותם. וזהו שכתוב, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו, שפירושו כבר מתו ונסתלקו מן העולם, ולא נשאר מהם מי שיגן על העולם בזמן ההוא.

(דפו"י דף ר"ו ע"א)

ויגש

ז

נפש, וכלא חד, ואתקריבו דא בדא, נפש אתקריב ברות, ורוח אתקריב בנשמה, וכלא חד.

כב תא חזי, ויגש אליו, תקרובתא דעלמא בעלמא, לאתאחדא דא בדא, למתוי כלא חד, בגין דיהודה איהו מלך, ויוסף מלך, אתקריבו דא בדא, ואתאחדו דא בדא.

כג ר' יהודה פתח וואמר, כי הנה המלכים נועדו, דא יהודה ויוסף, בגין דתרווייהו מלכים, ואתקריבו דא בדא, לאתווכחא תרווייהו פחדא בגין דיהודה אתערב ביה בבנימן, והוה ערב לגביה דאבוי ביה, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. ועל דא אתקריב יקמיה דיוסף, לאתווכחא עמיה, על יעסקא דבנימן, דלא למתוי בנדוי, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, כד"א א אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחסאתי לאבי כל הימים, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

כד ועל דא, כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו, אתרגיוו פחדא, ואתרגיוו דא בדא, בגיניה דבנימן. מה כתיב, המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה אחותם שם, לכל אינון דהוו יתמן.

כה חיל פילדה, בגין דהוו דחלין, לקטלא, ולאקטלא, וכלא בגיניה דבנימן, דהא יוסף אנדפן בגיניה דיהודה, ואתאביד מאבוי. והשפא אתערב ביה בבנימן, ודחיל דלא יתאביד, ובגין כף ויגש אליו יהודה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א (תהלים מ"ח, ח"ג ה: רעב. ב) (בראשית מ"ג). א מוסיף ת"ח תקרובתא (אה"ל). ב) לאתחדא. ג ואתאחדו. ד ל"ג ואמר. ה לגבי אבוי בעלמא דין. ו לגביה. ז עסקיה. ח תבקשנו וגו', ט בעלמא דין. י ל"ג עברו יחדיו. יא ל"ג שם. יב מוסיף תמן לכלהו שאר שבטין דהוו תמן: אינון לכלהו שאר שבטין דהוו תמן ול"ג דהוו תמן (ד"א). יג ולאקטלא בגיניה דבנימן מה (ומה ד"א) כתיב כן תמהו נבהלו נחפזו וכל בגיניה [דבנימן] דהא. יד ל"ג וכלא. טו ל"ג ביה.

כאמר

הסולם

כי הנה המלכים נועדו

ויוסף, כי שניהם היו מלכים, ונגשו זה לזה להתוכח, שניהם יחד, משום שיהודה ערב את בנימן וערב אל אביו, בעולם הזה ובעולם הבא, וע"כ נגש אל יוסף להתוכח עמו על אודות בנימן, שלא להיות בנדוי בעולם הזה ובעולם הבא. כמ"ש אנכי אערבנו וגו' וחסאתי לאבי כל הימים, בעולם הזה ובעולם הבא.

כד ועל דא, כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו: עברו יחדיו פירושו, שנתרגזו יחדיו, שהתרגזו זה לזה בשביל בנימן. מה כתוב, המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה אחותם שם, לכל אלו שהיו שם.

כה חיל ביולדה: משום שהיו יראים להרוג או לההרג. והכל היה בשביל בנימן, והנה יוסף נמכר בעצת יהודה ונאבד מאביו, ועתה

ונפש, דהיינו אור הבינה, שממנה יוצאים אור וז"א שנקרא רוח ואור הנוקבא שנקרא נפש, משם ניזון הרוח, וכשהרוח נוסע, נוסעת אז גם הנפש, והכל אחד, ומתקרבים זה לזה, הנפש מתקרבת אל הרוח, והרוח מתקרבת לנשמה, וכולם אחד.

כב תא חזי ויגש וכו': בוא וראה, ויגש אליו וגו', הוא התקרבות עולם בעולם, דהיינו ההתקרבות של עולם התחתון, שהוא הנוקבא, ובחינת נפש, הנקראת יהודה, לעולם העליון, שהוא יסוד דז"א, ובחינת רוח הנקרא יוסף, כדי שיהיה הכל אחד. משום שיהודה היה מלך ויוסף היה מלך, נתקרבו זה לזה ונתאחדו זה בזה.

כי הנה המלכים נועדו

כג ר' יהודה פתח וכו': ר"י פתח ואמר, כי הנה המלכים נועדו, זהו יהודה (דפ"י דף ר"ו ע"א)

ה

ויגש

כו ד"א, כי הנה המלכים נועדו, דא יהודה ויוסף, * דאנדמנו לאתופחא דא עם דא, לאתופחא תרווייהו פחדא, בגין דיהודה הוה מלך, ויוסף הוה מלך, ותרווייהו אתו פחדא, לאתופחא דא עם דא. דא על בנימן, ודא על בנימן.

כז כי הנה המלכים, אמר ר' יהודה, וזא דמהימנותא הקא, דהא פד רעוהא אשתפח, וקשוהא אתעטר פחדא, פדין תרין עלמין מתקשרן פחדא, ואנדמנן פחדא. דא לאפתחא אוצרא, ודא ללקטא ולמכנש בגויה, וכדין כי הנה המלכים נועדו, תרין עלמין קדישין, עלמא עלאה, ועלמא תתאה.

כח עברו יחדיו, וזא דמלה, דכד מתתברן פחדא, פדין עברו יחדיו, בגין דכל בחיובין דעלמא, לא אתעברן לאתפניא, עד דמתתברן פחדא, פדכתיב «ועובר על פשע, וע"ד עברו יחדיו, עברו: אינון חובין אתפפרו, בגין דהא כדין כל אנפין נהירין, וכל חובין אתעברו.

כט ר' חייא אמר, וזא דא בתקונא דקרבנא איהו, דהא פד קרבנא אתקריב, וכלא מסתפקין, וכל חד וחד פדקא תזי ליה, פדין אתקשר כלא פחדא, וכל אנפין נהירין, וקשוהא את אשתכח, וכדין המלכים נועדו, ואנדמנו פחדא, לכפרא על חובין, לאעברא עלייהו, וכדין המלכים נועדו, ואתקשרן פחדא. עברו יחדיו, לאנהרא כל אנפין, ולמהוי כלא רעוהא תדא.

ל המה ראו פן תמהו, ס"ד דאינון מלכים. אלא אלין מאריהון דדינין,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (מיכה ד) ח"ג מו. קלא: קלג: קלר. (ב) ב"ב דף א רעוא. ב חובין (אה"ל). ג מתעברן; אתעברון; אתעברן (אה"ל). ד ל"ג לאתכפריא; לאתכפריא. ה ואתכפרי. ו אתכפרי צ"א צ"ג. ואתעברו (אה"ל). ז דקרבנות. ח ל"ג רהא. ט מסתפקי. י כל. יא חדא. יב מן ואנדמנו עד ואתקשרן אדל"ג (אה"ל). יג ולאעברא. יד ואתקשרו.

מאמר

הסולם

כי הנה המלכים נועדו

ועתה ערב את בנימין, והיה מתירא שלא יאבד, ומשום זה, ויגש אליו יהודה. **כו** ד"א כי הנה המלכים נועדו: ל"ג זה, כי הם דברים מכופלים. וצ"ל, ד"א כי הנה המלכים, אמר ר' יהודה רזא דמהימנותא וכו'.

כז כי הנה המלכים: אמר ר' יהודה סוד האמונה כאן, שהיא הנוקבא. כי כשנגלה הרצון, והיחוד התעטר בזו"ן כאחד. אז שני העולמות זו"ן, מתקשרים יחד, ונועדים יחד. זה, ז"א, לפתוח האוצר ולהשפיע. וזה, הנוקבא, ללקוט ולאסוף לתוכה, את השפע, ואז, כי הנה המלכים נועדו, שהם שני עולמות, עולם העליון, שהוא ז"א, ועולם התחתון, שהיא הנוקבא.

כח עברו יחדיו: משום שכל העונות שבעולם אינם נעברים להתכפר, עד שזו"ן מתחברים יחד. כמו שכתוב, ועובר על פשע, (דפו"י דף ר"ו ע"א * דף ר"ו ע"ב) ותמהו

ויגש

ט

דְּחִדְוּהוּ דְלִהוֹן לְמַעַבְדַּהּ הֵהוּא דִינָא, דְאֵתְפַקְדוּ עֲלֵיהּ, וּבְדִין, כְּדִ מְלָכִים אֲזַדְמִנוּ
בְּתַרְוּוּיֵיהּ בְּרַעוּתָא תְּדָא, כְּדִין הֵמָּה רָאוּ הֵהוּא רַעוּתָא דְתַרִין עֲלִמִין, כִּן
תְּמָהוּ נִבְהָלוּ נַחְפְּזוּ, בְּגִין דְכִלְהוּ מְאִרִי דְדִינָא אֲתַפְפִּיין וּמִתְעַבְרִין מִעֲלָמָא, וְלֹא
יְכִלִי לְשַׁלְטָאָה, וּבְדִין דְמִתְעַבְרִין יִקְיוּמֵיהוֹן, מְעַבְרִין שְׁלַטְנָהוֹן.

א) ר' אֶלְעָזָר אָמַר וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, מ"ט יְהוּדָה. בְּגִין דְהָכִי אֶצְטְרִיף,
דְאִיהוּ עָרַב, כְּד"א כ"פ עֲבָדָךְ עָרַב אֶת הַנְּעַר, וְרָזָא דְמַלְכָּה, יְהוּדָה וַיִּוֹסֵף
הָכִי יֵאָצְטְרִיכוּ לְאֵתְקַרְבָּא כְּתָדָא, בְּגִין דְיוֹסֵף אִיהוּ צְדִיק, יְהוּדָה אִיהוּ מְלָךְ,
וְעַל דָּא וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, בְּגִין דְקוֹרְבָּא דְלִהוֹן, דְאֵתְקַרְבִּיבוּ כְּתָדָא, גְּרַם כְּפָמָה
טְבִין וְלַעֲלָמָא, גְּרַם שְׁלָמָא לְכִלְהוּ שְׁבָטִין, גְּרַם שְׁלָמָא בִינֵיהוּ, גְּרַם
לְיַעֲקֹב דְאֵתְקַיִם רוּחָא דִּילֵיהּ, כְּד"א וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְעַל דָּא
קְרִיבוּ כְּתָדָא עִם דָּא אֶצְטְרִיף, כְּכִלְהוּ סְטְרִין, לְעִילָא וְתַתָּא.

ב) ר' אַבְא פְּתַח וַיֹּאמֶר, א יְפָה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל יֵאָהָרִין הֵר צִיּוֹן יִרְפְּתִי
צְפוֹן קְרִיבַת מְלָךְ רַב. הָאִי קְרָא רְזָא דְמַהִימְנוּתָא אִיהוּ. יְפָה נוֹף: דָּא יֵאָהָרִין
יוֹסֵף הַצְּדִיק, דְכְּתִיב בֵּיהּ, וַיְהִי יוֹסֵף יְפָה תֹאֵר וַיִּפְּחֵ מְרָאָה. מְשׁוֹשׁ כָּל
הָאָרֶץ: אִיהוּ חֲדוּהּ וְחֲדוּ, לְעִילָא וְתַתָּא. הֵר צִיּוֹן יִרְפְּתִי צְפוֹן, בְּגִין דְכַחֲלוּלְקִיָּה
קָאִים מְשַׁפְּנָא דְשִׁילָה, הֵר צִיּוֹן דָּא יְרוּשָׁלַם. יִרְפְּתִי צְפוֹן, הָכִי הוּא וְדָאִי
לְעִילָא וְתַתָּא.

ג) קְרִיבַת מְלָךְ רַב, אֶתְר אִיהוּ מְתַקְנָא, ט לְקַבִּיל מְלָךְ רַב, דָּא מְלָכָא

מסורת הזהר

א) (בראשית מ"ד) ח"ג ריט: ב) וישב דף ט' צ"ג.
ג) (תהלים מ"ח) ויצא מ"ב צ"ג.

חלופי גרסאות

א מלכין. ב דתרווייהו; דתרווייהו עלמין. ג מוסיף כן תמהו
המה ראו ההוא. ד מעבדין. ה קיומתו. ו אצטריך ולאחקרבא
בהדה. ז בעלמא. ח ליג אביהם. ט דא. י ליג ואמר.
יא הארץ וגו'. יב ליג איהו. יג ליג ויפה מראה. יד איהו. טו לקבל.

מאמר

ותמהו. ומשיב, לא, אלא הם בעלי הדין,
ששמחתם היא לעשות הדין שנצטוו עליו,
ואו, כשהמלכים נועדו שניהם ברצון אחד,
או המה ראו, אותו הרצון של שני העולמות
זו"ן, כן תמהו נבהלו נחפזו, כי כל בעלי
הדין נשקטו ונעברו מן העולם, ואינם יכולים
לשלוט, ואז נעבר קיומם ונעברה שליטתם.

לא) ר' אֶלְעָזָר אָמַר וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה:
מה הטעם שנגש יהודה. ומשיב, משום שכך
צריך להיות, כי הוא ערב, כמש"א, כי
עבדך ערב את הנער. וסוד הדבר, יהודה
ויוסף היו צריכים להתקרב יחד, משום
שיוסף הוא צדיק, דהיינו יסוד דו"א, יהודה
הוא מלך, דהיינו מלכות, נוקבא דו"א, וע"כ
ויגש אליו יהודה, משום שהקרבה שלהם
שנקרבו יחד, סבב הרבה טובות לעולם,
סבב שלום לכל השבטים, סבב שלום כיניהם
עצמם, דהיינו בין יהודה ליוסף, סבב ליעקב
(יפוי דף ר"ו ע"ב)

הסולם

כי הנח המלכים נועדו

שהרות שלו חזר לתחיה, כמש"א ותחי רוח
יעקב אביהם. ועל כן, קרבת זה בזה היה
נצרך בכל הצדדים, למעלה, ולמטה.

מאמר יפה נוף

לב) ר' אַבְא פְּתַח וַיֹּאמֶר, יְפָה נוֹף
מְשׁוֹשׁ כָּל יֵאָהָרִין: מְקָרָא זֶה הוּא סוּד הָאֲמוּנָה,
יְפָה נוֹף זֶהוּ יוֹסֵף הַצְּדִיק, שְׁכַתוּב בּוֹ, וַיְהִי
יוֹסֵף יְפָה תֹאֵר וַיִּפְּחֵ מְרָאָה. מְשׁוֹשׁ כָּל
הָאָרֶץ, הוּא שְׁשׁוֹן וּשְׁמַתָּה לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.
הֵר צִיּוֹן יִרְבְּתִי צְפוֹן, מְשׁוֹם שְׁבַחֲלֵקוּ שֶׁל
יוֹסֵף עוֹמֵד מִשְׁכַּן שִׁילָה. הֵר צִיּוֹן זֶהוּ
ירוּשָׁלַם, דְהֵיִינוּ הַנוֹקְבָא, יִרְבְּתִי צְפוֹן, כִּן
הוּא וְדָאִי לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, אֲשֶׁר הוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
שֶׁל מַעַלָּה, שְׁהִיא הַנוֹקְבָא, וְהוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל
מַטָּה, הֵם בְּבַחֲיוֹת צְפוֹן, דְהֵיִינוּ בְּהָאֲרֶת שְׁמַאל
דְּבִינָה, שְׁה"ס הָאֲרֶת חֲכָמָה.

לג) קְרִיבַת מְלָךְ רַב, אֶתְר וְכוּ': מְקוּם
הוּא הַמְתַּקֵּן לְפָנֵי מְלָךְ רַב, זֶהוּ מְלָךְ
הַעֲלִיּוֹן

ויגש

עלֵאָה דְכָלְא, קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים, דְּהָא מִתְמָן אֲתִיָּא כָּל נְהִירוֹ, « וְכָל בְּרַכָּאן, וְכָל חִידוֹ דְכָלְא, דְּהָא מִתְמָן נְהָרִין כָּל אֲנָפִין, וְיָבֵי מִקְדָּשָׁא אֲתַבְּרָכָא מִתְמָן, וְכַד אִיהִי מִתְבְּרָכָא, מִתְמָן נִפְקֵי בְרַכָּאן לְכָל עַלְמָא, דְּהָא כָּל עַלְמָא מִתְמָן אֲתַבְּרָכָא.

לד) ר' יהודה ור' יוסי, אָעָרְעוּ בְּכִפּוּר חֲנֻן, עַד דְּהוּוּ יְתִבִי בִּי אוֹשְׁפִיזִיָּהוּ, אֲתָא חַד בַּר נָשׁ, וְחַד מְטוּלָא דְחִמְרָא קָמִיה, וְעָאֵל וּבְבִיתָא. אֲדַהֲכִי, אָמַר ר' יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, הָא יִתְנִינָן, « דְּדוּד מְלָכָא הוּוּ מִתְנַמְנֵם כְּסוּס, וְשִׁנְתִּיהָ זַעִיר, הֵיךְ הוּוּ קָם בְּפִלְגוֹת לִילְיָא, « הָאִי שְׁעוּרָא זַעִיר « אִיהוּ, וְלֹא הוּוּ אֲתַעַר אֲפִילוּ בְתֵלְתוֹת יִב לִילְיָא.

לה) אָמַר לִיה, בְּשַׁעְתָּא דְעָאֵל לִילְיָא, הוּוּ יְתִיב עִם כָּל רַבְרָבֵי בֵיתָה, וְדַאִין דִּינָא, וְעָסִיק דִּי בְמִלֵּי דְאוּרִיָּתָא, וְלִכְתַּר הוּוּ נְאִים שִׁנְתִּיהָ עַד פִּלְגוֹת לִילְיָא, וְקָם בְּפִלְגוֹת לִילְיָא, וְאֲתַעַר, וְאֲשַׁתְּדַל בְּפוּלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה, בְּשִׁרְיָן וְתוֹשְׁבָתָן.

לו) אֲדַהֲכִי אָמַר « הַהוּא בַר נָשׁ, וְכִי הָאִי מְלָה דְקֶאֱמַרִיתוּ, הֲכִי הוּוּ, רְזָא דְמְלָה הֲכָא, דְּהָא דוּד מְלָכָא חֵי וְקָיִים, לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין, וְדוּד מְלָכָא, הוּוּ נְטִיר כָּל יוֹמוֹי, דְּלֹא יִטְעֵם טַעֵם מִיתָה, בְּגִין דְּשִׁנְתָּא חַד מִשְׁתִּין בְּמִיתָה אִיהוּ, וְדוּד בְּגִין דּוּכְתִיָּה דְאִיהוּ חֵי, לֹא הוּוּ נְאִים, אֲלֹא שִׁתִּין נְשָׁמֵי,

חלופי גרסאות

א) ב"א דף ק"י צ"א. ב) הקסח"ז דף קל"ט צ"א. א) ובכל. ב) לבי מקדשא דאתברכא (אה"ל). ג) לכפר. ד) חנין (אה"ל). ה) בבי. ו) לביתא (אה"ל). ז) תנינא. ח) ושנתיה. ט) הא. י) זעירא. יא) מוסף איהו שנתיה. יב) דליליא. יג) ל"ג דינא ועסיק. יד) מלי; במילי (ד"א). טו) טעום. טז) טעמא דמותא.

דרך אמת א) פגעו יחד בכפר חנן ובתוך כך בא אדם אחד ומשוי לפניו ונכנס בבית האושפיזא.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר

העליון על כל קדש הקדשים, כי משם באים כל האורה וכל הברכות וכל חדות כל, שמשם מאירים כל פנים. ובית המקדש מתברך משם, וכשהיא מתברכת יוצאות משם הברכות לכל העולם, כי כל העולם מתברך משם.

מאמר שתין נשמי

לו) אֲדַהֲכִי אָמַר וכו': בתוך זה אמר אותו אדם, וכי כך הוא דבר זה שאמרתם, סוד הדבר הוא כאן, כי דוד המלך חי וקים לעולם ולעולמי עולמים, ודוד המלך היה שומר עצמו כל ימיו שלא יטעם טעם מיתה, משום ששינה הוא אחד מששים במיתה, ודוד, משום מקומו, שהוא חי, לא ישן אלא ששים נשימות, כי עד ששים נשימות

לד) ר' יהודה ור' יוסי וכו': ר"י ור"י נפגשו בכפר חנן, בעוד שהיו יושבים במלונם, בא אדם אחד, ומשא תמור אחד לפניו, ונכנס לבית. בתוך כך, אמר ר' יהודה לר' יוסי, הרי למדנו, שדוד המלך היה גם כסוס ושנתו מועטת, ואם כן, איך היה קם בחצות לילה, הרי שיעור הוה, ששים נשימות של שינת חסוס, מעט הוא, ולא היה מקיץ אפילו בשליש לילה.

(דפו"י דף ר"ו ע"ב *) דף ר"ו ע"א)

יא

ויגש

דַּעַד שְׁתִּין נְשָׁמִי חָסֵר חֵד, אִיהוּ חֵי, מִתְּפָן וּלְהִלָּאָה, טְעִים בִּי, טַעְמָא דְּמוֹתָא, וְשְׁלִיט בֵּיה סְטְרָא * דְּרוּחַ מְסַבָּא.

לז) וְדָא תְּוָה נְטִיר דְּוֹד מְלָפָא, דְּלָא בִּיטְעִם טַעְמָא דְּמוֹתָא, וְשְׁלִיט בֵּיה סְטְרָא יְדְרוּחָא יְאֶתְרָא, בְּגִין דְּשְׁתִּין נְשָׁמִי חָסֵר חֵד, אִיהוּ קְוָא דְּחַיִּים דְּלַעֲלֵא, עַד שְׁתִּין נְשָׁמִי, דְּאִינוּן שְׁתִּין יְנִשְׁמִי עֲלָאִין, וְאִילִין קְוָא דְּלִהוּן, דְּתִלְיִין בְּהוּן חֵי, וּמִכָּאֵן וּלְתַתָּא, קְוָא דְּמוֹתָא הוּא.

לח) וְעִיד, דְּוֹד מְלָפָא, תְּוָה מְשַׁעַר שְׁעוּרָא דְּלִילָא, בְּגִין דִּיתְקִיִים בְּחַיִּים, דְּלָא יְשְׁלוּט יְבִיה טַעְמָא דְּמוֹתָא. וְכֹד אֶתְפְּלִיג לִילָא, תְּוָה דְּוֹד מְתְקִיִים בְּאֶתְרֵיה, בְּגִין דְּכֹד אֶתְעַר פְּלָגוּ לִילָא, וְכֶתְרָא קְדִישָׁא אֶתְעַר, בְּעָא דְּלָא לְאֶשְׁכְּחָא לִיה לְדוּד, מִתְקַשֵּׁר בְּאֶתֶר אֶתְרָא, בְּאֶתֶר דְּמוֹתָא.

לט) בְּגִין דְּכֹד * אֶתְפְּלִיג לִילָא, וּקְדוּשָׁה עֲלָאָה אֶתְעַר, וּכְר נֶשׁ יְדְנָאִים

הַלּוּפִי גְרַמָּאוֹת

א ל"ג דרוח; בישא ורוח (אה"ל). ב יטעום. ג ולא ישליט; ישלט (ד"א); ישלוט (אה"ל). ד רוח; ל"ג דרוחא. ה מסבאבא. ו מוסיף חסר חד אינהו (איהו) נשמי. ז מוסיף ביה סטרא אחורא (אה"ל). ח דליליא. ט אתפלג. י נאים.

שתין נשמי

הסולם

מאמר

ויקיצה בשורשם. והנה שינה, פירושו סתימת העינים, שהם המוחין, כמו הישן השוכב בעצימת עינים בלי דעת. ושורשו נמשך, משליטת הארת קו שמאל שהיא חכמה, בעת שהיא במחלוקת עם קו ימין, שהיא חסדים, שמתעם שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, המוחין נסתמים. שה"ס השינה. והיקיצה משינה, נמשכת מקו אמצעי, כי מצב השינה נמשכת עד עליית קו האמצעי עם המסך דחירק שבו, שה"ס נקודת מנעולא, (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר, עש"ה) הממעט את קו שמאל ומכללהו בימין, שהחכמה שבשמאל נכללת בחסדים שבימין, ואז נפתחים המוחין והחכמה יכולה להאיר, שה"ס היקיצה.

נשימות חסר א' הוא חי, משם ולהלאה, טועם האדם טעם המות, ושולט עליו הצד של רוח הטומאה. הביאור הוא בסוף המאמר. לז) ודא הוה נטיר וכו': וזה שהיה דוד המלך שומר את עצמו שלא יטעם טעם המות, ולא ישלוט עליו הצד של רוח האחר, משום שששים נשימות חסר אחת, הוא סוד, החיים שלמעלה, עד ששים נשימות הן ששים נשימות עליונות, וסודם של אלו, הוא, שהחיים תלויים בהם, ומכאן ולמטה הוא סוד המות.

לח) וע"ד דוד מ"בא וכו': ועל כן היה דוד המלך משער השעור של הלילה, עד חצות, כדי שיתקיים בחיים, ולא ישלוט עליו טעם המות. וכשנחצה הלילה היה דוד מתקיים במקומו, היינו במדרגתו, שהוא חי וקיים, כי הקיץ משנתו ואמר שידות ותשבחות. כי כשנתעורר חצות לילה, וכתר הקדוש נתעורר, דהיינו הנוקבא, צריך שלא ימצא את דוד מתקשר במקום אחר, במקום המות.

לט) בגין דכד אתפלגי וכו': משום כשנחצה הלילה, וקדושה העליונה נתעורר, ואדם הישן במטתו ואינו מתעורר, דהיינו שאינו מקיץ משנתו, להשגיח בכבוד רבונו, הרי הוא מתקשר בסוד המות, ומתדבק במקום אחר, בס"א. ועל כן היה קם תמיד דוד המלך בחצות לילה, להשגיח בכבוד רבונו חי אצל חי, ולא גם בשנתו עד לטעום טעם המות, ומשום זה היה גם כסוס ששים נשימות ולא בשלמות, שהיו חסדים אחת. ביאור המאמר. בתחילה נבאר שינה

ומכאן תבין ההפרש הגדול בין חג"ת דו"א שמחזה שלו ולמעלה, לבין נה"י שמחזה שלו ולמטה. כי ג' קיין דו"א נקראים חג"ת שבעת שהחסד הוא במחלוקת עם הגבורה, נמשך לו השינה, וכשהת"ת שלו שהוא קו אמצעי מכריע ועושה שלום ביניהם עם כח המסך דמנעולא שבו, הוא ממשיך היקיצה, דהיינו שהמוחין נפתחים, כי אז החכמה שבשמאל נכללת עתה בחסדים שבימין, ויכולה להאיר כנ"ל. הרי שמסך דמנעולא נמצא בת"ת, שהוא קו אמצעי, ותדע שהיא סוד נקודת החזה אשר בת"ת, ששם משכן מסך דמנעולא, העושה שלום בין הקיין.

ונודע שהמות נמשך ממנעולא, בסוד לא

(דפויי דף ר"ז ע"א)

יב

ויגש

בְּעַרְסִיהָ, וְלֹא אֶתְעַר לְאַשְׁגָּחָא בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיָּה, הָא אִיהוּ אֶתְקַשֵּׁר בְּרִזָּא דְמוֹתָא,
וּמִתְדַבֵּק בְּאַתֵּר אֶתְרָא, אֶעֱלֵ דָא, דְּוֹד מְלָכָא, הָוֵה קָאִים בְּלֵאשְׁגָּחָא בִּיקְרָא
דְּמֵאֲרִיָּה תְּדִיר, חֵי לְגַבֵּי חֵי, וְלֹא נָאִים בְּשִׁינְתָּא, לְטַעְמָא טַעְמָא דְמוֹתָא, וּבְגִין
כְּךָ, הָוֵה מִתְנַמְנֵם כְּסוּס, שְׂתִין נִשְׁמִי, וְלֹא בְשְׁלִימוֹ.

ח'לופי גרמאות

א ובג"כ. ב ל"ג לאשגחא ביקרא דמאריה (אה"ל).

מאמר

הסולם

שתין נשמי

חצות לילה, כמ"ש לעיל, (בראשית א' דף
ק"י ד"ה מלכותא דוד ע"ש כל ההמשך)
בסוד רביעי לאבות שהם חג"ת.

וזה אמרו, רזא דמ"ה הכא, דהא דוד
מ"כא חי וקיים א"ע"ם ו"ע"מו ע"מין, כי
מקומו מחזה ולמעלה של הנוקבא, שה"ס
שש שעות הראשונות שלפני חצות, ששם
כולו חיים, ואין כח הדין והמות שבנקודת
המנעולא שבחזה, יכול להגיע שם אפילו
משהו, הרי שהוא חי וקיים. ודוד מ"כא
היה נטיר כל יומוי ד"א יטעום טעם מיתה
דהיינו שהיה שומר עצמו שלא ימשיך בשינה
לאחר חצות לילה, ששם כבר שולט המות,
בגין דשינתא חד מושתין במיתה, כי מכח
התכללות הספירות זה בזה, יש ששה ספירות
חג"ת נה"י שכל אחת כלולה מעשר, שה"ס
ששים נשימות מחזה ולמעלה, וכן ששה
ספירות חג"ת נה"י שה"ס ששים נשימות
מחזה ולמטה. וכיון שנקודת המנעולא, שהיא
גורם המות, עומדת בנקודת החזה, שהוא
מלכות דיסוד מחזה ולמעלה, נמצא הישן
בשש שעות הראשונות שבלילה יש לו שם
גורם המות בספירה אחת אחרונה מששים
הספירות. הרי ששינה אחד מששים ממיתה,
כלומר, שבספירה אחת מששים שבה יש
מיתה, שהיא נקודת החזה. שהיא עשירית
של ספירת היסוד.

וזה אמרו, דעד שתין נשמי חסר חד
איהו חי, שהם שש שעות שכל אחת כלולה
מעשר, והם ששים, דהיינו שתין נשמי,
מלפני נקודת חצות לילה, שהיא נקודת
החזה שבנוקבא, ששם החיים בלי שום כח
דין כלל, אבל חסר חד דהיינו העשירית
שביסוד, שהיא נקודת חצות לילה עצמה,
ששם שוכנת המנעולא, שהוא גורם המיתה,
כנ"ל, הרי שהחיים הם רק בששים חסר
אחת. וחולק על ר' יהודה. שאמר ששתין
נשמי הוא שיעור מועט. וז"ש, מתמן ו"ה"א
טעום בר נש טעמא דמותא, דהיינו שש
שעות השניות, כי כח המות שבנקודת
החצות, שהיא המנעולא, שולט על שש
שעות שלאחריה, וע"כ הישן בהם טועם
בהכרח טעם המות. וז"ש איהו רזא, דהיים
ד"ע"א עד שתין נשמי, שהחיים שלמעלה

אינו

(דפו"י דף ר"ז ע"א)

יג
ז אָתוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי, וְנִשְׁקוּהָ. אָמְרוּ לִיהֵא, מַה שְּׁמָךְ. א"ל
 תִּזְקֶקְהָ, א"ל, יִתְיַשֵּׁר חֵילָךְ וְיִתְתַקֵּף אוֹרְיִתְךָ. יְתִיבוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוּאֵיל
 וְשָׂרִית, אִימָא לָן מַהֲנִי רְזִין עֲלָאִין דְקָאֲמַרְתָּ.
מא פִּתַח וְאָמַר, ה' בְּחֻמְכָּה יִסַּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבּוּנָה. תָּא תְּזִי,
 כַּד בְּרָא קב"ה עֲלֵמָא, חָמָא דְלָא יָכִיל לְאַתְקִימָא, עַד דְּבָרָא אוֹרְיִתָא, בְּגִין
 דְּמִנְהָ נִפְקִין כָּל נְמוּסִין עֲלָאִין וְתַתְּאִין, וְכֵהָ קְיָיְמִי עֲלָאִי וְתַתְּאִי, הַה"ד ה' ה'
 בְּחֻמְכָּה יִסַּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבּוּנָה, דְּהָא בְּחֻמְכָּה קְיָיְמִין כָּל קְיֻמִּין
 דְעֲלֵמָא, וְכִלְהוּ נְפֻקֵי מִגְּוָה.
מב ד"א ה' בְּחֻמְכָּה יִסַּד אֶרֶץ, עֲלֵמָא עֲלָהָ לָא אַתְבְּרִי, אֲלָא מְגוּ

ח'לופי גרמאות

מסורת הזהר

א וגו'; ל"ג כונן שמים בתבונה. ב מגויה; מגויה.

(א) (משלי ג) ב"ב דף ק"ג צ"ד.

דרך אמת א והתחלת לדבר הגד לנו מסודות עליונות שאמרת.

שתיני נשמי	הסולם	מאמר
<p>מוחזרת ממות לחיים כנ"ל. ובגין כך הוה מתנמנמ כסום שתיני נשמי דהיינו ששה שעות שמלפני נקודת חצות, ולא בשלימו, כי בנקודת חצות לא ישן, שה"ס אחד מששים במיתה, כנ"ל, אלא שהחזירה ממות לחיים על ידי יקיצה, כמבואר.</p>	<p>אינו נמשך יותר מששים נשימות, דהיינו עד נקודת החזה, שהיא נקודת חצות לילה, דאינון שתיני נשמי עלאין, שהם ששים נשימות העליונות, דהיינו שלמעלה מחזה, שאין כח הדין פועל כלום למעלה ממקום מציאותו כנ"ל.</p>	
<p>מ) אָתוּ ר' יְהוּדָה וְכוּ': בַּא ר' יְהוּדָה וְר' יוֹסִי וְנִשְׁקוּ אוֹתוּ, כִּי גִידָה לְהֵם בִּיאוֹר חֲדַשׁ בְּתַקּוּן חֲצוֹת. אָמְרוּ לוֹ מַה שְּׁמָךְ. אָמַר לְהֵם תִּזְקִיָּה, אָמַר לוֹ יִתְיַשֵּׁר כַּתֵּךְ וְיִתְחַזַּק תּוֹרַתְךָ. יִשְׁבוּ. אָמַר ר' יְהוּדָה, כִּיּוֹן שִׁפְתַּחְתָּ, אָמַר לָנוּ מֵאלוֹ סוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֶׁאַתָּה אוֹמֵר.</p>	<p>ו"ש וע"ד דוד מלכא הוה משער שְׁעוּרָא דְלִילִיא וְכוּ', דהיינו שהיה ישן שתיני נשמי חסר אחת, שה"ס נקודת חצות לילה שהקיץ בה ולא ישן, דהיינו שהיה ממשיך אליה את תקון היקיצה, המהפך את נקודת מנועולא שבחצות לילה, ומה שהיתה גורם המות נעשתה לגורם החיים כנ"ל. בגין דכד אַתְפְּלִיג לִילִיא וְקְדוּשָׁה עֲלָהָ אַתְעַר, דהיינו שנעשה למעלה תקון היקיצה, על ידי קו אמצעי, המהפך את נקודת החזה שבנוקבא ממות לגורם החיים, שהוא מטומאה לקדושה, ובר נש דנאים בערסיה ולא אתער לאשנחא וכו' אַתְקַשְׁר בְּרִזָּא דְמוֹתָא, כִּי אוֹתוּ אַדְס הישן אז, נמצא ממשיך עי"ז את שליטת השמאל שהיא שורש השינה, ונקודת המנועולא שבנקודת חצות, נשארת בעדו לגורם המיתה, כי לא נכלל בתקון היקיצה המהפכת ממות לחיים, הרי שנתקשר ברזא דמותא. שהיא שליטת הס"א והטומאה. וע"ד, דוד מלכא וכו' הו' לַגְּבוּי הו', כִּי מְדַרְגְתוּ הוּא הו', שהיה מרכבה לבחינת מחזה ולמעלה בסוד רביעי לאבות שאין כח הדין והמות שבנקודת החזה פועל כלום למעלה ממקום מציאותו כנ"ל. וכשקם ועשה תקון היקיצה, נעשה מרכבה לתקון זה שבנקודת החזה שבנוקבא המתעורר באותו זמן, שה"ס הו', שהנקודה (דפו"י דף ר"ז ע"א)</p>	
<p>מא) פִּתַח וְאָמַר, ה' בְּחֻמְכָּה יִסַּד אֶרֶץ וְכוּ': בּוֹא וְרֵאה כְּשִׁבְרָא הַקְּב"ה אֶת הָעוֹלָם רֵאה שְׂאִינּוּ יִכּוֹל לְהַתְקִיִּים. כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁלְיִטַּת קוֹ שְׂמַאל, שְׁה"ס חֲכָמָה בְּלִי חֲסִדִּים, וְאִין הַחֲכָמָה מֵאִירָה בְּלִי חֲסִדִּים, וְעַכְלָא יִכּוֹל לְהַתְקִיִּים. עַד שְׂבְרָא אֶת הַתּוֹרָה, שְׁהִיא קוֹ אֲמֻצְעִי, שְׁנֵק' ז"א וְנֵק' תּוֹרָה, שְׁהַכְּלִיל ב' הַקּוּיִן יִמִּין וְשְׂמַאל זֶה בּוֹה, וְנִכְלָלָה הַחֲכָמָה בְּחֲסִדִּים, וְאִזּוּ הָאִירָה חֲכָמָה, אֲשֶׁר מִמֶּנָּה דִּהֵינּוּ מִקּוֹ אֲמֻצְעִי, יוֹצְאִים כָּל הַנְּהֻגוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, וְכֵהָ מִתְקִיִּימִים הָעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, וְזֵהוּ שְׂכָתוּב הו"י"ה, שְׁהוּא ז"א, שְׁה"ס קוֹ אֲמֻצְעִי, בְּחֻמְכָּה יִסַּד אֶרֶץ וְכוּ', הוּא שִׁיפֵד הָאֶרֶץ בְּחֻמְכָּה, כִּי הַלְּבִישׁ חֲכָמָה בְּחֲסִדִּים, וְנִתְקִיִּימָה הָאֶרֶץ חֲכָמָה בְּעוֹלָם. וְכַתְּכָמָה מִתְקִיִּימִים כָּל קְיֻמִּי הָעוֹלָם וְהַכָּל יוֹצְאִים מִמֶּנָּה. כְּמ"ש כּוֹלֵם בְּחֻמְכָּה עֲשִׂית.</p>	<p>מב) ד"א ה' בְּחֻמְכָּה יִסַּד אֶרֶץ וְכוּ': עוֹלָם הָעֲלִיוֹן, שְׁהִיא תִּבּוּנָה, לָא נִבְרָא אֲלָא עַל</p>	

יד

ויגש

« חֲכָמָה, וְעֹלָמָא תַּתְּאָה לָא אַתְּבְּרִי, אֶלְא מַגּוּ חֲכָמָה בַּתְּתָאָה, וְכִלְהוּ נַפְקֵן מַגּוּ חֲכָמָה עֲלָאָה, וּמַגּוּ חֲכָמָה תַּתְּאָה. כּוּנְן שְׁמַיִם בַּתְּבוּנָה. כּוּנְן, מַאי כּוּנְן. אֶלְא, כּוּנְן כֹּל יוּמָא וְיוּמָא, וְלֹא פְּסִיק, וְלֹא אַתְּתַקֵּן בְּזַמְנָא תְּדָא, אֶלְא בְּכֹל יוּמָא וְיוּמָא אַתְּקִין לִיהּ.

מג וְהִינּוּ רְזָא דְכְּתִיב, « וְשָׁמַיִם לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו. וְכִי סִיד, דְּגִרְעוּתָא אִיהוּ מְשָׁמַיִם, אֶלְא תְּשִׁיבוּ מְשָׁמַיִם אִיהוּ, בְּגִין תְּכִיבוּ וְרַעוּ סִגְיָא, דְּקַבִּי"ה רְעִי בְּהוּ, וְתְּכִיבוּתִיהוּ דְּלִגְבִייהּ, דְּדָהָא אַע"ג דְּאִיהוּ וּמִתְקִין לֹון כֹּל יוּמָא וְיוּמָא, לֹא דְמִי בְּעֵינָיו דְּאִינוּן מִתְתַקְנֵן כְּדָקָא יְאוּת, וּבְגִין דְּרַחֲמִימוּתָא דְּלִהוּן לִגְבִייהּ, וְרַעוּתִיהּ לְאַנְהָרָא לֹון תְּדִיר, בְּלֹא פְּסִיקוּ, דְּהָא עֲלָמָא דְּאִתִּי, אִפִּיק נְהוּרִין וְהִירִין, כֹּל יוּמָא וְיוּמָא תְּדִיר בְּלֹא פְּסִיקוּ, בְּגִין לְאַנְהָרָא לֹון תְּדִיר, וְעַל דָּא לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו, לֹא זָכוּ בְּלַחֲדוּדִי לֹא כְּתִיב, אֶלְא לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו, וּבְגִין כֹּה, כּוּנְן שְׁמַיִם בַּתְּבוּנָה.

מד מֵאֵן שְׁמַיִם. דָּא הוּא בְּרְזָא דְּאֶבְתֵּן, וְרְזָא דְּאֶבְתֵּן דָּא הוּא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כֹּלְלָא דְּלִהוּן, בְּגִין דְּיַעֲקֹב תּוּשְׁבַחְתָּא דְּאֶבְתֵּן אִיהוּ, וְאִיהוּ קְיִימָא לְאַנְהָרָא עַל עֲלָמָא.

מה וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶסְתַּלַּק גּוּ עֲלָמָא דְּאִתִּי, נַפְקֵן מִנִּיהּ עֲנַפָּא תְּדָא, שְׁפִירָא בְּחִיזוּ, וְכֹל נְהוּרִין מִנִּיהּ נַפְקִין, וְכֹל שְׂבָעָא, וּמִשַׁח רְבוּ, לְאַנְהָרָא לְאַרְעָא, וּמֵאֵן אִיהוּ. דָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק, דְּאִיהוּ זְהִיב שְׂבָעָא לְכֹל עֲלָמָא,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(א) (איוב ט"ז) נח דף ה' צ"ג ב) ויצא ל"ג את ס"א. א מוסף חכמה עלאה. ב ל"ג תתאה. ג ותיבבותיה. ד לגבייהו. ה דאע"ג ול"ג דהא. ו מתקן. ז דבגין. ח רחמימוּתא. ט ל"ג ויומא. י מוסף ושמים לא. יא נפקין.

מאמר

הסולם

שתין נשמי

מתנוצצים בכל יום ויום תמיד בלי הפסק, כדי להאיר אליהם תמיד. ועל כן, לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו, שלא כתוב לֹא זָכוּ, בלכוד, אלא, לא זָכוּ בְּעֵינָיו, להורות שבאמת הם זכים, אלא מתוך התשוקה להשפיע להם נראים לו כאינם זכים, כמבואר. ומשום זה, אומד הכתוב, כונן שמים בתבונה. **מד** מֵאֵן שְׁמַיִם זָכוּ? שׂוֹאֵל, מִי הוּא שְׁמַיִם. שְׂוֹמֵד, כּוּנְן שְׁמַיִם בַּתְּבוּנָה. וּמְשִׁיב, זֶה הוּא סוּד הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם חֲגִי"ת, וְסוּד הָאֲבוֹת הוּא יַעֲקֹב שֶׁהוּא קוֹ אֲמֻצְעִי, ת"ת, שֶׁהוּא הַכוֹלֵל שֶׁלֵּהֶם שְׁקוֹ אֲמֻצְעִי כוֹלֵל בְּתוֹכוֹ הִימִין וְהַשְּׂמָאל, שֶׁח"ס אֲבֵרָהֶם וְיִצְחָק. כִּי יַעֲקֹב, תַּפְאֵרֶת הָאֲבוֹת הוּא, וְהוּא עוֹמֵד לְהַאֲיר עַל הָעוֹלָם שֶׁהוּא נֹקְבָא.

מה וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶסְתַּלַּק זָכוּ? וּמְשׁוּם שֶׁהוּא מִתְעַלֶּה תוֹךְ עוֹלָם הַבָּא, כְּלוּמֵר, שְׁעוּלָה וּמְלִבִישׁ לְיִשְׂרָאֵל סָבָא, שְׁנֹקְדָא עוֹלָם הַבָּא, שֶׁח"ס חֲסִידִים מְכוּסִים, וְע"כ אֵין בּוּ מְקוּם לְגִלְדוּי הָאֲדָרֶת חֲכָמָה, וְעַל כֵּן, יוּצֵא מִמֶּנּוּ עֲנַף אַחַד יִפְה מְרָאה

על ידי חכמה, ועולם תחתון שהיא נוקבא, לא נברא אלא מתוך חכמה תחתונה, שהיא חכמה המתלבשת בנוקבא. נמצא, שכולם יצאו מחכמה עליונה. וחכמה תחתונה. **כוונן שמים בתבונה.** שׂוֹאֵל, כְּתוּב **כוונן** מהו כונן, ומשיב, אלא, **כוונן** הוא תבונה, המכווננת את ז"א, הנקרא שמים, בכל יום ויום ואינו מפסיק, ולא נתתקן בפעם אחת אלא בכל יום ויום מתקן אותו.

מג וְהִינּוּ רְזָא דְכְּתִיב זָכוּ? וְהוּא הַסוּד שְׂכָתוּב, וְשְׁמַיִם לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו. וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעַתְךָ שֶׁהוּא חֲסוּרֵן לְשְׁמַיִם, אֵלְא יִתְרוּן הוּא לְשְׁמַיִם, שֶׁהוּא מְשׁוּם אֲהַבָּה וְתִשְׁוּקָה גְדוּלָה שֶׁהִקְבִּי"ה שֶׁהוּא תְּבוּנָה, חֲפִץ בְּשְׁמַיִם שֶׁהוּא ז"א, וְאֲהַבְתּוּ אֵלָיו, וְאַע"פ שֶׁהוּא מִתְקֵן אוֹתָם בְּכֹל יוֹם וְיוֹם, אֵינֶם נֹרְאִים בְּעֵינָיו כְּמִתְקוּנִים כְּרָאוּי, מִפְּנֵי שֶׁאֲהַבְתּוּ אֵלָיו, וְחֲפִצּוֹ לְהַאֲיר לְהֵם תְּמִיד בְּלִי הַפְּסָק, וּמִפְּרֻשׁ, כִּי עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא תְּבוּנָה, מוּצִיא אֹרֹת (דפ"י דף ר"ז ע"א)

זו וְעֲלָמָא מַגִּיחַ אַתְּוֹן. וּבְגִין כְּךָ, קַב"ה כָּל מַה * דְּעֵבֵד בְּעֲלָמָא, כִּלְא אִיהוּ בְּרָזָא עֲלָאָה, וְכִלְא כְּדָקָא חֲזִי.

מו אַדְהֵכִי, אַתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר, בִּין דְּחָמָא לֹון, אָמַר וְדַאי שְׂכִינְתָא חָכָא, בְּמַאי עֲסָקִיתוּ. אָמְרוּ לֵיהּ, * כִּל עֹבְדָא. אָמַר, וְדַאי שְׂפִיר קָאֵמַר, אָבֵל אִינוּן שְׂתִין נְשָׂמִי, וְדַאי שְׂתִין נְשָׂמִי אִינוּן דְּחִין, בִּין לְעִילָא בִּין לְתַתָּא, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה, אִיכָא שְׂתִין נְשָׂמִין אַתְּרִין, דְּאִינוּן כִּלְהוּ מְסֻטְרָא דְּמוֹתָא, וְדָרְזָא דְּמוֹתָא עֲלֵיהּ, וְאֶקְרוּן * דּוּרְמִיטָא, וְכִלְהוּ טַעֲמָא דְּמוֹתָא.

מז וּבְגִין כְּךָ, דּוּד מְלָכָא, הוּהּ אִיהוּ מְתַדְבֵּק בְּאִינוּן שְׂתִין נְשָׂמִין דְּחִין, וּמְתַמֵּן וְלַהֲלָאָה לֹא נְאִים כִּלְל, הַה"ד * אִם אַתָּן שְׁנַת לְעִינֵי לְעַפְעַפִּי תְנוּמָה, וְעַל דָּא, שְׂפִיר קָאֵמַר, בְּגִין דְּיָקוּם דּוּד חִי, בְּסֻטְרָא דְּחִי, וְלֹא בְּסֻטְרָא דְּמוֹתָא. יְתָבוּ כִּלְהוּ, וְאֶשְׁתַּדְּלוּ בְּאוּרִייתָא, וְאֶתְחַבְּרוּ כְּתָדָא.

מח פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, ה' אֱלֹקֵי יִשׁוּעַתִּי יוֹם צַעֲקוֹתַי כִּלְלִיָּה נִגְדָּה. ת"ת, דּוּד מְלָכָא, הוּהּ קָם בְּפִלְגוֹת לִילְיָא, וְאֶשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא, בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָתָן, לְחַדְוָה דְּמְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא, וְדַא הוּהּ חַדְוָה דְּמַהִימְנוּתָא בְּאַרְעָא, בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ שְׂבַחָא דְּמַהִימְנוּתָא, דְּאֶתְחַזִּי בְּאַרְעָא.

מט דְּהַא לְעִילָא פְּתַחִי בְּחַדְוָה שִׁירְתָא, כְּמַה מְלָאכִין עֲלֵאִין, בְּכַמָּה

מסורת הזהר (תהלים קל"ב) ת"ז ת"ה כו ב (תהלים פ"ח).
א דעבד. ב ל"ג באורייתא. ג הוא.
חלופי גרסאות

מאמר	הסולם	שתיני נשמי
מראה, דהיינו באור חכמה, הנקרא ראייה ומראה. וכל האורות, הן חכמה והן חסדים. יוצאים ממנו, וכל שובע ושמן המשחה, להאיר לארץ, שהיא הנוקבא. ומי הוא ענף הזוה, הוא יוסף הצדיק, שהוא נותן שובע, שהוא הארת חכמה, לכל העולם. והעולם ממנו נזון. שהוא הארת חסדים. ומפני זה, הקב"ה, כל מה שעושה, הכל הוא בסוד עליון, והכל הוא כראוי להיות.	משים נשימות שמחזה ולמטה נקראות דורמיטא, וכולן הן טעם המות.	חלופי גרסאות
מו) אדרכי אתא וכו': בתוך כך בא ר' אלעזר. כיון שראה אותם, אמר, בודאי שהשינה כאן, במה אתם נושאים ונותנים, ספרו לו כל המעשה עם אותו אדם ומאמרו. אמר ודאי יפה אמר, ומבאר דבריו, אבל אלו ששים נשימות, דהיינו שם השעות שמקודם חצות לילה, הם של חיים, בין למעלה בעולמות עליונים ששם ה"ס מחזה ולמעלה של הנוקבא, ובין למטה בעולם הזה. מכאן ולהלאה, דהיינו אחר נקודת חצות, יש ששים נשימות אחרות, שהם חג"ת נה"י שמחזה ולמטה (כנ"ל דף י"ב ד"ה והנה) שהן כולן מצד מות, ומדרגת המות עליהם, דהיינו נקודת מנועולא שבנקודת החזה (כמ"ש שם) שהוא גורם כל מות שבעולם, ואלו	מו) ובגין כך דוד וכו': ומשום זה דוד המלך, היה מתדבק באלו ששים נשימות של חיים, דהיינו בשש שעות שמקודם חצות לילה, שה"ס שלמעלה מחזה, שאין כח הדין והמות שבנקודת החזה יכול להגיע אליהם כנ"ל, ומשם ולהלאה לא היה ישן כלל. וזהו שכתוב, אם אתן שנת לעיני וגו', ועל כן יפה אמר, אותו אדם, כדי שיקום דוד חיי, בצד החי, ולא בצד המות. (כמ"ש כל זה לעיל דף י"ג ד"ה וז"ש ע"ש כל ההמשך) ישבו כולם ועסקו בתורה ונתחברו יחד.	א דעבד. ב ל"ג באורייתא. ג הוא.
מז) דהא לעילא פתחי בחדוה שירתא, כמה מלאכין עלאין, בכמה	מט) דהא לעילא פתחי וכו': כי למעלה פותחים בשמחה, שירה, כמה מלאכים עליונים בכמה	בכמה

טז

ויגש

« זינין, דקא משבחן בַּלְיָא בְּכָל סְטְרִין. יכה"ג לַתְּתָא בְּאַרְעָא, מֵאן דְּמִשְׁבַּח לִיה לְקוּב"ה בְּאַרְעָא בְּלִילְיָא, ירְעֵי בֵיה קב"ה, וְכָל אֵינוּן מְלֹאכִין קְדִישִׁין, דְּקָא מִשְׁבַּח לִיה לְקב"ה, כְּלָהוּ י צִיִּיתִין לְהוּא דְּקָא מִשְׁבַּח לִיה י בְּלִילְיָא בְּאַרְעָא, דְּהָאֵי תוֹשְׁבַתְתָּא אִיהוּ בְּשְׁלִימוֹ, לְסַלְקָא י יְקָרֵי דְּקב"ה מִתְתָּא, וְלִזְמַרָּא בְּחֻדְוָה דִּיחֻדְוָא.

(ג) תָּא חֻזִי, דְּוֹד מְלֹכָא י פְּתַב, ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי וְגו', ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי, אֵימְתִי אִיהוּ יְשׁוּעָתִי. בְּהוּא יוֹמָא, דְּאֶקְדַּמִּית תוֹשְׁבַתְתָּא בְּלִילְיָא לְגַבְוָה, כְּדִין אִיהוּ יְשׁוּעָתִי בִּימְמָא.

(ד) וְת"ח, דְּהָא בְּלִילְיָא, מֵאן דְּמִשְׁבַּח לְמַאֲרִיָּה, בְּתוֹשְׁבַתְתָּא דְּאוּרִיִּיתָא כְּדִין י אֶתְקַף בְּתַקִּיפוֹ בִּימְמָא, בְּסִטְרָא דִּימִינָא, דְּהָא חוּטָא חַד, נְפָקָא מְסִטְרָא דִּימִינָא, וְכְדִין אֶתְמַשְׁוּ עֲלֵיהּ, וְאֶתְתַּקַּף בֵּיה, וְע"ד אָמַר ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צִעֲקָתִי י וְגו'.

(ה) וְכג"כ אָמַר, « לֹא הַמְתִּים יְהִלְלוּ יְה. לֹא הַמְתִּים, בְּגִין דְּאֶצְטְרִיף לְשַׁבְּחָא, חֵי לְחֵי. וּמַת לְחֵי לְאוּ הַכִּי, דְּכַתִּיב לֹא הַמְתִּים יְהִלְלוּ יְה, וְאַנְחֵנוּ נְכַרְךָ יְה, דְּהָא אֲנִן חֵינִן, וְלִית לָן חוּלְקָא בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא כְּלָל. י חֻזְקָהוּ אָמַר, « חֵי חֵי הוּא יוֹדֵךְ י כְּמוֹנֵי, בְּגִין דְּחֵי אֶתְקַרְב לְחֵי. דְּוֹד מְלֹכָא אִיהוּ חֵי, וְקוֹרְבָא דִּילִיָּה לְחֵי הָעוֹלָמִים. וּמֵאן דְּאֶתְקַרְבִּי י לְגַבִּיָּה, אִיהוּ חֵי, דְּכַתִּיב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חֵיִים כְּלַכֶּם הַיּוֹם, וְכַתִּיב, י וּבְנִיָּהוּ בֵּן יְהוֹיָדָע בֵּן אִישׁ י חֵי רַב פְּעֻלִים מְקַבְּצָאֵל.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (תהלים קט"ו) ח"ג רפ"ו: (ב) (ישעיה ל"ח). (ג) (דברים ד') ב"ב דף ק"ו צ"א. (ד) (ש"ב כ"ג) הקס"ז דף ע"ח צ"ב.
א זינין. ב בליליא. ג כחנא; וכה"ג. ד ל"ג רע"י ביה; בעי ביה; בעי ול"ג ביה. ה צייתו. ו ל"ג בליליא (אה"ל). ז יקריה. ח אמר. ט אתתקף (אה"ל). י בלילה נגדך ול"ג וגו'. יא חזקיה. יב מסיף כמוני היום. יג לגבייהו. יד ח' נגו'.

מאמר

הסולם

שתין נשמי

ככמה אופנים, שהם משבחים בלילה בכל הצדדים, דהיינו אפילו בהארות צד שמאל, כי אז שליטת הנוקבא בסו"ה ותקם בעוד לילה. כעין זה למטה בארץ, מי שמשבח בארץ אל הקב"ה בלילה, חפץ בן הקב"ה, וכל מלאכים הקדושים המשבחים אל הקב"ה, כולם מקשיבים לאותו המשבח אל הקב"ה בלילה בארץ, כי שירה זו היא בשלמות, להגדיל כבוד הקב"ה מלמטה, ולזמר בשמחת היתוד.

(ג) תָּא חֻזִי דְּוֹד וְכו': כּוּא וּרְאָה דוֹד הַמֶּלֶךְ כְּתַב, ה' אֱלֹקֵי יְשׁוּעָתִי וְגו'. שְׁפִירוּשׁוּ, מַתִּי ה' אֱלֹקֵי יְשׁוּעָתִי, הוּא יְשׁוּעָתִי בְּיוֹם הַהוּא שְׁהַקְדַּמְתִּי שִׁירָה בְּלִילָה אֵלֶיךָ, כִּי אִזּוּ הוּא יְשׁוּעָתִי בְּיוֹם. (נא) וְת"ח דְּהָא בְּלִילְיָא וְכו': וְכוּא וּרְאָה, כִּי בְּלִילָה מִי שְׁמִשְׁבַּח לְרַבּוֹנוּ בְּרַנְהָ שֶׁל תּוֹרָה, מִתְחַזֵּק אִזּוּ בְּגַבּוּרָה בְּיוֹם בְּצַד יְמִין, (דפני" דף ר"ז ע"א)

פתח

יז

ויגש

נג פתח תהוא יודאי אבתריה, ואמר, ^א ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך, וכי לא ^ב מכרכינן ליה לקב"ה, עד ^ג לא ניכול, והא אית לן דלאקדומי בצפרא, ^ד ולסדורי ושכחא ודיליה פדקא גאות, ולברכא בשמיה, עד לא יברך לאתרא בעלמא, וכתיב ^ה לא תאכלו על הדם, ^ו אסור ליה למיכל, עד לא יברך למאריה, והשתא פתיב ואכלת ושבעת וברכת.

נד אלא, דא ברכתא דצלותא דיתודא, ודא ברכתא דמוזנא, לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא, ^ז שבע פדקא גאות. ויכרין בעי לברכא ליה פדקא גאות, דההוא דרגא דמהימנותא, יתרוי, ^ח ויברך, ויתמלא חידו מתיין דלעילא, פמה דאצטריך, ^ט בגין למיחב ^י לן דמוזני.

נה דהא ^{יא} קשין ^{יב} מוזנא דבר נש קמי קב"ה, פקריעת ים סוף, מ"ט. בגין, דמוזנא ^{יג} דעלמא ^{יד} דלעילא הוא, דתנן בני תיי ומוזני וכו', ובגין פך, ^{טו} קשין קמיה מוזני דעלמא, דהא ^{טז} במזלא תליא מילתא, דמניה נפקי מוזני, ותיי, ובגין פך קשין קמיה מוזני דעלמא, דהא לאו ברשותיה קיימא, עד דיתברך איהו.

חלופי גרסאות

א אלקיך וגוי, ב מברכיך, ג דניכול ונשבע (אה"ל).
ד לקדומי. ה ולסדרא. ו שבחיה כדקא יאות (ד"א ואה"ל).
ז דמאריה. ח אסור. ט שובע (אה"ל). י ובגין לברכא
קשין. יא ויתברך. יב ליג בגין. יג ליה. יד מוזנא. טו קשין.
טז מוזני. יז עלמא. יח לעילא. יט קשין קמי קב"ה.

מסורת הזהר

(א) דברים ח' ח"א רח. ח"ב קנב: קנב: קנב: ח"ג רע:
רע. (ב) ויקרא י"ט ח"ב קכב. רטו: ח"ג פז: ג) ב"ב
ע"א צ"ב.
(אה"ל). יא ויתברך. יב ליג בגין. יג ליה. יד מוזנא. טו קשין.
טז מוזני. יז עלמא. יח לעילא. יט קשין קמי קב"ה.

ואכלת ושבעת וברכת

למדנו, בניס חיים ומוזנות אין הדבר תלוי בזכות אלא הדבר תלוי במזל. ומשום זה קשים לפנינו מוזנות העולם, משום שהדבר תלוי במזל, שממנו יוצאים בניס חיים ומוזנות, וע"כ קשה לפנינו מוזנות העולם, כי אינם ברשותו מטרם שהוא מתברך ^{טו} המזל.

ביאור הדברים. כי בתחילה היתה הנוקבא גדולה וזכה כמו ז"א, והיתה דבוקה בו מאחוריו. אלא שהמוחין לא היו מאירים אז בנוקבא, מחמת חסרון לבוש דחסדים, ולא היתה משפעת כלום לתחתונים, (כמ"ש לעיל ב"א דף ק"ד ד"ה את, ע"ש) ועל כן מיעטה הנוקבא את עצמה, בסוד נקודה תחת יסוד דז"א, שפירושו שנכללה במסך דחירק שבקו אמצעי שמחזה ולמטה דז"א, וננסרה לפרצוף נפרד ממנו שמחמת מיעוט הזה אין לה עוד מעצמה שום אור, וצריכה לקבל הכל מלמעלה, דהיינו מז"א, (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ק"ח ד"ה וכבר, ע"ש).

וזה אמרו, בני תיי ומוזני לאו בזכותא תליא

הסולם

מאמר

נג פתח תהוא יודאי וכו': פתח אותו יהודי אחוריו, ואמר, ואכלת ושבעת וברכת וגו', שואל, וכי אין אנו מברכים את הקב"ה מטרם שאנו אוכלים, והרי יש לנו להקדים בבוקר ולסדר שבחו כראוי, מטרם שמברכים לאחר בעולם. וכתוב, לא תאכלו על הדם, שדרשו, שאסור לאכול מטרם שמברך לרבוננו. ועתה כתוב, **ואכלת ושבעת וברכת**. שמשמע, שאין לברך אלא אחר האכילה.

נד אלא דא ברכתא וכו': ומשיב, אלא זה, שאנו מברכים קודם האכילה. הוא, ברכת התפלה ליתוד ז"ו, וזה, שלאחר האכילה. הוא ברכת המזון. וצריכים לב' דברים, א) להראות שבע למדרגת האמונה, שהיא הנוקבא, כראוי. ב) ואז צריכים לברך אותה כראוי, כדי שאותה מדרגת האמונה תתרוה ותתברך ותתמלא שמחה מחיים העליונים כפי שצריך, כדי שתתן לנו מוזנות.

נה דהא קשין מוזני וכו': כי קשים מוזנותיו של אדם לפני הקב"ה כקריעת ים סוף. מה הטעם, הוא, משום שמוזנות העולם מלמעלה הם. מז"א, בסוד מסך דחירק שבקו אמצעי, (כנ"ל ב"א דף קע"ז אות קצ"ח) כי (דפוי' דף ר"ז ע"ב)

יה

ויגש

נו) כגוּוּנָא דָא * זינגין דעלמא, קשין קמיה, וכלא בגין דרקיע וילון, לא משמש כלום. וכ"ש אלין מלין דדקיימין לעילא באתר אחרא, ועל דא אצטריך לאתברכא.

נז) ת"ח פל זינגין דעלמא, קשין קמיה האי דרגא, בגין דכד יהאי זינגא קדישא אשתפח, פל * נשמתין ונפקין, מגו האי מזלא לעילא, דאיהו שהוא נהר דנגיד ונפיק, וכד תיאובתא אשתפח מלרע לעילא, פדין פרחין נשמתין, ואתייהבו פלהו פלילין דכר ונוקבא פחדא, בהאי דרגא. ולבתר איהו פריש לון, פל חד וחד לאתריה פדקא תוי ליה. ולבתר קשין קמי האי דרגא, למפרא לון * פקדמיתא, בגין דלא מתספרן, פר פאינון ארתי דבי"ע וכלא לעילא תליין.

חלופי גרמאות

א זינגין. ב משמש. ג מלי. ד דקיימן. ה קמי. ו ליג האי. ז נפקי. ח ליג כחדא. ט כדקדמיתא. י באינון.

מאמר **הסולם** ואכלת ושבעת וזכרת

פירוש. הרקיע וילון, ה"ס הנוקבא, דלית לה מגרמה ולא מידי, אחר שנתמעטה, (כמ"ש בזהר פנחס אות תקי"ז: ע"ש) וז"ש וכלא, בגין דרקיע וילון לא משמש כלום, דהיינו שנתמעטה עד דלית לה מגרמה ולא מידי, וע"כ צריכים להראות עצמו שבע כנ"ל, וכ"ש אלין מלין וכו', וע"כ צריכים לברך אותה שתקבל מעלין.

נו) ת"ח כ"ל זינגין וכו': בוא וראה כל הזינגים שבעולם, קשים לפני מדרגה הזו, דהיינו הנוקבא, משום כשנעשה הזינג הזה, להוליד נשמות, יוצאות כל הנשמות מן מזל הזה שלמעלה, שהוא נהר הנמשך ויוצא מעדן, דהיינו יסוד דז"א, וכשהשתוקקות נמצא להמשיך ממטה למעלה, דהיינו להמשיך הארת החכמה, שאינה נמשכת רק ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) או פורחות הנשמות אל הנוקבא, ונעשות כולן באותה המדרגה כלולות זכר ונקבה יחד. ואחר כך הוא מפריד אותם כל אחד ואחד למקומו כראוי לו. ואחר כך קשה לפני מדרגה הזו לחזור ולחבר אותם זכר ונקבה, כבתחילה. משום שאינם מתחברים רק כאלו האורות של בני אדם, והכל תלוי למעלה.

פירוש. כמו שנתבאר לעיל (באות נ"ה ד"ה ביאור) אצל הנוקבא, שמתחילה נאצלה גדולה כמו ז"א ודבוקה באחוריו, ואחר כך ע"י שנכללה במסך דחירק דז"א ננסרה לפרצוף נפרד ממנו, כן הוא בנשמות בני אדם הנולדות מן הנוקבא, שמתחילה כשמקבלים

תליא מילתא, שהרי בזמן שהיתה הנוקבא גדולה וזכה כמו ז"א, לא יכלה להשפיע בני חיי ומזוני לתחתונים, כנ"ל, אלא במזלא תליא מילתא, שהדבר תלוי בז"א, שיסוד שלו נקרא מזל, דהיינו שצריכה להכלל במסך דחירק שביסוד דז"א, ואז מתלבש חכמה שלה בחסדים, ויכולה להשפיע בני חיי ומזוני לתחתונים. וז"ש קשין מזונא דבר נש קמי קב"ה, היינו הנוקבא, בקריעת ים סוף, מ"ט בגין דמזונא דעלמא, דלעילא הוא, דהיינו שהנוקבא צריכה לקבל מלמעלה דהיינו מז"א, אשר אז היא מחויבת להתמעט כנ"ל, וע"כ קשים לפנינו מזונותיו של אדם. כי כדי להשפיע מזונות לעולם היא מתמעטת לבחינת לית לה מגרמה ולא מידי.

וזה אמרו (באות נ"ד) לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא שבע וכו', כי משום זה צריכים לבי דברים א) לברכא וכו' דהוא דרגא דמהימנותא יתרוי ויברך ויתמלא חידו מחיין דלעילא בגין למיהב לן מזוני, דהיינו להמשיך לה עתה, אחר שנתמעטה, כל החיים והטוב של מעלה, דהיינו מז"א, כדי שתתן לנו מזונות. ב) לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא שבע, כי בזה שאנו מראים את עצמינו שבע, היא מתנחמת על מיעוטה שנתמעטה בשבילנו.

נו) כגוּוּנָא דָא זינגין וכו': כעין זה, קשים לפנינו הזינגים שבעולם. והכל, הן בניים והן חיים והן מזונות הוא משום שהרקיע וילון אינו משמש כלום, וכל שכן אלו הדברים, בניים חיים ומזונות, הנמצאים למעלה במקום אחר, ועל כן נצרכה להתברך. שתקבל משם.

(דפו"י דף ר"ז ע"ב * דף ר"ח ע"א)

י"ב

ויגש

נח ועל דא * קשין קמיה בקריעת ים סוף, דהא קריעת ימא, לאתפתחא ביה שבילין, לעילא איהו, וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה, הכי אתבקע ואתפתח.

נט ובג"כ, כלא תלגא לעילא, ובעינן לברכא ליה, ולמיהב ליה תוקפא מתתא, בגין דיתברכא מלעילא, ויתתקף פדקא תזי, ועל דא פתיב, וברכת את ה', את דייקא.

חלופי גרמאות

א קשין.

ואכלת ושבעת וברכת

הסולם

מאמר

הפוכות היו בה. שהיה צריך להטביע את המצרים הנמשכים מג"ר דחכמה שבשמאל, שאין זה אלא בכח גילוי המנעולא שה"ס שבי"ל. (כנ"ל לך י"ג ד"ה ולפיכך בביאור פעולה ב' מד' הפעולות ע"ש) והיה צריך להמשיך חיים והצלה לישראל הנמשכים מו"ק דחכמה שבשמאל. שאין זה אלא בגניזו דמנעולא וגילוי המפתחא, כי אין מוחין נמשכים אלא בסוד המפתחא, שה"ס ארה (כנ"ל תולדות דף מ"ו ד"ה ובוה ע"ש).

וזה אמרו. וע"ד קשין קמיה בקריעת ים סוף, דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין לעילא איהו, שקריעת ים סוף היתה לפתוח שבילים למעלה, דהיינו לגלות המנעולא כדי להטביע את המצרים, ונמצא שהיו נפתחים שבילים בסוד המנעולא להטביע את המצרים, ואורחות בסוד המפתחא בשביל ישראל. הרי, וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה הכי אתבקע ואתפתח. כי כלולים כאן ב' פעולות הפוכות זו מזו בקריעת ים סוף, כי כמו שהיו נפתחים שבילים, בכח המנעולא, ואורחות, בכח המפתחא, כן נבקע הים ונפתח להטביע המצרים ולהציל את ישראל. וז"ס הקושי שבקריעת ים סוף. ואלו ב' פעולות הפוכות הן גם כן בסוד המיעוט של הנוקבא כדי להשפיע מוונות לתחתונים כמבואר לעיל (לך י"ג ד"ה ולפיכך) בפעולה ב' ובפעולה ג' שבד' פעולות עש"ה. וע"כ קשים מוונותיו של אדם בקריעת ים סוף.

נט ובג"כ כלא תלגא וכו': וע"כ הכל תלוי למעלה, כי לית לנוקבא מגרמה ולא מידי, אחר שנתמעטה, וצריכים לברך אותה, וליתן לה תזוק מלמעלה כדי שתתברך ותקבל מלמעלה מו"א, ותתחזק כראוי, וע"כ כתוב, וברכת את ה', המלה את הוא כדיוק, הרומוז על הנוקבא הנקראת את.

ולגבי

כשמקבלים מהארת השמאל שבנוקבא, שהיא הארת חכמה, נמצאים כל זכר ונקבה של הנשמות דבוקים זה בזה מאחוריהם ואחר כך הנוקבא מאירה להם המסך דחירק, ואז הם נפרדים זה מזה.

וזה כד תיאובתא אשתכח מ"רע לעילא, דהיינו כשנמשך הארת חכמה שבשמאל ממטה למעלה כמ"ש לעיל, כלאו כל"ין דבר ונוקבא כהדא, דהיינו שדבוקים זה בזה מאחוריהם כמו הנוקבא שדבוקה באחורי ז"א בעת שהיא בהארת השמאל. ולבתר איהו פריש לון, דהיינו על ידי שמאירה אליהם המסך דחירק, הם נפרדים זמ"ז. כמ"ש אצל הנוקבא, ע"ש. ונודע שתחילת הארת המסך דחירק הוא בכח המנעולא, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ואינה ראויה לקבל מוחין עד שנמתקת בכינה ונתקנה בסוד מפתחא, עש"ה. וז"ש ולבתר קשין קמיה האי דרגא להברא לון כקדמיתא, כי מחמת התכללותם במסך דמנעולא אינם ראויים לזווג, בגין דלא מתברין בר כאינון ארחי דבר נש, משום שאין הם מתחברים לזווג, רק אחר שנתקנו בסוד אורחין, דהיינו אחר שקבלו המסך דמפתחא המכונה אורחא. כי אז אמא אוזיפת מאנהא לברתא, וכן זכר ונקבה דנשמות בני אדם.

נח ועל דא קשין קמיה וכו': ועל כן קשים לפניו בקריעת ים סוף, כי קריעת ים סוף היה, כדי לפתוח בו שבילים למעלה, וכמו שנפתחים שבילים ואורחות בו, כן נתבקע ונתפתח.

פירוש. כבר ידעת שהארות המנעולא נקראות שבילים בסו"ה ושבילך במים רבים. והארות המפתחא נקראות אורחות, בסו"ה וארה צדיקים כאור נגה וכו'. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית עש"ה). והנה כל הקושי שבקריעת ים סוף היה, שב' פעולות

(דפו"י דף ר"ח ע"א)

ויגש

ב

ס ולגבי האי אתר, אצטרף לאחזאה קמיה, א שבכעא ונהירו דאנפין, ולגבי סטרא אתרא, בזמנא דאיהי שלטא בעלמא, בעי לאחזאה קמיה פפנא, דההוא דרגא רעב איהו, ואתחזי לאחזאה קמיה פפנא, ולא שובכעא, הואיל ושבע לא שלטא בעלמא, ועל דא, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך. אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, והכי אצטרף.

סא אמר רבי יהודה, נפאין אינון צדיקיא, דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא, בגין דידיעי ליחדא יחדא, ומקרי קורבא, לאסגאה שלמא בעלמא, דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם דא, לא הוה שלמא, פיון דאתקריבו יוסף ויהודה פחדא, פדן אסגיאו שלמא בעלמא, וחדו אתוסף לעילא ותפא, פמה דקורבא דיהודה ויוסף, וכלהו שבטין אשתפחו פחדא ביה ביוסף, ונהו קורבא אסגי שלמא בעלמא, פמה דאוקימנא דכתיב ויגש אליו ויהודה.

סב ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגו', רבי חייא פתח ואמר, פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. תא תזי, קודשא בריך הוא ברא עלמא, ואשליט עליה לאדם, דיהא מלכא על כללא.

סג והאי בר נש, מתפרשן מניה בעלמא, פמה זינין, מנהון צדיקיא, ומנהון רשיעיא, מנהון טפשיין, ומנהון חכימין, וכלהו אתקיימו בעלמא, עתירין ומסכנין. וכלהו בגין ולמזפי אלין באלין, למזפי צדיקיא עם

חלופי גרמאות

א שובכעא (אה"ל). ב שבכעא. ג מוסיף אלקיך וגו'.
ד דאתקריבו. ה ל"ג בעלמא. ו מוסיף יהודה ויאמר וגו'.
ז למזני. ח למזני.

מסורת הזהר

(א) (תהלים ק"ב) ח"ג קנג:

הסולם

מאמר

ולא יכול יוסף להתאפק שלום, כיון שנתקרבו ביחד יוסף ויהודה, או נתרבה השלום בעולם. ונתוספה שמחה למעלה ולמטה בעת שנתקרבו יהודה ויוסף, וכל השבטים היו נמצאים יחד עם יוסף. וקרבה ההיא הרבתה שלום בעולם, כמו שבארנו, שכתוב, ויגש אליו יהודה.

מאמר ולא יכול יוסף להתאפק

סב ולא יכול יוסף להתאפק וגו' רבי חייא פתח ואמר, פזר נתן לאביונים וגו'. בוא וראה, הקב"ה ברא העולם, והמשיל את האדם עליו, שיהיה מלך על הכל.

סג והאי בר נש וכו': ואדם הזה, נפרדים ממנו בעולם כמה מינים, מהם צדיקים מהם רשעים, מהם טפשים מהם חכמים, וכולם כל ארבע מינים הללו, מתקיימים בעולם עשירים ועניים. וכולם הוא, כדי שיזכו ויטיבו אלו עם אלו, שייטיבו הצדיקים עם

ס ולגבי האי אתר וכו': ואל המקום הזה, דחיינו הנוקבא. צריכים להראות לפנינו שובע והארת הפנים (כמ"ש לעיל בדף י"ח ד"ה וזה אמרו לאחזאה) שצריכים ב' דברים ע"ש. ואל הסטרא אחרא, בזמן שהיא שולטת בעולם, צריכים להראות לפני רעב, כי מדרגה היא דס"א, הוא רעב, וראוי להראות לפני רעב ולא שובע, כי השובע אינו שולט בעולם בסבתה, וע"כ כתוב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך. כי בזמן שליטת הקדושה יש שובע בעולם. אמר ר' אלעזר, כן הוא בודאי וכן צריך להיות. דחיינו שהשובע יתגלה עם שליטת הקדושה והרעב עם שליטת הס"א.

סא אמר ר' יהודה וכו': אר"י, אשרי הם הצדיקים שקרבתם זה לזה מביא שלום בעולם, משום שיודעים ליחד היחוד ולעשות קרבה להרבות שלום בעולם. כי יוסף ויהודה, כל עוד שלא נתקרבו זה לזה, לא היה

(דפו"י דף ר"ח ע"א)

כא

ויגש

רשיעיא, למזכי חפימין עם טפשיין, למזכי עתירין עם מסכנין דהא בגין פך, זכי בר נש לחיי עלמא, ואתקשר באלנא דחיי. ולא עוד, אלא דהא צדקה דאיהו עכיד, קאים לעלמין, דכתיב וצדקתו עומדת לעד.

סד) פזר נתן לאביונים. רבי אלעזר אמר, פד ברא קב"ה עלמא, קאים ליה על סמכא חר, וצדיק שמייה, ויהאי צדיק איהו קיומא דעלמא, ודא איהו דאשקי, וזן ולכלא. דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים.

סה) ומשם יפרד, מהו יפרד. אלא, ההוא מזונא ומשקיא דההוא נהר, נטיל גנתא כלא, ולבתר אתבדר ההוא משקיא, לדי סטרין דעלמא, וכמה אינון דמצפאן לאתשקיא ולא תזנא מתמן, פד"א עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו. ובג"כ פזר נתן לאביונים, דא צדיק. צדקתו עומדת לעד, דא כנ"י. דבגין פך, איהי קיימא ברזא דשלם, בקיומא שלים רשע יראה וכעס, דא מלכות עכו"ם.

סו) תא תזי, מלכות שמים, איהי בי מקדשא, לקיימא כל מסכני, בגו צלא דשרותא דשכינתא, וצדיק דא איהו אקרי גבאי צדקה, למיתן ולמיון לכלא,

חלופי גרמאות

א למזני, ב למזני, ג בהאי, ד לעלמא, ה מוסיף שמייה דכתיב וצדיק יסוד עולם (אה"ל). ו דהאי (אה"ל). ז לכלהו, ח סטרא, ט ומצפן; דמצפן, י לאשתקא, יא ליג דשרותא; דשירותא (אה"ל).

מסורת הזהר

(א) ב"א ר"א צ"א, ב) (תהלים קמ"ה) ח"ב סב, ח"ג כה; נח, רכו, ת"ז תמ"ז פה, ת"ו בהשמטות קמה.

דרך אמת אן על עמוד אחד והוא יסוד עולם שנאמר וצדיק יסוד עולם.

ולא יכול יוסף להתאפק

הנוקבא, ואחר כך מתפזר המשקה לדי רוחות העולם, כלומר שבאי עולם כולם נשקים ממנה אף אחד מהם לא יחסר. וכמה הם המצפים לשחות ולזון משם, כמש"א, עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו. וע"כ, פזר נתן לאביונים, זהו הצדיק, שהוא יסוד, המפזר ונותן שפעו השלם מחכמה וחסדים המשלים לכל אביונים שבעולם. צדקתו עומדת לעד, ונהי כנסת ישראל, שהיא הנוקבא, הנקראת צדקה, שבשביל זה, שמקבלת שפע השלם ההוא מן היסוד, היא עומדת בסוד השלום, בקיום שלם. דהיינו, עומדת לעד, רשע יראה וכעס, זו היא מלכות עכו"ם, דהיינו מלכות דס"א המקנאת אז את המלכות דקדושה.

סו) תא חזי מלכות זכ"י: בוא וראה, מלכות שמים, שהיא הנוקבא דז"א, היא בית המקדש, המקיימת כל העניים בצל משכנה של השכינה, וצדיק זה, שהוא יסוד דז"א, הוא נקרא גבאי צדקה, לחונן ולזון את הכל, דהיינו כל העניים שהם בצילה של השכינה

הסולם

מאמר

עם הרשעים להחזירם בתשובה, וייטיבו החכמים עם הטפשים, ללמדם שכל וייטיבו העשירים עם העניים, למלאות מחסורם. כי על ידי זה, זוכה האדם לחיי עולם, ומתקשר בעץ החיים. וע"ז אוה"כ, פזר נתן לאביונים. ולא עוד, אלא צדקה זו שהוא עושה, עומדת לעד, דהיינו שהנוקבא נבנית ממנה, שהיא נקראת עד, שכתוב. וצדקתו עומדת לעד.

סד) פזר נתן לאביונים: רבי אלעזר אמר, כאשר ברא הקב"ה את העולם, העמיד אותו על עמוד אחד, וצדיק שמו. דהיינו יסוד. וצדיק זה הוא קיום העולם, דהיינו שמקיים את הנוקבא הנקראת עולם. וזה הוא שמשקה, היינו הארת חכמה, וזן, היינו הארת חסדים, לכל. שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. שהוא היסוד המכונה נהר.

סה) ומשם יפרד: שואל, מהו יפרד, שאומר הכתוב. ומשיב, אלא, אותו מזון ומשקה של נהר ההוא, הגן מקבל הכל, שהוא (דפרי"ך דף ר"ח ע"א)

כב

ויגש

דְּכָתִיב פְּנֵי נֶתַן * לְאֶבְיוֹנִים, בְּגִין כֶּף, גְּבָאֵי צְדָקָה, נְטָלֵי אֲגָרָא, בְּלִקְבִיל
בְּלָהוּ דְדִיחְבֵי צְדָקָה.

סז ת"ח, וְלֹא יָכוֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנְּצָבִים, אֲלִין אֵינוֹן, כֹּל דְקָיִמִי,
לְאַתְנָא * וְלֹאֲתִשְׁקִיָּא מְנִיָּה. וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוּ * בְּהִתְדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו.
יֵאתוּ: דָּא בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. אָחִיו: אֲלִין שְׁאָר רְתִיכִין חֲזִילִין, דְּכָתִיב * בְּהוּ
* לְמַעַן אָחִי וְרַעִי. ד"א וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוּ, בְּזִמְנָא דְקַב"ה אֲתִי לְאַדְוִיגָא
בְּכַנְיָ. בְּהִתְדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו, בְּזִמְנָא דְקַב"ה * תְּהוּ מִתְחַבְּר בְּהוּ בִישְׂרָאֵל, בְּגִין
דְּאֵינוֹן נְטָלֵי * בְּלַחֲדִיָּהוּ, * וְלֹא חֲבוּרָא * דְעַמִּין עַעְכוּ"ם בְּהִדְיָהוּ, בְּגִין כֶּף
* בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתַּת תְּהִיָּה לְכֶם, דְּהָא בְּזִמְנָא דָּא, אֵיהוּ קַב"ה בְּלַחֲדוּי,
בְּחֲבוּרָא תְּדָא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּכָתִיב בְּהוּ אָחִי וְרַעִי * כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

סח רַבִּי יִיֶסָא * פְּתַח קְרָא, בְּזִמְנָא דְקַב"ה יוֹקִים לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל
מֵעַפְרָא, וְיִבְעִי * לְאַנְקָמָא נְקָמְתָא * מֵעַמְמָא עַעְכוּ"ם, * כְּדִין * פְּתִיב *
* וּמַעֲמִים אֵין אִישׁ אִתִּי, וְכָתִיב הֵכָא, וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוּ בְּהִתְדַע יוֹסֵף אֶל
אָחִיו, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר * וַיִּנְשָׁלֶם * וַיִּנְשָׂאֶם כָּל יְמֵי עוֹלָם.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) וישב ט"ו צ"א. (ב) נח ל"ח צ"ב. (ג) (ישעיה ס"ג) א מוסיף לאביונים וכו'. ב לקבלי; לקבל. ג כלא. ד ל"ג
דיחבי צדקה. ה ולאשתקייא. ו גגו. ז ל"ג אתו; את.
ח ל"ג בהו. ט ל"ג הוה. י ארתיהו. יא בלא. יב דשאר
יז משאר עמין. יח דכדין; ל"ג כדין (אה"ל). יט מוסיף
עמין. יג כדאוקימנא. יד יוסי. טו פתר. טז לנקמא נוקמתא. כ
כתיב התם (אה"ל). כ מוסיף וינשאם וגו'.

מאמר

הסולם

ולא יכול יוסף להתאפק

השכינה כנ"ל, משום זה. גבאי צדקה מקבלים
שכר, נגד כולם שנתנו להם הצדקה, להיותם
מרכבה ליסוד דז"א הנקרא גבאי צדקה, ושחוא
כולל לכל הספירות שממעלה הימנו.
סז תא הזי, וְלֹא יָכוֹל וְגו' * לְכָל הַנְּצָבִים
עֲלִיוּ: אֵלוּ הֵם, כֹּל הָעוֹמְדִים לוֹנוֹן וְלִשְׁתוֹת
מִמֶּנּוּ, שְׁהִיִּסוּד שְׁנוּקְרָא יוֹסֵף לֹא יָכוֹל לְהִתְאַפֵּק
שְׁלֹא לְתַת לְהֵם שְׁפַעַס. וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוּ
בְּהִתְדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו. אִתּוּ זֹהוּ כְּנִסְתַּת
יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא הַנּוּקְבָא, שְׁלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוּ,
בְּהִתְדַע וְגו', דְּהִיִּינוּ בַעַת הַזּוּג, כִּי זוּג מְכוּנָה
יָדִיעָה. אֲחִיו, אֵלוּ הֵם שְׁאָר הַמְּרַכְבוֹת וְהַצְּבָאוֹת,
שְׁכָתוּב בְּהֵם לְמַעַן אָחִי וְרַעִי. כְּלוּמַר שְׁבַשְׁבִּילִים
נִזְדוּוּג עִם הַנּוּקְבָא, לְתַת לְהֵם שְׁפַעַס. וְשִׁיעוּר הַכְּתוּב
הוּא, בְּהִתְדַע יוֹסֵף, בַּעַת שְׁנִזְדוּוּג יוֹסֵף עִם
הַשְּׁכִינָה, בְּשַׁבִּיל אָחִיו. כִּי אֵל פִּירוּשׁוֹ בְּשַׁבִּיל.

סח ר' ייסא וכו': ר"י פתח הכתוב,
בזמן שהקב"ה יקים את כנסת ישראל מעפר,
דהיינו בזמן הגאולה, וירצה לנקום נקמתו מעמים
עובדי עכו"ם, אז כתוב, ומעמים אין איש
אתי. והיינו שכתוב כאן, ולא עמד איש אתו
בהתודע יוסף אל אחיו. כמו שאתה אומר,
וינטלם וינשאם כל ימי עולם.

פירוש. כמו שנאמר בזמן הגאולה ומעמים
אין איש אתי, שפירושו, שאין שום כח
מס"א שיוכל להפריעו מזה, כן הוא פירוש
הכתוב, וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוּ, ששום כח
מס"א לא עמד אתו להפריעו מלהתודע אל
אחיו. וכן נאמר וינטלם וינשאם כל ימי
עולם, דהיינו שהגביה את ישראל למעלה,
באופן שכל כח שבעולם לא יזיק אותם.

ולא

דבר אחר וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוּ: פירושו,
בזמן שהקב"ה בא להודווג עם כנסת ישראל,
בְּהִתְדַע יוֹסֵף אֶל אָחִיו פִּירוּשׁוֹ, בְּזִמְנָן
שְׁהַקַּב"ה הִיָּה מִתְחַבְּר בִּישְׂרָאֵל, כְּלוּמַר, בְּזִמְנָן
שְׁהַקַּב"ה הִיָּה מְחוּבָר עִם יִשְׂרָאֵל * לֹא עָמַד אִישׁ
מִהַאֲמוֹת אִתּוּ בַעַת זוּוּגוֹ עִם הַנּוּקְבָא. מִשׁוּם
(דב"י דף ר"ח ע"א *) דף ר"ח ע"ב)

כג

ויגש

טז) ולא יכול יוסף להתאפק, רבי תזקיה פתח **א** ואמר, **א** שיר המעלות אליך נשאתי את **ב** עיני היושבי בשמים, האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל תא תזי, אליך נשאתי את עיני, **ג** וכתיב **א** אשא עיני אל הקרים. **ד** אלא, דא לעילא, ודא לתתא. אשא עיני אל הקרים, דא לעילא, בגין **ה** לאמשכא ברקאן ומעילא **ו** לתתא, מאלין קרים עלאין, לאמשכא מנניהו ברקאן לכנסת ישראל, דאתברכא מנניהו. אליך נשאתי את עיני, **ז** למצפי **ח** ולחכפאה לאנון ברקאן **ט** דנחתו **י** מתמן לתתא.

ע) היושבי בשמים, **י** דכל תוקפהא, **יא** וחיילאה, וקיומהא, איהו בשמים, בגין דכד יובלא, **יב** אפתח מבועי דכל אינון **יג** תרעין, פלהו קיימי בשמים, וכיון דשמים נטיל פל אינון נהורין **יד** דנפקי **טו** מיובלא, פדין איהו **טז** ואשקי לה לכנסת ישראל, על ידא דצדיק **יז** חד.

יח) וכיון דדא אתער לגבה, פמה אינון **יט** דקיימן בכל סטרין, לאתשקאה ולא תברכא מתמן, פד"א **כ** הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם. וכדין, איהי סלקא ברזא דרזין פדקא **כא** תזי, ומקבלא עדונין מבעלה פדקא יאות, **כב** וכלהו דקיימן בכל סטרין עמדי בלחודייהו, פד"א ולא עמד איש אתו, דכתיב ויקרא הוציאו פל איש מעלי, **כג** ולכתר דאיהי מקבלא עדונין מבעלה, פלהו אתשקיין לכתר, ואתנונו, פד"א **כד** ישקו פל חיתו שדי ישברו פראים צמאם.

חלופי גרסאות

א ל"ג ואמר, ב עיני וגו', ג ל"ג וכתיב, ד ל"ג אלא, ה לאתמשכא, ו מלעילא, ז ותתא, ח למצפה (אה"ל), ט ולזכאה, י דנחתו, יא ל"ג מתמן, יב בכל, יג וחילאה, יד חזי, יט וכדין דא, כ דקיימן, כא מוסיף חזי ליה, כב ל"ג מן וכלהו עד בלחודייהו; וכלהו בכל דקיימן, כג ל"ג מן ולכתר עד כלהו.

מסורת הזהר

א) (תהלים קכ"ג) ח"א רכט, ח"ג רסה; ב) לך פ"ז צ"ב, ג) (תהלים ק"ד) ח"א רמר, ח"ג קצא, ד) ב"א רמ"ח צ"ג, יד) תרעין (אה"ל), טו) דנפקי, יז) מן יובלא, יח) חזי, יט) וכדין דא, כ) דקיימן, כא) מוסיף חזי ליה, כב) ל"ג מן וכלהו עד בלחודייהו; וכלהו בכל דקיימן, כג) ל"ג מן ולכתר עד כלהו.

ולא יכול יוסף להתאפק

שכל גבורותיה וכחותיה וקיומיה של הנוקבא, הם בשמים, דהיינו שמקבלת מ"א הנוקרא שמים. כי כאשר היובל, שהוא בינה, פותח המעינות של כל אלו השערים, דהיינו השפע של נ' שערי הבינה, כולם נמצאים בשמים, שהוא ז"א, ואחר שהשמים מקבל כל אלו האורות היוצאים מיובל, אז הוא זן ומשקה את כנסת ישראל, שהיא הנוקבא, על ידי צדיק אחד, שהוא יסוד.

עא) וכיון דדא אתער וכו': וכיון שזו, דהיינו היסוד, נתעורר אליה, כמה הם, העומדים בכל הצדדים, לשתות ולהתברך משם, דהיינו לקבל מהארת הזווג, כמש"א, הכפירים שואגים לטרף וגו'. ואז היא עולה לזווג בסודי סודות כראוי, ומקבלת עדונים מבעלה כראוי לה.

וכלהו דקיימן בכל סטרין וכו': וכל אלו

הסולם

כאמר

טז) ולא יכול יוסף להתאפק: רבי חזקיה פתח ואמר, שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. מקרא זה בארוהו ולמדנו. אבל הוא וראה, אליך נשאתי את עיני, וכתיב, אשא עיני אל הקרים. מהו ההפרש ביניהם. אלא זה למעלה וזה למטה, ומפרש, **אשא עיני אל הקרים**, הוא למעלה, לד"א כדי להמשיך ברכות ממעלה למטה, אל הנוקבא, מאלו הרים עליונים, בסוד אין הרים אלא אבות, שהם חג"ת דז"א, להמשיך מהם ברכות לכנסת ישראל המתברכת מהם, **אליך נשאתי את עיני**, הוא למטה לנוקבא, לצפות ולחכות לאלו הברכות היורדים משם, מז"א, למטה לנוקבא.

ע) היושבי בשמים: הוקשה לו, כיון שהמדובר הוא בנוקבא, למה אומד בשמים שהוא ז"א, ומשיב, שנ"כ אומד היושבי בשמים, משום (דפוי" דף ר"ח ע"ב)

כד

ויגש

(עב) רבי יוסי « פתח קרא באלהו, דכתיב « ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה. תא תזי, תזי הו' דקאמרין מלין ¹¹ לקביל קב"ה, ומשה ואלהו, משה אמר, ¹² למה הרעות ילעם הנה. ואלהו אמר, הרעות להמית את בנה, ותרוייהו מלה תנא קאמר.

(עג) מ"ט. אלא תנא איהו, משה אמר, למה הרעות, מאי טעמא. ¹³ אלא, בגין דאתיביב רשו לסטרא אחרא לשלטאה עליהו דישראל, הרעות: יתבת רשו ¹⁴ לסטרא אחרא דרע, למשלט עליהו. אלהו אמר הרעות יתבת רשו לסטרא דרע, ליטול נשמתא דדא, ונדא הוא הרעות, וכלא תנא דא.

(עד) תא תזי, אלהו אמר, הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה, בגין דקב"ה אמר ליה לאליהו, ¹⁵ הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך, וכל מאן דזן ומפרנס למאן דאצטריך ליה, וכ"ש ¹⁶ ביומא ¹⁷ דכפנא, הא אתאחיד באילנא דתי, וגרים ליה חיים ¹⁸ ולבנוי, והא אוקימנא. והשתא אלהו אמר, כל מאן דקיים נפשא בעלמא, זכי ליה חיים, וזכי לאתאחדא באילנא דתי, והשתא שלטא אילנא דמותא ¹⁹ סטרא דרע, על האלמנה ²⁰ דאנת פקדת למיזן ²¹ לי, בגין כן הרעות.

מסורת הזהר

(א) (מ"א י"ז). (ב) (שמות ד') ח"א רט. ח"ב כב: (ג) (מ"א י"ז) ח"ב קצט. רכא:

א פתח ב ליג חי' אלקי ג תרין ד דקאמר, ה לקבל. ו ליג משה ואלהו, ז ליג לעם הזה, ח ליג אלא. ט לשלטאה לסטרא אחרא ברע. י ליג אשר אני מתגורר עמה, יא ביומי, יב כפנא, יג לבנוי, יד מוסף ההוא סטרא. טו ליג דאנת; דאתפקידת; דאתפקדת, טז יתי. יז למה הרעות וליג בגיכ; בגיכ למה הרעות.

מאמר

הסולם

למה הרעות

אלו העומדים בכל הצדדים, המצפים לקבל חסונה, כנ"ל, עומדים בלבדם, ואינם עולים עם הנוקבא, כמו שאתה אומר, ולא עמד איש אתו, שכתוב ויקרא הוציאו כל איש מעלי. אלא אחר שקבלה עירונים מבעלה, דחיינו אחד הזוג, כולם נשקים אז וניזונים, כמש"א, ישקו כל חיתו וגו'.

מאמר למה הרעות

(עב) תא הזי אליהו אמר, הגם על האלמנה וגו': משום שהקב"ה אמר לאליהו, הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך. וכל מי שזן ומפרנס, למי שנצרך לו, וכל שכן בימי רעב, הוא מתאחד ונאחז בעץ החיים, וגורם חיים לעצמו ולבניו. ובארוהו. ועתה, אמר אליהו, כל מי שמקיים נפש בעולם זוכה חיים לעצמו, וזוכה להתאחד בעץ החיים, ועתה שולט עץ המות, צד הרע, על האלמנה, אשר צוית אותה לכלכלני. משום זה אמר הרעות.

ואי

(דפו"י דף ר"ח ע"ב)

כה

ויגש

(עה) ואי תימא דרע לא אתעביד לבר נש מעם קב"ה. ת"ח, «בזמנא דבר נש אזיל לימינא, נטירו דקב"ה תדיר לגביה, ולא יכיל בסטרא אחרא לשלטא עליה, והאי רע אתכפיא קמיה, ולא יכיל לשלטא. ויכין דנטרא דקב"ה יאתעברא מניה, בגין ד דאיהו אתדבק ברע, פדין ההוא רע, פין דתמי דלאו עמיה נטירו, פדין שליט עליה, ואתי לשיצא עליה, וכדין אתיהיב ליה רשו, ונטיל ונשמתיה.

(עו) משה אמר למה הרעות, דאתיהיב ליה רשו לסטרא דרע, למשלט עליהו דישאל, למהוי בשעבודא דליה. דבר אחר למה הרעות, דתמא פמה מנהון דהו מתין, ואתמסרו בסטרא דרע.

(עז) תא חזי, בשעתא דטוב אתער, דאיהו ימינא, כל חידו, וכל טיבו, וכל ברכאן משתכחן, וכלא בתשאי איהו, פמה דאוקמוה, דאמרי בשכמל"ו בתשאי, ורזא דא בגין ד דאיהו פדין יחודא פדקא חזי.

(עח) אמר רבי חזי, וכי אליהו, פין דאיהו גור, וקודשא בריה הוא מקיים, ואיהו גזיר על שמיא, דלא לאתתא מטרא וטלא, דהיק דחיל איהו מאיזבל, דשדרת ליה, דכתיב «כי כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם, ומיד דחיל וערק על נפשיה.

(עט) א"ל רבי יוסי, הא אוקמוה, דצדיקא, לא בעאן לאטרקא למאריהון, פאתר דנוקא משתכחת לעינא. פגוונא דשמואל, דכתיב «איך אלף

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

(א) (מ"א י"ט), (ב) (ש"א ט"ז) ח"א רל, א בזמני, ב מוסיף האי סטרא, ג לשלטא, ד כין, ה דנטירו, ו מתעברא; אתעברו, ז מוסיף נשמתיה מניה, ח ל"ג ליה, ט משתכחן, י איהו; היא, יא ל"ג בגין (אה"ל), יב דהאי איהו יחודא; דאיהו גזיר יחודא (ייתודא); יכדין (איהו) יחודא; ל"ג דאיהו כדין, יג הך, יד ל"ג דכתיב, טו נפשך וגו', טז שכית; אשתכת, יז מוסיף ליה לעינא; ביה לעינא (אה"ל), יח ל"ג דכתיב.

למה הרעות

הסולם

כאמר

שמחה וכל טוב וכל הברכות נמצאות, והכל הוא בחשאי, כמו שבארו, שאמרו בני יעקב, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בחשאי, (פסחים נ"ו ע"א) וסוד זה הוא משום, שאז הוא יתור כראוי, ובוה מתבאר הכתוב, למה אמר יוסף בעת היחוד, הוציאו כל איש מעלי, משום שהיחוד צריך להיות בחשאי.

(עח) אמר ר' חייא זכ"ל: אר"ח, וכי אליהו, כיון שהוא גור והקב"ה מקיים, והוא גור על השמים שלא להוריד טל ומטר, איך היה מפתח מאיזבל, ששלחה אליו ככתוב, כי כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם, ומיד פחד וברח על נפשו.

(עט) א"ל רבי יוסי זכ"ל: אמר לו ר"י, הרי בארוהו, שהצדיקים אינם רוצים להטריח לאדונם במקום שהנוק מצוי לעין, כמו שמואל, שאמר, איך אלך ושמע שאול והרגני

(עה) ואי תימא דרע זכו: שואל, ואם תאמר, שלא נעשה רע לאדם מן הקב"ה, וחשיב, בוא וראה, בזמן שאדם הולך לימין, שמירתו של הקב"ה נמצא לו תמיד, והסטרא אחרא אינו יכול לשלוט עליו, ורע הזה נכנע לפניו ואינו יכול לשלוט. ומתוך ששמירתו של הקב"ה הוטר ממנו אם הוא מתדבק ברע, אז רע ההוא, כיון שרואה שאין עמו שמירה, שולט עליו אז ובא להשמידו, ואז ניתן לו רשות ונוטל נשמתו.

(עו) משה אמר למה הרעות: משום שניתן רשות לצד הרע לשלוט על ישראל, להיות תחת השעבוד שלו. פירוש אחר, ע"כ אמר, למה הרעות, כי ראה כמה מהם מישראל, שהם מתים, ונמסרו בצד הרע.

(עז) תא חזי בשעתא זכו: בוא וראה בשעה שהטוב נתעורר, שהוא ימין, כל (דפו"י דף ר"ח ע"ב *) דף ר"ט ע"א

כו

ויגש

וְשָׁמַע שְׁאוּל וַתְּרַגְנֵי, א"ל עֲגַלְת בְּקָר תִּקַּח בְּיָדְךָ, בְּגִין דְּצַדִּיקָא, לֹא בְּעָאן
לְאַטְרַחָא לְמַאֲרִיהוֹן, «בְּאַתֵּר דְּנִזְקָא אֲשַׁתְּכַח. אוּף הֵכִי אֲלֵיהּ, פִּינּוּן דְּחֻמָּא
דְּנִזְקָא אֲשַׁתְּכַח, לֹא בְּעִי לְאַטְרַחָא לְמַאֲרִיהָ.

(פ) א"ל אָנָּא מְלָה שְׁמַעְנָא, דְּהָא בְּאַלְיָהּ לֹא כְּתִיב בִּיהַּ וַיִּרְא וַיִּלְךְ
אֶל נַפְשׁוֹ, אֲלֵא «וַיִּרְא, רְאִיָּה חֻמָּא, וַיְמַח חֻמָּא, י אֲלֵא חֻמָּא, דְּהָא מִכְּמַה שְׁנִין
אִזְל בְּתַרְיָה מְלֵאךְ הַמּוֹת, וְלֹא אֲתַמְסֵר בִּידֵיהּ, וְהַשְׁתָּא וַיִּלְךְ אֶל נַפְשׁוֹ, י מֵאִי
וַיִּלְךְ אֶל נַפְשׁוֹ, אִזְל לְקִיּוּמָא דְּנַפְשָׁא, וּמֵאֵן אִיהוּ אֵילְנָא דְּחַיִּי לְאַתְדַּבְּקָא תַּמְן.

(פא) תָּא חֲזִי, י פְּלָהוּ כְּתִיב אֶת נַפְשׁוֹ, וְהִכָּא כְּתִיב אֶל נַפְשׁוֹ, וְרָזָא דָּא
שְׁמַעְנָא, דְּאָמַר ר"ש, כָּל נִשְׁמָתִין דְּעֻלְמָא, י פְּלָהוּ נַפְקֵי מִתְּהוּא נְהַר דְּנִגְיָד
וְנַפְקֵי, י וְכִלְהוּ נְקִיט לֹזֶן, י תְּהוּא צְרוּרָא «דְּחַיָּא, י וכְּד נּוֹקְבָא אֲתַעְבְּרַת מִן
דְּכוּרָא, י פְּלָהוּ בְּתִיאֻבְתָּא דְּתַרִּין סְטְרִין, בְּתִיאֻבְתָּא דְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא,
י וכְּד תִּיאֻבְתָּא דְּדְכוּרָא נְפָקָא בְּרַעוּתָא, פְּדִין אֵינּוּן נִשְׁמָתִין בְּקִיּוּמָא יְתִירָה, בְּגִין
דְּכֻלָּא בְּתִיאֻבְתָּא וְרַעוּ דְּאֵילְנָא י דְּחַיָּא. י וְאַלְיָהּ, י בְּגִין דְּתָהּ מִתְּהוּא רַעוּתָא,
יְתִיר מִבְּר נֶשׁ אֲתַרָּא, אֲתַקְיִים.

(פב) וּבְגִין כֶּף אֶל נַפְשׁוֹ כְּתִיב, וְלֹא כְּתִיב אֶת נַפְשׁוֹ, דְּהָא אֶת נַפְשׁוֹ דָּא
יִיָּא נּוֹקְבָא. וְאִי תִימָא וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר, כָּלְלָא דְּדַכְר וְנוֹקְבָא, י פְּדִי הִיא
י בְּגוּ דְּכוּרָא, י כְּדִין יִי וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר. י אֶת הָאִשָּׁה, י נּוֹקְבָא כֵּּ בְּלַחֻדְתָּא, י וְלֹא

מסורת הזהר (מ"א י"ט).
א באתרא. ב דאליהו. ג ליג ביה וירא. ד מוסיף אלא חמא ולא חמא. ה אבתריה. ו ומאי. ז כלא הוא. ח כלא. ט וכלא איהו נפיק לון מהווא; וכלא נקט לון. י מההוא. יא דחיי. יב וכלהו. יג דחיי. יד ליג בגין דהוה. טו הוא. טז כדין. יז ג. יח וכדין. יט אל. כ אל. כא בלחודאה. כב מוסיף ולא כלילו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

מאמר
והרגני אמר לו עגלת בקר וגו'. משום שהצדיקים אינם רוצים להטריח את אדונם במקום שהנוק מצוי, וגם כן אליהו, כיון שראה שהנוק מצוי לא רצה להטריח את אדונו.
(פ) א"ל אָנָּא מְלָה זְכוּי: אָמַר לוֹ, אֲנִי שִׁמְעֵתִי כַּאֲן דְּבַר. כִּי בְּאַלְיָהּ לֹא כְּתוּב בּוֹ, וַיִּירָא וַיִּלְךְ אֶל נַפְשׁוֹ, אֲלֵא וַיִּירָא, שְׁפִירוּשׁוֹ שְׂרָאָה רְאִיָּה, וַיְמַח רְאִיָּה, אֲלֵא שְׂרָאָה, שְׁמַכְמָה שְׁנִים הֵלֵךְ אַחֲרָיו מְלֵאךְ הַמּוֹת, וְלֹא נִמְסַר בִּידּוֹ, וְעַתָּה וַיִּלְךְ אֵל נַפְשׁוֹ, מֵה פִּירוּשׁוֹ שֶׁל וַיִּלְךְ אֶל נַפְשׁוֹ, הוּא, שֶׁהֵלֵךְ לְקִיּוּם שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וּמִי הוּא, הוּא עֵץ הַחַיִּים, כְּדִי לְהַתְּדַבֵּק שֶׁם, וּמְלֵאךְ הַמּוֹת לֹא יֵלֵךְ אַחֲרָיו יוֹתֵר.
(פא) תָּא חֲזִי בְּלָהּ זְכוּי: בּוֹא וּרְאִהּ, בְּכָל מְקוֹם כְּתוּב אֶת נַפְשׁוֹ, וְכַאֲן כְּתוּב אֵל נַפְשׁוֹ, וְסוּד הַזֶּה שִׁמְעֵתִי, כִּי אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, כָּל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם יּוֹצְאוֹת כּוֹלֵן (דפויי דף ר"ט ע"א)

הפוסקים

למה הרעות

מאותו הנהר הנמשך ויוצא, שהוא יסוד ז"א, וכולן לוקח אותן אותו צרור החיים, שהוא הנוקבא, וכשהנוקבא מתעברת מן הזכר, כולן הן בהשתוקקות מב' הצדדים, מהשתוקקות הנקבה אל הזכר, ומהשתוקקות הזכר אל הנקבה, (כנ"ל לך אות ר"ה) וכשהשתוקקות הזכר יוצאת בחשק גדול, אז הנשמות הן יותר בקיום, משום שהכל תלוי בהשתוקקות וחשק של עץ החיים, שהוא ז"א, ואליהו, מתוך שהיה מאותו החשק של הזכר, יותר מאנשים אחרים, הוא נתקיים ולא מת.
(פב) וּבְגִין כֶּף אֵל זְכוּי: וּמִשׁוּם זֶה כְּתוּב, אֵל נַפְשׁוֹ וְלֹא כְּתוּב אֶת נַפְשׁוֹ, כִּי אֶת נַפְשׁוֹ הִיא נִקְבָּה, שֶׁהַנוֹקְבָא נִקְרָאת אֶת, אֲבָל אֵל הוּא זְכוּי. וְאֵם תֹּאמַר, הֲרִי כְּתוּב וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר, שֶׁהִיא נִקְבָּה. וּמְשִׁיב, הוּא כָּלֵל שֶׁל זְכוּי וְנִקְבָּה, כִּי כַּאֲשֶׁר הַנוֹקְבָא כְּלוּלָה בְּתוֹךְ הַזְכוּי, נֹאמַר אַז, וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר. אֶת

כז

ויגש

דדכורא. « כגוןא דא אַל נפשו, דְּכַר בלחודוי, אַת נפשו נוקבא בלחודקה וְלֹא כִּלְיוֹ דדכורא. וּבְגִין דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דדכורא, יתיר מכל בני עלמא, אַתְקִיִּים בְּקִיּוּמֵיהּ יתיר, וְלֹא מִית כְּשָׂר בְּנֵי עֲלָמָא, בְּגִין דְּכֹלָא אִיהוּ מְאִילָנָא דְחַיִּי, וְלֹא מְגוֹ עֲפָרָא, וּבְגִין דְּאִסְתַּלַּק לְעֵילָא, וְלֹא מִית פֶּאֲרַח כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא, דְּכְתִיב « וַיַּעַל אֱלֹהֵיהּ בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

פג תא חזי, מה פתיב ׀ וְהֵנָּה רַכַּב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וּגְוִי, דְּהָא פְּדִין אַתְפִּשֵׁט גּוֹפָא מִן רוּחָא, וְאִסְתַּלַּק דְּלֹא יִכְשָׁר זַאֲרַח בְּנֵי עֲלָמָא, וְאִשְׁתָּאֵר מְלֹאכָא קְדִישָׁא, כְּשָׂר קְדִישֵׁי עֲלִיוֹנִין, וְעֵבִיד שְׁלִיחוּתָא בְּעֲלָמָא, וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְּנִסִּין דְּעֵבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֲלָמָא, עַל יְדֵיהּ ׀ אַתְעֵבִידִן.

פד ׀ וְתֵא חֲזִי, מה פתיב ׀ וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ, בְּקַדְמֵיתָא וַיִּלֶּף אֶל נַפְשׁוֹ, כְּמָה דְּאַתְמָר בְּקִיּוּמָא, וְהֵכָא אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת, אֵילָנָא דְּבִיהּ שְׂרִיָּא מוֹתָא, וְתַמֵּן אַתְגְּלִי ׀ עֲלֵיהּ קב"ה, כְּמָה דְּכְתִיב צֹא וְעַמְדָּתָ ׀ בְּהַר. מה פתיב בְּתַרְיָה, וְאַחַר הֲרַעַשׁ אֵשׁ לֹא כָּאֵשׁ ה' וְאַחַר י"ה אֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דְּקָה, דָּא הוּא ׀ אַתְר פְּנִימָאָה דְּכֹלָא, דְּמַגִּיה נְפִקִין כֹּל נְהוּרִין.

פה מה פתיב ׀ וַיְהִי כְּשִׁמְעַע אֱלֹהֵיהּ וַיִּלֶּט פְּנֵיו ׀ בְּאַדְרֵתוֹ וְהֵנָּה אֱלִיו קוֹל וַיֹּאמֶר מה לך פה אֱלֹהֵיהּ ׀ וַיֹּאמֶר קְנָא קְנָאתִי, א"ל קב"ה עַד מְתֵי אַתְהָ מְקַנָּא לִי, ׀ טְרַקְתָּ גֵלָא דְּלֹא ׀ יְכִיל ׀ לְשִׁלְטָאָה בְּךָ מוֹתָא ׀ לְעֲלָמָא, וְעֲלָמָא

חלופי גרסאות

א ליג מן כוונא עד ובגין. ב מוסיף ע"פ ובגין דאיהו מסטרא דכורא יתיר מכל בני עלמא. ג ליג מן בגין עד דכתיב. ד עפר. ה רוחא מן גופא (אה"ל). ו ארח כשאר (אה"ל). ז אורת. ח אתעביר; אתעבירו. ט ת"ת. י למיתה. יא עלוי. יב וגוי וליג בהר. יג מוסיף האש וגוי. יד ההוא. טו באדרתו וגוי; ליג מן והנה עד א"ל. טז טרקא. יז מותא לשלטהא בך. יח ליג לעלמא.

דרך אמת א תקונים ג. בן סגור השער שלא יוכל מלאך המות לשלוט בך וע"ל בפ' לך לך ד' צ"ב ע"ב.

מסורת הזהר

(א) (מלכים ב) ח"ב קצו. קצח: ח"ג נט. רכז: רלח. (ב) (שם) ת"ז בהקדמה ד'. ג) (מלכים י"ט) ח"ב קצ. (ד) (שם) לך קכ"ט צ"ה. (ה) (שם) לך קכ"ט צ"ה.

הסולם

מאמר

בעולם כמו מלאך, ובארוה, שהניסים שעושה הקב"ה בעולם, על ידו נעשים.

פד וְתֵא חֲזִי מה פתיב, וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ מְקוֹרֵם לְכֹן כְּתוּב וַיִּלֶּךְ אֵל נַפְשׁוֹ, כְּמָה שְׁלִמְדֵנוּ, שְׁהוּא בְּקִיּוּם, וְכֹאֵן כְּתוּב, אַת נַפְשׁוֹ לְמוֹת. יורה על העץ שבו יורה המות, דהיינו הנוקבא, בטו"ה ורגליה יורדות מות, ושם נגלה עליו הקב"ה, כמ"ש, צא ועמדת בהר.

מה פתיב בְּתַרְיָה וכו'; מה כתוב אחריו, וְאַחַר הֲרַעַשׁ אֵשׁ וּגְוִי קוֹל דְּמָמָה דְּקָה. זה הוא מקום הפנימי מכולם שממנו כל האורות יוצאים.

פה מה פתיב, וַיְהִי כְּשִׁמְעוּע אֱלֹהֵיהּ וּגְוִי; אמר לו הקב"ה עד מתי אתה מקנא לי, סגרת הדלת, שהמות לא ישלוט עליך לעולם, והעולם

את האשה, יורה נקבה בלבדה, בלי התכללות עם הזכר. כעין זה א"ל נפשו, יורה זכר בלבד. את נפשו יורה נקבה בלבדה, בלי התכללות עם הזכר. ומשום שאליהו הוא מצד הזכר יותר מכל בני העולם, נתקיים בקיומו יותר, מכל בני העולם, ולא מת כשאר בני העולם, משום שכולו הוא מעץ החיים, ולא מן עפר כשאר אנשים, ומשום זה נסתלק למעלה ולא מת כדרך כל בני העולם, שכתוב, וַיַּעַל אֱלֹהֵיהּ בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

פג תא חזי מה פתיב וכו'; בוא וראה מה כתוב, והנה רכב אש וסוסי אש וגוי. כי אז נתפשט הגוף מן הרוח, ונסתלק שלא כדרך שאר בני אדם, ונשאר מלאך קדוש כשאר קדושים עליונים, ועושה שליחות (דפו"י דף ר"ט ע"א *) דף ר"ט ע"ב

ויגש

כה

לא יכיל למסבלך עם בני ישראל וגו'. אמר ליה חייך, דבכל אתר דבני יקיימו קיים קדישא, אנת תהא זמין תמן ד.

פו) ת"ח, מה גרם ה"היא מלה דאלהו, דכתיב «והשארת בישראל שבעת אלפים פל הברפים אשר לא פרעו ולפעל וכל הפה אשר לא נשק לו. אמר ליה קב"ה, מכאן ולהלאה, דלא יכיל עלמא למסבלך עם בני, ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיד, י"הא נביאה אחרא לגבי בני, ואת תסתלק לאתריך.

פז) ות"ח, פל ההוא בר נש, דמקני ליה לקב"ה, לא יכיל מלאכא דמותא לשלטאה ביה, כשאר בני נשא, ויתקיים ביה שלם, והא אוקמוה, כמה י"דאתמר בפנתס, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום.

פח) ויפול על צוארי בנימן אחיו ויבך ובנימן בכה על צואריו. רבי יצחק אמר, הא אוקמוה, דבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני.

פט) פתח ואמר, כמגדל דוד צוארך בניו לתלפיות אלה המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים. כמגדל דוד, מאן מגדל דוד. דא מגדל דוד ודאי, דבנה ליה דוד, וסליק ליה גו ירושלים. אלא כמגדל דוד, דא ירושלם דלעילא, דכתיב ביה, מגדל עז שם י"ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, מאן נשגב. אלא ההוא מגדל נשגב, בגין דביה י"ה' ירוץ צדיק.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) מוסיף בני נשא. ב) מוסיף דבני נשא. ג) יתקיימו; יקיימו (אח"ל). ד) מוסיף והא אתמר בגין (ובגין) כך מתקין כוסיא לאלהו דאיהו זמן תמן, ה) ההוא, ו לבעל גו'. ז) מוסיף בני נשא. ח) הא. ט) מוסיף בני נשא. י) ל"ג ליה. יא) ואתקיים. יב) דכתיב. יג) הנני וגו'. יד) ויבך וגו'. טו) לתלפיות וגו'. טז) ל"ג דא. יז) לעילא. יח) ל"ג ביה. יט) ה' וגו'. כ) יוד.

ויפול על צוארי בנימן אחיו ויבך

הסולם

מאמר

ויהיה לו שלום, כמו שנאמר בפנתס, הנני נותן לו את בריתי שלום.

פח) ויפול על צוארי וגו'; רבי יצחק אמר, הרי בארו, שבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני, שיבנו בחלקו של בנימין, ויחברו.

פט) פתח ואמר כמגדל דוד צוארך וגו'; שואל, מאן מגדל דוד. מגדל דוד זה הנמצא בירושלים, ודאי שבנה אותו דוד והעלה לו, כלומר, שהוא עומד, בתוך ירושלים. אלא כמגדל דוד שאומד הכתוב, אינו מגדל דוד הזה. אלא זה הוא ירושלים של מעלה. דהיינו הנוקבא, שכתוב בו מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, שואל, מי הוא נשגב, אם טובב על הצדיק אם על המגדל. ומשיב, אלא המגדל נשגב, משום שבו ירוץ צדיק, שהוא יסוד. (עיי' לעיל בראשית א' אות תע"א).

והעולם אינו יכול לסבלך שתמצא עם בני, שאתה מקטרג עליהם, א"ל כי עזבו בריתך בני ישראל וגו'. אמר לו, חייך, שבכל מקום שבני אדם יקיימו ברית הקדוש, דהיינו שיעשו ברית מילה, אתה תהיה מצוי שם. (וביאור הדברים תמצא בהקדמת ספר הזהר דף ר"י ד"ה למהו').

פו) ת"ח מה גרם זכו': בוא וראה, מה גרם דבר ההוא של אליהו, שכתוב, והשארתי בישראל וגו'. אמר לו הקב"ה, מכאן ולהלאה, שלא יכול העולם לסובלך עם בני כי תקטרג עליהם, ואת אלישע וגו', יהיה נביא אחר לבני, ואתה תסתלק למקומך.

פז) ות"ח בל ההוא זכו': ובוא וראה, כל אדם המקנא להקב"ה אין מלאך המות יכול לשלוט עליו כמו על שאר בני אדם, (דפו"י דף ר"ט ע"א)

צוארך

(דפו"י דף ר"ט ע"א)

כ"ט

ויגש

(צ) צווארך: דא «בית מקדשא» דלתתא, דאיהו קאים בתקונא דשפירו, פקדלא לגופא. מה צואר, איהו שפירו דכל גופא, הכי נמי «בי מקדשא», דאיהו שפירו דכל עלמא.

(צא) בנוי לתלפיות, תלא דכל בני עלמא הוו מסתפלן ביה, ונהכי אוקמוה, תלפיות: יתל דכל פיות דעלמא משבתן ומצלאלן לגביה.

(צב) אלף המגן תלוי עליו, אלין אלף תקונין, דמתקנין ביה פדקא יאות. כל שלטי הגבורים, דכלהו «קא אתיין מסטרא דדינא קשיא.

(צג) מה צואר כל תקונין דאתתא ביה תליין, פך «במקדשא», כל תקונין דעלמא, יב ביה יב תליין ושריין. וקא אוקמוה, דכתיב «על צוארינו» נדרפנו, על בי מקדשא, דאיהו צואר ושפירו דכל עלמא. נדרפנו, יגענו, למבני ליה תריין זמנין, ולא הונח לנו, דקא לא שקבוה לן, ואתחבר ולא אתבני לקתר.

(צד) מה צואר, כיון דאשתצי, כל גופא אשתצי עמיה, הכי נמי בי מקדשא, כיון דאיהו אשתצי ואתחשא, כל עלמא הכי נמי אתחשא, ולא נהיר יי שמשא, ולא שמאי וארעא וככביא.

(צה) בגין פך, בכה יוסף על דא. ולבתר דבכה על דא, בכה על שבטין

חלופי גרסאות

א. ב. ב. לתתא. ג. ל"ג. ב. ד. ל"ג. איהו. ה. והא. ו. תלא. ז. ומצלאל. ח. דמתקן. ט. קאתין. י. ל"ג. דאתתא; דלתתא; דאתא (ד"א); ביה תליין דלתתא. יא. מקדשא; בי מקדשא. יב. בית. יג. שריין ותליין. יד. מוסיף נדרפנו וגו'. טו. אשתצי עמיה כל גופא. טז. נהירו. יז. ל"ג. שמשא ולא.

מסורת הזהר

(א) (איכה ה') ח"ג מה:

הסולם

מאמר

ויפול על צוארי בנימין אחיו ויכר קשיא. כמ"ש לעיל, (וישב דף ו' ד"ה ת"ח וישב יעקב).

(צג) מה צואר כ"ף תקונין וכו': מה צואר, כל תקוני האשה תלויים בו, כך בית המקדש כל תקוני העולם תלויים ושורים בו. ובארונה, שכתוב, על צוארינו נדרפנו, פירושו, על בית המקדש, שהוא צואר, והיופי של כל העולם, נדרפנו. יגענו לא הונח לנו, פירושו, יגענו לבנות אותו שתי פעמים. דהיינו בית מקדש ראשון והשני, ולא הונח לנו, כי לא הניחו אותנו, ונחרבו, ולא נבנו אחר כך.

(צד) מה צואר כיון וכו': מה צואר כיון שנשחת, נשחת עמו כל הגוף, כך בית המקדש, כיון שהוא נשחת ונחשך, נחשך גם כן כל העולם, והשמש אינו מאיר, ולא שמים וארץ והככבים.

(צה) בגין כך בכה וכו': משום כך בכה יוסף על זה, דהיינו על ב' מקדשים שנחרבו, ואחר שבכה על זה, בכה על השבטים שנגלו

(צ) צוארך, דא בי מקדשא לתתא וכו': צוארך, היינו בית המקדש של מטה, הדומה למגדל דוד שהוא הנוקבא, ונקרא כך, משום שהוא נמצא בתקון היופי, כמו הצואר, שהוא היופי של הגוף, מה צואר הוא היופי של כל הגוף, כן בית המקדש הוא היופי של כל העולם.

(צא) בנוי לתלפיות: פירושו, תל שכל בני העולם מסתכלים בו, לשבח ולהתפלל, וכך בארוהו, תלפיות, הוא אותית תל-פיות, תל שכל פיות העולם משבחים ומתפללים אליו.

(צב) אלף המגן תלוי עליו: אלו הם אלף תקונים המתוקנים בו כראוי. דהיינו הארת חכמה המדומות במספר אלף. כ"ף שלטי הגבורים, שכולם באים מצד הדין הקשה, ע"כ נקראים גבורים. פירושו. הארת חכמה זו, נמשכת מבינה שחזרה להיות חכמה, ומקו שמאל שלה, שנקרא יצחק, שהוא דינא (דפו"י דף ר"ט ע"ב)

ס

ויגש

א דאתגלו, כד באתחריב יבי מקדשא, ז פלהו שבטין אתגלו מיד, ואתבדרו ביני עממיא, הה"ד וינשק לכל אחיו ויבך עליהם, עליהם ודאי.

צו) על פלם בכה, על פי מקדשא דאתחריב תרין זמנין, ועל אחוי עשרת י השבטים, ודאתגלו בגלותא, ואתבדרון ביני עממיא. ואחרי כן דברו אחיו אתו, ולא כתיב ויבכו, דהא איהו בכה, דנצנצה ביה רוחא קדישא, ויאנון לא בכו, דלא שרא עליהו רוח קודשא.

צו) והקל נשמע בית פרעה. א רבי יב אבא פתח י ואמר א נכספה וגם פלטה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל אל חי. ת"ח, כל בר נש דצלי צלותיה, ט קמי מאריה, אצטריך ליה, לאקדמא ליה ברכאן, בכל יומא ויומא, ולצלי צלותיה קמי מאריה, בזמנא דאצטריך.

צח) בצפרא, לאחדא בימינא דקב"ה. במנחה, לאחדא בשמאלא. וצלותא ובעותא, אצטריך ליה לבר נש, בכל יומא י ויומא, בגין לאתאחדא ביה, ואוקימנא, מאן דצלי צלותיה, י קמי מאריה, ב אצטריך ליה, דלא למשמע קליה ב צלותיה, ומאן ב דאשמע קליה בצלותיה, צלותיה לא ב אשתמע.

צט) מ"ט. בגין א דצלותא, כ לאו איהי ב התיא קלא דאשתמע, דההוא קול דאשתמע לאו ב התיא צלותא. ומאן איהי צלותא. דא קלא אתרא,

מסורת הזהר

א) לך ב' צ"ג ח"א רמח:

חלופי גרסאות

א דיתגלי; יתגלי על בי מקדשא. ב יתגלי. ג מוסיף על בי, ד רכלהו. ה כלא (אה"ל). ו שבטין. ז דגלו. ח ויתברוק. ט וקודשא; קודשא. י ל"ג מן ואינון עד והקל. יא יש גורסים כאן מ"ש להלן בחלופי גרסאות דף ל"א אות י"א. יב אלעזר. יג ל"ג ואמר. יד ה' וגו'. טו צלותא. טז קמיה; מוסיף וקם קמי. יז וצלותיה ובעותיה (אה"ל). יח ל"ג ויומא. יט מוסיף וקם קמי. כ לא אצטריך ליה למשמע. כא בצלותא. כב דאשתמע. כג ישתמע; משתמע. כד ל"ג מן לאו עד לאו. כה ל"ג התיא. כו איהו.

מאמר

הסולם

והקל נשמע בית פרעה

שנגלו. כי כשנחרב בית המקדש, נגלו מיד כל השבטים, ונתפזרו בין העמים. וזהו שכתוב וינשק לכל אחיו ויבך עליהם, עליהם ודאי, דהיינו על שנגלו.

צו) על כלם וכו': על כלם בכה, על בית המקדש שנחרב ב' פעמים, ועל אחיו, שהם עשרת השבטים שיצאו בגלות, ונתפזרו בין העמים. ואחרי כן דברו אחיו אתו. ולא כתוב בהם ויבכו, כי הוא בכה משום שהופיעה עליו רוח הקודש, ודאה את כל זה, והם לא בכו, כי לא שרה עליהם רוח הקדש, ולא ראו את זה.

מאמר והקל נשמע בית פרעה

צו) והקל נשמע בית פרעה: רבי אבא פתח ואמר, נכספה וגם כלתה נפשי וגו'. בוא וראה, כל אדם המתפלל תפלתו לפני אדונו, צריך להקדים לו ברכות בכל יום ויום, ולהתפלל תפלתו בזמן שצריך.

(דפו"י דף ר"ט ע"ב * דף ר"י ע"א)

פירוש. קול שאינו נשמע, ה"ס חסדים מכוסים מהארת חכמה, וה"ס קול בינה. וקול

לא

ויגש

דתלֵא בקלא דאשתמע, ומאן ׀ הוא קלא דאשתמע. דא ההוא קול ׀ דהוא
׀ בוא״ו, קלא דתלֵא ביה, ׀ דא ההוא קל בלא ׀ וא״ו.

ק) ובגין כן, לא אצטריך ליה לבר נש, למשמע קליה בצלותיה, אלא
לצלֵא בלחש, בההוא יקלא דלא אשתמע, ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר,
׀ וסימניך והקל נשמע, קל בלא וא״ו, נשמע. דא היא צלותא ׀ דהיא בתשאי,
׀ דכתיב בתנה, ׀ וקולה לא ישמע, דא היא צלותא דקב״ה קביל, כד אתעביד
גו רעותא, וכוננה, ותקונא פדקא יאות, וליתדא יחודא דמריה ׀ פדקא יאות
בכל יומא ׀.

קא) רבי אלעזר אמר, קלא בתשאי, דא ׀ היא קלא עלֵא, דכל קלין
נפקין מתמן. אכל קל בלא ׀ ו, דא היא צלותא דלתתא, דאיהי אולא
לאסתלקא ׀ בוא״ו, ולא תחברא ׀ ביה.

חלופי גרסאות

מטרת הזהר

א) (ש״א א׳) ב״א ק״צ צ״ג, ב) [בח״ג חיי שרה פ״ה א היא, ב דאיהו, ג ב״ו; ב״ו, ד ל״ג דא. ה ו׳, ו קל,
ז וסימנך, ח דאיהו, ט ל״ג מן דכתיב עד דקב״ה, ׀ בכל
יומא כדקא יאות. יא גורס כאן א] והקל נשמע בית פרעה והקל נשמע חסר וא״ו [ו׳] מאי טעמא אמר רבי אלעזר
דא היא שכינתא דבכאת על חרוב בי מקדשא ועל גלותהון דישׂראל כתיב הכא והקל נשמע וכתיב (התם) ב) קול
ברמח נשמע מה להלן [התם] שכינתא אף כאן נמי [אוף הכא] שכינתא. יב הוא. יג וא״ו. יד ל״ג בוא״ו. טו מסיף
ביה תדיר [אה״ל].

דרך אמת א] אית הגרסי ליה בריש שמעתא.

הסולם

והקל נשמע בית פרעה

מאמר

שלו, דא ההוא קל בלא ׀, שהיא הנוקבא
שמתוסרת חסדים. כמבואר.
ק) ובגין כך לא וכו׳: ומשום זה אין
אדם צריך להשמיע קולו בתפלתו, אלא
להתפלל בלחש, בקול שאינו נשמע, כבחינת
הנוקבא, שה״ס תפלה, ועל ידי תפלתו מיוחדים
הקול שאינו נשמע, עם ז״א שהוא קול הנשמע.
וזו היא תפלה המתקבלת תדיר, להיותה
משתוקקת אז ביותר להזדווג עם ז״א, וסימנך
והקל נשמע, קל בלא ׀, נשמע, כלומר
שמתקבלת, זו היא תפלה שהוא בלחש, שכתוב
בחנה וקולה לא ישמע. זו היא תפלה
שהקב״ה מקבל, כשנעשית ברצון וכונה
ובתקון כראוי, וכשמיתד יחוד רבונו בכל
יום כראוי להיות.

וקול הנשמע, ה״ס חסדים מגולים בהאר
ת חכמה, וה״ס ז״א, שמחזה ולמטה מתגלה
בו החכמה. (כמ״ש לעיל בראשית ב׳ דף קמ״ו
אות רל״ז רל״ח ובהסולם שם) אמנם יש עוד
בחינת קול שאינו נשמע, שהיא הנוקבא,
בעת שהיא חכמה בלי חסדים, שאין החכמה
יכולה להאיר בלי לבוש החסדים וע״כ היא
קול שאינו נשמע. ונקראת תפלה בלחש,
(כנ״ל חיי שרה דף ע״א ד״ה פירוש, ע״ש.) וכן
הוא נקראת קל חסר ׀ שהו׳ היא ז״א
המשפיע לה חסדים, שאז היא נשמעת.
וכשחסרה ׀ שהוא ז״א, היא נמצאת בלי
חסדים ואינה נשמעת. דהיינו שאינה משפעת
לחוזן ממנה.

קא) רבי אלעזר וכו׳: ר״א אמר, קול
בתשאי זה הוא קול העלין דהיינו קול
שבבינה, שכל הקולות יוצאים משם, שהיא
בחינה א׳ דקלא דלא אשתמע כנ״ל. אבל קל
בלא ׀ זו היא תפלה שלמטה, דהיינו הנוקבא,
שהיא בחינה ב׳ דקלא דלא אשתמע כנ״ל, שהיא
הולכת להתעלות אל הו׳ שחז׳ ז״א, ולהתחבר
עמו, כדי לקבל ממנו חסדים כמ״ש לעיל.

ו״ש דצלותא לאו איהי ההיא קלא
דאשתמע, כי ה״ס חכמה בלי חסדים שאינה
נשמע, ומאן איהי צלותא, דא קלא אהרא
דתלֵא בקלא דאשתמע, שצריכה לקבל
חסדים מו״א שהוא קול דאשתמע, ואז
החכמה שבה מתלבשת בחסדים והיא נשמעת.
קלא דאשתמע דא ההוא קול דהוא בו,
שהוא ז״א. קלא דתלֵא ביה, שתלוי בזווג
(דפו״י דף ר״י ע״א)

ת״ח

לב

ויגש

קב ת"ח, וְהָקֵל נִשְׁמַע, דָּא הוּא קָל בְּלֵא וְאִי, בְּדָא הִיא גְּקָלָא, דְּבִכְבֵּאת עַל מְקַדְשׁ רֵאשׁוֹן, וְעַל מְקַדְשׁ שְׁנִי. נִשְׁמַע: כְּמָה יְדָאָתָּ אָמַר, קוֹל בְּרַמָּה נִשְׁמַע. בְּרַמָּה, מֵאֵי בְּרַמָּה. דָּא הוּא עֲלֵמָא עֲלֵאָה, עֲלֵמָא דְאָתִי, וְסִימְנִיךְ מִן הַרְמָה וְעַד בֵּית אֵל, מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, הֵכָא בְּרַמָּה, דָּא עֲלֵמָא עֲלֵאָה, דְהָא בְּהֵיא שְׁעָתָא, דִּי בְּרַמָּה נִשְׁמַע, יְכַדִּין מַה כְּתִיב, וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד וּגְו'.

קג וְהָקֵל נִשְׁמַע, לְעֵילָא לְעֵילָא. מ"ט. בְּגִין, יְדוּא"ו אַתְרַחֵק וְאַסְתַּלַּק מִמֶּנִּיהּ, וְכַדִּין רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהּ מֵאַנְהּ וְלִהְנַחֵם עַל בְּנֵיהּ פִּי אֵינְנוּ. יְכִי

מסורת הוהר

(א) ויצא קניט צ"א. (ב) נח י"ח צ"ג.

חלומי גרמאות
א ויג. ב דאיהו קלא בכאת; ל"ג דא היא (ד"א); ל"ג היא (אה"ל). ג קל. ד דאתמר. ה בהווא. ו ל"ג כדן. ז דו"ו. ח מינה. ט להנחם וגו' ול"ג מן על עד ווא. י ל"ג כי אינו; ל"ג מן כי עד ווא.

מאמר

קב ת"ח, וְהָקֵל נִשְׁמַע: זְהוּ קָל בְּלֵי וְיִדְהִינּוּ נִקְבָּא כְּשֵׁהִיא נְפֻרְדַּת מו"א, זְהוּ קוֹל שְׂבוּכָה עַל בֵּית רֵאשׁוֹן וְעַל בֵּית שְׁנִי. נִשְׁמַע, הוּא וְכִמּוּ שֵׁאתָה אֹמַר, קוֹל בְּרַמָּה נִשְׁמַע, שׂוֹאֵל. בְּרַמָּה, מֵהוּ בְּרַמָּה. וּמְשִׁיב, זֶה הוּא עוֹלָם הָעֵלְיוֹן, עוֹלָם הַבָּא, בִּינָה. וְהַסִּימֵן שֶׁלךְ, מִן הַרְמָה וְעַד בֵּית אֵל, שְׁפִירוּשׁוֹ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, דְהִינּוּ מִן הַבִּינָה שְׁנִקְרָאת רַמָּה, וְהוּא עוֹלָם הָעֵלְיוֹן, עַד הַנּוֹקְבָא שְׁנִקְרָאת בֵּית אֵל, וְהִיא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֲפִי כַּאֲן בְּרַמָּה, זְהוּ עוֹלָם הָעֵלְיוֹן, בִּינָה. כִּי בֵּאתָה שְׁעָה שְׁנִשְׁמַע בְּרַמָּה, אִז מַה כְּתוּב, וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד וּגְו'.

הסולם

והקל נשמע בית פרעה
היא מנחת את ג"ר דהארת שמאל, ומקבלת רק ו"ק דהארת השמאל. ועוד תקונים ואין להאריך.

זוה אמרו, וְהָקֵל נִשְׁמַע, דָּא הוּא קָל בְּלֵי וְיִדְהִינּוּ נִקְבָּא בַּעַת עֲלִיית הַנּוֹקְבָא לְקוֹ שְׂמַאל דְּבִינָה, שְׂאֵז נְפֻרְדַּת מו"א שְׁנָק' וְיִ כִּי ז"א, כּוֹלוּ יְמִין דְּבִינָה, וְהַנּוֹקְבָא, כּוֹלָה שְׂמַאל דְּבִינָה, וְרַחֲוִקִים זֶה מִזֶּה מִקְצֵה אֵל הַקְצֵה, דָּא הִיא קָלָא דְּבִכְבֵּאת עַל מְקַדְשׁ רֵאשׁוֹן וְעַל מְקַדְשׁ שְׁנִי, כִּי עִם הַלְּבַשְׁתָּה אֵת קוֹ שְׂמַאל דְּבִינָה, מִתְעוֹרְרִים שֵׁם כָּל הַדִּינִים עַד שְׂכַל אֹרְוֹתֵיהּ נִסְתַּמִּים, כְּנ"ל בְּסוּד תְּקוּן הַב' לְהַתְעוֹרְרוֹת הַזּוּג. וְאִז נֹאמַר וְנַהֲרִי יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ, יַחֲרַב בְּבֵית רֵאשׁוֹן, שְׁה"ס בִּינָה מִבְּחִינַת ז"ת שְׁלֵה, וַיִּבֶשׁ ה"ס בֵּית שְׁנִי, שְׁהוּא הַנּוֹקְבָא. וְהִיא בּוֹכָה עַל ב' חוֹרְבֹנוֹת הַלָּלוּ. וְז"ש נִשְׁמַע, כְּמָה דָּאֵת אֹמַר קוֹל בְּרַמָּה נִשְׁמַע. דְהִינּוּ שְׁהָקֵל שְׁהִיא הַנּוֹקְבָא עֲלֵתָה וְנִשְׁמַעַת בְּבִינָה, שְׁנִקְרָאת רַמָּה, כְּמ"ש, מֵאֵי בְּרַמָּה, דָּא הוּא עֲלֵמָא עֲלֵאָה וְכו', דְהִינּוּ שְׂמַלְבֶּשֶׁת אֵת קוֹ שְׂמַאל דְּבִינָה כְּנ"ל. וְז"ש, דְהָא בְּהֵיא שְׁעָתָא דִּי בְּרַמָּה נִשְׁמַע, כְּדִין מַה כְּתִיב וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד וּגְו'. זֶה הוּא מַחְמַת הַתְעוֹרְרוֹת הַדִּינִים הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר שֵׁם שְׁסוֹתֵמִים כָּל אֹרְוֹתֵיהּ, כְּנ"ל בְּסוּד תְּקוּן הַב'. וְאִז וְנַהֲרִי יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ, שְׁב' הַמְקַדְשִׁים נַחֲרִיבִים, כְּנ"ל.

ביאור הדברים. נודע שבתחילת זוג ז' ו"ן נוגה פיוסא, שז"א ממשיך לה הארת חכמה מקו שמאל דבינה, שעל ידי זה הנוקבא מתפייסת להזדווג עמו, כמ"ש לעיל. (בראשית ב' דף קל"ו ד"ה פנימיות וברך קל"ה ד"ה ביאור עש"ה) והמשכה זו הוא על ידי עלייתם לבינה, שז"א מלביש קו ימין שלה, שה"ס חסדים, והנוקבא מלבישת קו שמאל שלה, שה"ס הארת חכמה.

ויש בזה הרבה תקונים: (א) שמתפייסת עמו, בשביל שהמשיך לה הארת השמאל מבינה, שהיא בחינתה עצמה, שהיא חכמה, כמ"ש שם. (ב) כי עם הלבשתה את קו שמאל דבינה, מתעוררים שם דינים נוראים שבקו שמאל הזה, הסותמים לכל האורות שלה, ונעשתה כמו אש שורפת, שע"ז מתעוררת בה השתוקקות גדולה להזדווג עם ז"א, ולקבל ממנו חסדים להלביש את הארת השמאל שלה. (ג) שמחמת דינים הקשים,

(דפו"י דף ר"ט ע"ב)

קג וְהָקֵל נִשְׁמַע: שְׁנִשְׁמַע לְמַעְלָה לְמַעְלָה, דְהִינּוּ שְׁהַנּוֹקְבָא עֲלֵתָה לְמַעְלָה לְקוֹ שְׂמַאל דְּבִינָה שְׂאִז נַחֲרִיבִים ב' הַמְקַדְשִׁים כְּנ"ל בְּדִיבּוּר הַסּוּמוֹךְ. מַה

ויגש
 איננו, כי אינם מבעי ליה. אלא כי איננו, והא אוקימנא, כי איננו: דבעלה לא אשתפח עמה, א דאלמלא בעלה ב'שתפח עמה, תתנחם עליהו, דהא כדן בנהא, לא הון בגלותא, ובגין דאיננו, לאו איהי מתנחמא על בנהא, בגין דבנהא אתרחקו מנה, על דאיננו עמה.

קד ת"ח בית פרעה, דא הוא סימניה לעילא, ביתא ודתפרעו ואתגליין מניה כל נהורין, וכל יבוצינין, כל מה דהוה סתים, מתמן אתגלי, ובג"כ, קב"ה אפיק כל נהורין, וכל יבוצינין, בגין לאנהרא להווא קול, דאקרי קל בלא יוא"ו.

קה ת"ח פד יקים קב"ה להאי קל מעפרא, ויתחבר יבוא"ו, כדן כל מה דאתאביד מנייהו בזמנא דגלותא, יתהדר יתעדנון בנהורין עלאין, דאתוספן מגו עלמא עלאה, כד"א א והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכו' וכו' האובדים בארץ אשור והגדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם.

קו ואתה צויתה זאת עשו קחו י" לכם מארץ מצרים וגו'. רבי חייא פתח, שמתו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משובש וגו'. ת"ח, פד אתחבר בי מקדשא, וגרמו חובין, ואתגלו ישראל מארעא, אסתלק

מסורת הזהר
 א ואלמלא; דאלמלי (אה"ל). ב אשתכח. ג יתנחם. ד היא. ה דבנהא. ו דאתפרעי. ז בוסנין. ח בוסנין. ט קל. י וי"ו. יא יוקים. יב בוי"ו. יג ל"ג מה. יד ל"ג יתהדר. טו יתעדנון. טז בעדנון. יז גדול וגו'. יח לכם וגו'. יט כל המתאבלים עליה ול"ג וגו'.

מאמר
 מה הטעם שנחרבים, משום שהו', שהוא ז"א, נתרחק ונסתלק מן הנוקבא, שהוא מלביש לימין דבינה, והנוקבא לשמאל דבינה, ונתרחקו זה מזה מקצה אל הקצה, כנ"ל בסמוך, ואו רחל מבכה על בניה וגו' כי איננו. כי נסתמו כל אודותיה ואין לה מה להשפיע אל הבנים, וע"כ הלכו בגלות. ושואל, הכתוב אומר, **כי איננו**, כי אינם היה צריך לומר, דהיינו לשון רבים. ומשיב, אלא אומר, **כי איננו**, כמו שבארוהו, אשר **כי איננו**, פירושו, שבעלה אינו עמה, שאם בעלה היה נמצא עמה, שהוא ז"א, היתה מתנחמת על הבנים כי אז היו נפתחים אודותיה, ובניה לא היו בגלות, ומשום שאיננו אינה מתנחמת על הבנים שלה, כי הבנים נתרחקו ממנה משום שבעלה איננו עמה. וע"כ אוה"כ, כי איננו, ולא כי אינם.

קד ת"ח בית פרעה: הוא סימנך, כלומר שהוא מרמז למעלה, על הבניה, שהיא בית שממנו מתפרעים ומתגלים כל האורות וכל הנרות. היינו ספירות הנוקבא המכוננות נרות, וכל מה שהיה סתום נגלה משם. וע"כ נקראת הבניה, בית פרעה ושיעור הכתוב, והקל נשמע בית (דפ"י דף ר"י ע"א)

לד

ויגש

קב"ה לעילא לעילא, וְלֹא אֲשַׁנַּח עַל « תְּרוּב ב' בִּי מִקְדָּשָׁא, וְעַל עַמִּיּה דְאַתְגְּלוּ, וְכַדִּין שְׂכִינְתָא אֲתַגְלִיּא דְעַמְהוֹן.

קז) כַּד נַחַת, אֲשַׁנַּח עַל בֵּיתֵיה דְאַתְרוּקָד, אֲסַתְפַּל עַל עַמִּיּה, וְהָא « אֲתַגְלִי, יִשְׁאַל עַל מְטְרוֹנִיתָא, וְאַתְתְּרַכַּת, כַּדִּין וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים צְבָאוֹת בְּיוֹם הַהוּא יִלְכְּכִי וְלִמְסַפְדּוֹ וְלִקְרַחַה וְלַחְגוּר שֶׁק, וְהָיָא גַם הָיָא מַה כְּתִיב בְּה, « אֱלִי כִּכְתוּבָה חֲגוּרָת שֶׁק עַל בְּעַל נְעוּרֵיהָ, כַּד"א פִּי אֵינְנוּ, כַּגִּין דְאַסְתַּלַּק מִינָה, « וְאַשְׁתַּכַּח פְּרוּדָא.

קח) וְאַפִּילוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כְּלָהוּ יִתְאַבְלוּ, « דְכְּתִיב « אֲלִבִּישׁ שְׁמַיִם קַדְרוֹת וְשֶׁק אֲשִׁים כְּסוּתָם. מְלַאכֵי « עֲלָאֵי, כְּלָהוּ אֲתַאבְלוּ עֲלֵיהָ, דְכְּתִיב « הֵן אֲרָאִים צְעָקוֹ חֲצָה מְלַאכֵי « שְׁלוֹם מֵר יִכְפִּיּוּן. שְׁמַשָּׁא וְסִיְהָרָא אֲתַאבְלוּ, וְחֻשְׁכוֹ נְהוּרִיהוֹן, דְכְּתִיב « חֲשַׁף הַשְּׁמַשׁ בְּצַאתוֹ וּגו', « וְכֹלְאָ עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי, כְּבוּ « עֲלָה * וְאַתְאבְלוּ. מ"ט, כַּגִּין דְשִׁלְטָא « עֲלָה סִטְרָא אַתְרָא, דְשִׁלְטָא עַל אַרְעָא קְדִישָׁא.

קט) פְּתַח וְאָמַר, « וְאַתְּהָ בֶן אָדָם כַּה אָמַר ה' אֱלֹקִים לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קַן כַּה « הַקַּן עַל אַרְבַּע פְּנּוֹת הָאָרֶץ, הָאֵי « קְרָא « רְזָא כְּעֲלָהָ אִיהוּ, לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קַן כַּה מְאֵי אִיהוּ, וְכִי אַדְמַת יִשְׂרָאֵל קַן כַּה « הָיָא. אֲלָא הַכִּי הוּא וְדָאֵי וְאַתְמַר, קַן אִיהוּ לִימִינָא, קַן אִיהוּ לְשְׁמַאלָא. קַן לִימִינָא: דְכְּתִיב « לְקַן הַיְמִינִן. קַן לְשְׁמַאלָא: דְכְּתִיב, « קַן שֵׁם « לְחֻשְׁף וְלְכָל תְּכֵלִית הוּא חוֹקֵר, וְדָא הוּא, « קַן כָּל בְּשַׂר, כְּמָה דְאַתְמַר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) ויאל א' ב) וישב כ"ב צ"ג ג) נו י"ח צ"ב. ד) וירא ע"ג צ"ב. ה) יחזקאל ז' ו' ב"א קצ"ב צ"א, צ"ב. ז) נו כ"ח צ"ד. ח) ב"א ש"ל צ"ד.
א חירוב; חורבן (אה"ל). ב ל"ג ב' ג דאגל. ד עמק. ה אתגלו ומוסיף בן שנאיהון ריחון על צנאיהון וזיהוון מהדקן לאחורא (אה"ל). ו ל"ג שאל. ז לבכי וגו'. ח ל"ג אלי. ט ואשתכחת. י מתאבלי. יא ל"ג דכתיב. יב מוסיף עלאי דכתיב. יג שלום וגו'. יד ל"ג וכלא. טו עליה. טז עליה. יז הקן וגו'. יח מוסיף קרא אוקמוה. יט וזוא. כ ל"ג עלאה. כא מה; ל"ג מאי איהו. כב איהו. כג לחשך וגו'.

מאמר

הסולם

קרו לכם עגלות לממכם

למעלה למעלה. ולא השגיח על החורבן של בית המקדש ועל עמו שהגלו, ואז השכינה הגלתה עמהם.

קז) כַּד נַחַת וכו'; כאשר ירד, השגיח על ביתו והנה נשרף, הסתכל על עמו והנה הגלו, שאל על הגבירה, דהיינו השכינה, והיא הגלתה. אז ויקרא ה' אלקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק, והיא גם היא, השכינה, מה כתוב בה, אלי כבתולה חגורת שק על בעל נעוריה. כמו שאתה אומר, כִּי אֵינְנוּ דהיינו בעלה כנ"ל, משום שנסתלק ממנה, ונעשה פירוד.

קח) וְאַפִּילוּ שְׁמַיִם וְאַרְעָא וכו'; ואפילו שמים וארץ התאבלו כולם, שכתוב, אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, מלאכים (דפו"י דף ר"י ע"א * דף ר"י ע"ב)

קט) פְּתַח וְאָמַר וְאַתְּהָ בֶן אָדָם וכו'; לאדמת ישראל קין וגו'; מקרא זה הוא סוד עליון, לאדמת ישראל קין, מה הוא, וכי אדמת ישראל קין הוא. ומשיב, אלא כן הוא ודאי, ולמדנו, קין הוא לימין, קין הוא לשמאל. ומפרש, קין לימין, שכתוב, לקין הימין, קין לשמאל, שכתוב, קין שם לחשך ולכל

לה

ויגש

ק"ו קץ דימינא, היינו דכתיב לאדמת ישראל קץ. בא הקץ, דא קץ דשמאלא. קץ דימינא: דא קץ דיצר הטוב. קץ דשמאלא: דא קץ דיצר הרע, ודא איהו, דכד *חובין גרמו ואתגברו, אתגור ואתייהיב שלטנא למלכות הרשעה לשלטאה, ולתרכא ביתיה ומקדשיה, ודא הוא דכתיב, * כה אמר ה' אלקים רעה אחר רעה הנה באה, וכלא חד.

ק"א ויבג"כ, ואתאבלו עלאי ותתאי, על דאתייהיב שלטנו להאי קץ דשמאלא, ויבגין פה, פיון דמלכו קדישא, מלכות שמים אתפפיא, ומלכות חייבא ואתגבר, * אית * ליה לכל בר נש, לאתאבלא עמה, ולאתפפיא עמה, * ויבגין דכד איהי * ונדקפא, ועלמא * ותתדי, ותתדי איהו בהדה, דכתיב * שישו אתה * משוש כל המתאבלים עליה.

ק"ב תא חזי, * פתיב * בהו במצרים, * עגלה יפיפיה מצרים, ורזא דעגלה דא, * הוו ישראל תחות * שלטניה, פמה זמנין, וכמה שנין, * ויבגין דזמנין ישראל לשלטאה לכתר עליה, אתרמיז לון השתא עגלות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) יחזקאל ד. ב) לעיל דף ל"ג צ"ב. ג) ירמיה מ"ו. א) (גרמו) חובין אתגברו ואתייהיב [אתייהיב] שלטניה [שלטנה] למלכות [דמלכותא] לשלטאה; חובין אתגור ואתייהיב שלטניה למלכות הרשעה לשלטאה; גרמו חובין אתגור ד"א); גרמי חובין ואתגור דאתייהיב שלטנותא (אה"ל). ב) ל"ג הרשעה, ג) ביתא; דיליה. ד) אתאבלו. ה) המלכות. ו) וכי; אחרא. ז) אתגברא. ח) מוסיף כדון אית. ט) ל"ג ליה. י) בנין. יא) אורקפא. יב) אתתדי (אה"ל). יג) משוש וגו'. יד) כתוב. טו) ל"ג בהו. טז) דהוו (אה"ל). יז) שולטניה (אה"ל). יח) בנין.

קחו לכם עגלות לטפכם

הסולם

מאמר

הושפלה, ומלכות הרשעה התגברה, יש לכל אדם להתאבל עמה, עם המלכות הקדושה, ולהיות מושפל עמה. ובשכיל זה, כאשר תקום המלכות הקדושה, והעולם יהיה שמח, ישמח גם הוא עמה, שכתוב שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה.

ק"ב תא חזי כתיב וכו': בוא וראה, כתוב בהם, במצרים, עגלה יפיפיה מצרים, ובסוד עגלה הזו, היו ישראל תחת ממשלתה כמה זמנים וכמה שנים, דהיינו רד"ו שנים שהיו במצרים, ומשום שאחר כך עתידים ישראל למשול עליה, נרמו להם זה עתה, בכתוב, קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם וגו'.

ביאור המאמר. כבר ידעת שקליפת מצרים ה"ס המשכת החכמה ממעלה למטה מסוד קו השמאל, כמו החטא דעץ הדעת, כי הכלים וניצוצין שפגם אותם אדם בחטאו בעץ הדעת נפלו לחלקם של המצרים (כמ"ש באורך לעיל לך דף מ"ד ד"ה ביאור, ודף מ"ח ד"ה ויש כאן).

והנה הכתוב אומר, קחו לכם מארץ מצרים עגלות וגו', שפנימיות הכתוב, יורה, שיקבלו מרכבות מארץ מצרים להמשכת המוחין

ולכל תכלית הוא חוקר. וזה הוא קץ כל בשר כמו שלמדנו. (וזה נתבאר לעיל פרשת נח דף כ"ח ד"ה קץ לימינא ע"ש).

ק"ו קץ דימינא וכו': קץ הימין, היינו שכתוב ולאדמת ישראל קץ. בא הקץ על ארבע כנפות הארץ, זה הוא קץ השמאל. קץ הימין זה הוא קץ יצר הטוב. קץ השמאל זה הוא קץ היצר הרע. וזה הוא, כאשר החטאים גרמו ונתגברו, נגזר וניתן ממשלה למלכות הרשעה, לשלוט ולהחריב ביתו ומקדשו, וזה הוא שכתוב, כה אמר ה' אלקים רעה אחר רעה הנה באה. והכל אחד.

פירושו. השמאל, ה"ס רעה, ששם דינים ועונשים, וקץ השמאל הוא רעה שניה, שהוא יצר הרע, הוא השטן ומלאך המות. שזסו"ה רעה אחר רעה הנה באה, ואומר, והכ"ף אחד, כי ב' רעות אלו נעשו אחד. כי נתחברו זה בזה.

ק"א ויבג"כ אתאבלו וכו': ומשום זה התאבלו העליונים ותחתונים על שניתן הממשלה לקץ הזה של השמאל. ומשום זה, כיון שמלכות הקדושה, מלכות שמים (דפוי" דף ר"י ע"א)

ל

ויגש

ק"ג) רבי אלעזר אמר, רמז א רמזו ליה ב יוסף ליעקב, על עגלה ערופה, דהא בההוא פרקא אתפרש מניה. ונאוקמוה, עגלה ערופה, דאיהי אתיא על דאשתפת קטולא, ולא אתיידע מאן קטיל ליה, ובגין דלא ישרטון על

חלופי גרמאות

א ל"ג רמז. ב יעקב ליוסף. ג ואוקמו. ד ישרטון. ה ל"ג על.

מאמר המוחין, והוקשה לו לרבי חייא, היתכן שישמשו השבטים ויעקב בעגלות ארץ מצרים, שהן מרכבות הטומאה. ולתרץ זה מביא רבי חייא את הכתוב (באות ק"ו) שמחו וגו' שישו אתה משוב כל המתאבלים עליה. ומקדים לבאר ענין דינים קשים השולטים בשעת הארת השמאל, שהוא סוד חורבן ביהמ"ק וגלות ישראל וגלות השכינה, וסוד הכתוב ויקרא ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה וגו', שהוא נוהג בכל זוג וזוג כמו שביאר ר' אלעזר במאמר הסמוך, (ע"י בדף ל"ב ד"ה ביאור הדברים, עש"ה בכל החמשון) וכן הוא בזווגים הכוללים שהם גלות וגאולה. שבזמן שליטת השמאל, ניתן כח לס"א לשלוט על ישראל, ולחרבא ביתיה ומקדשיה, שבזה הוכן זוג השלם לשעת הגאולה, בשלמות ג' התקונים המובאים לעיל (בד"ה ביאור הדברים עש"ה) כי זווגים הפרטיים וזווגים הכוללים שנים זה לזה בכל סדריהם. ואחר כך, מרחיב הדברים בביאור קץ הימין וקץ השמאל. ומסיים, ובגין כך וכו' אית ליה לב"ב בר נש לאתאבלא עמה ולא תכפריא עמה. כלומר, שאין אדם יכול לקבל מאור שלימות הזוג של זו"ן, אם אינו נכלל עם הנוקבא בעת שמתעוררים עליה הדינים קשים של השמאל, שאז מתאבל עמה ומושפל עמה, כי על ידי זה מקבל גם הוא אותם ג' התקונים הנ"ל המכשירים אותו להכלל בהארת הזוג, ועקרום הוא תקון הג', שיעזוב את הג"ר דשמאל, דהיינו שלא ימשיך אור חכמה ממעלה למטה אלא ממטה למעלה שהוא בחינת ו"ק בלבד, ואז, דכד איהי יודקפא ועלמא יתחדן, יתחדו איהו בהדה, דהיינו שיוכל להכלל ולקבל משלימות הזוג, דכתיב שישו אתה משוב כ"ה המתאבלים עליה, שפירושו שכל מי שנכלל עם הנוקבא בעת שנתעוררו עליה הדינים דקו שמאל, והתאבל עליה והושפל עמה, הוא ישיש עמה בעת שתהיה בזוג השלם. אמנם אם לא התאבל עליה, כי לא נכלל עמה בעת התעוררות הדינים הקשים, לא יוכל לשוב עמה ולקבל מהארת זווגה השלם, משום

(דפו"י דף ר"י ע"ב)

קחו לכם עגלות למטכם

שאינו מובטח להשמר שלא להמשיך הג"ר דשמאל, שאז תחזור ותתחזק שליטת הס"א על הקדושה. לפיכך מדייק הכתוב, שישו אתה משוב כל המתאבלים עליה. כי המתאבל עמה בטוח שימשיך השיעור ו"ק דג"ר כראוי.

ובזה נפתח הבנת הכתוב, ואתה צויתה וגו' קחו לכם מארץ מצרים עגלות וגו', ואומר, תא הזין כתיב בהו במצרים, עגלה יפיפיה מצרים. פירוש, כי ידעת שמצרים ה"ס חכמה דקליפה, כנ"ל, ויש בה ד' מדרגות חו"ב תו"מ, המכונות שור פרה, עגל עגלה. ולא הוברר ממנה לקדושה רק בחינת ו"ק שלהם בלבד, שה"ס ממטה למעלה, שהיא אור המלכות המכונה עגלה. כמ"ש בסו"ה שישו אותה משוב כל המתאבלים עליה. ולפיכך אין הכתוב אומר שור או פרה יפיפיה, רק עגלה יפיפיה מטעם שלא נברר מהם רק בחינת עגלה בלבד, כמבואר.

וז"ש ורוא דעגלה דא, הווי ישראל תחות שלטניה כמה זמנין וכמה שנין, היינו רק בכדי לברר סוד עגלה הווי, שה"ס ו"ק דשמאל כנ"ל, הווי ישראל תחת קליפת מצרים כמה זמנים וכמה שנים. כי יותר משיעור זה המכונה עגלה אסור לקחת ממצרים כנ"ל, ובגין דזמינין ישראל לשלמאא לבתר עגלה, דהיינו בשעת הארת הזוג, עתידים ישראל לשלוט על עגלה זו, כלומר שיקבלו ו"ק דחכמה, אתרמיז לון השתא עגלות, נרמו להם בדברי פרעה, קחו לכם מארץ מצרים עגלות וגו' כי שיעור זה מותר להם לקחת ממצרים. דהיינו השיעור בבחינת עגלות שהוא ו"ק כנ"ל. וע"כ אין הכתוב אומר מרכבות, אלא עגלות, כדי לרמוז על שיעורו של עגלה, כמבואר.

ק"ג) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, רמז רמז יוסף ליעקב על עגלה ערופה, כי כשעסקו בפרק הזה של עגלה ערופה, נפרד ממנו, ובארוהו, עגלה ערופה, היא באה, על שנמצא הרוג ולא נודע מי הכהו, וכדי שלא

לז

ויגש

« ארעא רוחין בישין ב דלא אצטריכו, יתבין האי עגלה לתקונא, בגין דלא ישתמודעון לגביה, ולא ישלטו עלייהו.

קיד) ת"ח, כל בני נשא בלהו עברין ע"י דמלאך המות, בר מהאי דאקדימו ליה בני נשא, עד לא ימטי זמנא, לשלטא ביה, וליטול רשו, דהא לא שליט בכר נש, יעד דנטיל רשו.

קטו) ובג"כ, אית ליה דינא לשלטא, על ההוא אתר, כמה דאף אמר, לא נודע מי הפהו, ה"נ אית ליה דינא דלא אתידע, בגין לקטרגא על ההוא אתר, וע"ד ולקחו זקני העיר שהיא עגלת בקר וגו'. בגין לאעברא דיניה דההוא אתר, ולאשתקנא דלא ישלוט ביה מקטרגא, ולאשתקבא מניה.

קטז) תא חזי, יוסף פד אתפרש מאבוי, בלא לניה, ובלא אכילה אשתדו, ונהו מה דנהו, וכד אמר יעקב, טרוף טורף יוסף, אמר פי ארד אל בני

חלופי גרסאות

א בארעא. ב ולא אצטריך. ג עליה. ד דמלאכא דמותא. ה שליטו. ו בר. ז ל"ג עד דנטיל. ח דלא ול"ג דאת אמר.

מסורת הזהר

א) וירא ק"א צ"א. ב) וירא ק"י צ"ב. ג) בראשית ל"ז.

קחו לכם עגלות למטכם

אורותיה על ידי אחיזתו בג"ר הללו (כמ"ש) לעיל וירא דף ק"א ד"ה ותא חזי, ובד"ה וקב"ה חיים).

וזה אמרו, ובג"כ אית ליה דינא לשלטא על האי אתר וכו', דהיינו לשלוט על הנוקבא, מחמת שנסתלקו ממנה אורות דג"ר שהוא בחינת דין הא. הכי נמי אית ליה דינא וכו' בגין לקטרגא על ההוא אתר, דהיינו בחינת דין הב, שאם יתקנו אותה והג"ר תחזרנה אליה, יוכל לסתום אורותיה. ועל כן היא צריכה לב' תקונים (כמ"ש וירא דף ק"א ד"ה ורוא עלאה ע"ש) וז"ש וע"ד ולקחו וגו' בגין לאעברא דיניה דההוא אתר, דהיינו להעביר דין הצמצום ממנה ולתקנה שהג"ר תחזרנה אליה. וזהו תקון לדין הא. וזהו נעשה ע"י הבאת העגלה. ולאשתקנא דלא ישלוט ביה מקטרגא, דהיינו למעט אותה מג"ר דג"ר שבזה מתבטל אחיזת ס"א, לסתום אורותיה, וזהו תקון לדין הב, ונעשה ע"י עריפת העגלה. כמ"ש כל זה באורך לעיל (וירא ק"א ד"ה ורוא עלאה ע"ש).

קטז) ת"ח יוסף פד וכו'; בוא וראה יוסף כשנפרד מאביו, נשלח בלי לוייה ובלי אכילה, והיה מה שהיה, וכשאמר יעקב טרוף טורף יוסף, אמר כי ארד אל בני אב

הסולם

מאמר

שלא תשלוטנה על הארץ רוחות רעות שאין בהם חפץ, נותנים את העגלה הוה לתקון, שלא יכירו בו ולא ישלטו עליה, על הארץ, כמ"ש לפנינו.

קיד) ת"ח כל בני נשא וכו'; בוא וראה, כל בני אדם נפטרים על ידי מלאך המות, חוץ מזה, שהקדימו אותו בני אדם והרגוהו, מטרים שהגיע זמנו של מלאך המות לשלוט עליו, ולקבל רשות לקחת נשמתו, כי אינו שולט על האדם עד שמקבל רשות מלמעלה (כנ"ל פרשת נח דף כ"ט אות ע"ח) וביאור הדברים, עיין לעיל וירא דף ק"א ד"ה ותא חזי.

קטו) ובג"כ אית ליה וכו'; ומשום זה, יש לו למלאך המות לשלוט עליו מן הדין, כמש"א ולא נודע מי הכהו, ויש לו גם כן דין, שלא נודע מי הכהו, כדי לקטרג על מקום הזה שהוא הנוקבא. ועל כן ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו', כדי להעביר הדין מאותו מקום, ולהתקן שלא ישלוט עליו המקטרג, וינצל ממנו.

פירושו. ב' מיני דין, נכללים בהכתוב, לא נודע מי הכהו. א) שכת הצמצום עלה למלכות ונסתלקו האורות דג"ר מהנוקבא, שהם אור החיים. ב) שאפילו אם יתקנו אותה והג"ר תחזרנה אל הנוקבא, יש עוד כח לסטרא אחרא, לקטרג עליה ולסתום

(דפו"י דף ר"י ע"ב)

לח

ויגש

אבל שאולה, דאנא גרימנא ליה. ותו, «דחוינא דע דאחוי סניין ליה, ושרדנא ליה, ורמו קא רמיו ליה.

קיו) א"ל רבי יהודה, אינון עגלות ע"פ פרעה שדר לון, דכתיב ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה. א"ל, «דיוקא דמלה, דכתיב ואתה צויתך זאת עשו. ואתה צויתך דייקא, ובג"כ דכתיב בה"א, משמע דיוסף תבע לון, ובג"כ ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה. ויעקב לא אתקיים במלה, עד דחמא לון, דכתיב וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם.

קיה) אר"ש, בקדמיתא «ותחי רוח יעקב, ולבתר ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי. אלא בקדמיתא יקרי ליה אורייתא יעקב, בגין שותפוטא, דאשתתפו שכנינתא בההוא חרם, פד אנדפן יוסף, והשתא «דשכינתא סלקא, כדין איהו, ותחי רוח יעקב «אביהם, ודא הוא רזא דשכינתא, ובתר דאיהי קיימא בקיומא, כדין «דרגא דלעילא, «אתעבר «לגבה, «דרגא דאיהו ישראל. מכאן, «דרגא דלעילא, לא אתער «לעילא, עד דאתער בקדמיתא לתתא, דהא חכא ותחי רוח «יעקב «בקדמיתא, ולבתר ויאמר ישראל.

מסורת הזהר

(א) וישב דף ט' צ"ב.

חלוסי גרסאות

א דהוה, ב שנאק, ג דייקא, ד צויתה, ה קיים, ו מלה, ז ל"ג מן קרי עד שותפוטא, ח שכנותא, ט וגוי, י בנין, יא ל"ג מן דרגא עד דרגא, יב אתער, יג לגביה, יד ואיהו דרגא דישראל, טו דרגא; דחא (אה"ל). טז ל"ג לעילא; לעיל, יז ל"ג בקדמיתא.

מאמר

הסולם

קחו לכם עגלות למסכם

האמין הדבר עד שראה את העגלות והבין חרמו שרמו לו, שכתוב וירא את העגלות וגו'. קיה) אר"ש בקדמיתא וכו': אמר ר' שמעון, בתחילה כתוב, ותחי רוח יעקב, ואח"כ, ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי, למה מתחיל ביעקב וגומר בישראל, ומשיב, אלא בתחילה קראו התורה יעקב, בשביל השותפות שנשתתפה השכינה בחרם שעשו השבטים כשנמכר יוסף, שלא לגלות הדבר. שמשום זה נסתלקה השכינה מיעקב כל אותו הזמן, ועתה שחזרה אליו השכינה נאמר, ותחי רוח יעקב אביהם, שזהו סוד השכינה, הנקראת רוח יעקב, ואחר שהשכינה נתקיימה בו, אז המדרגה של מעלה עברה ממדרגת יעקב אל המדרגה שהוא ישראל דהיינו ממדרגת מוחין דו"ק שנקרא יעקב למדרגת מוחין דג"ר שנקרא ישראל. מכאן נשמע, שהמדרגה שלמעלה אינה מתעוררת למעלה מטרם שנתעורר למטה. כי כאן כתוב, ותחי רוח יעקב תחילה, שהוא ההתעוררות שלמטה, ואח"כ כתוב ויאמר ישראל. שהוא התעוררות שלמעלה.

(ויאמר

אבל שאולה, כי אני גרמתי לו שנהרג, משום ששלחתי אותו בלי לוויה, ואיני יכול לומר, ידינו לא שפכה את הדם הזה, כבעגלה ערופה, שפירושו, לא פטרנוהו בלי לוויה. (סוטה ל"ח:) ועוד שידעתי שאחיו שונאים אותו ושלחתי אותו אליהם. ורמו רמו לו יוסף על כל זה, בשליחת העגלות. קיו) א"ל ר' יהודה וכו': אמר לו ר"י, אלו העגלות, על פי פרעה שלח אותם, שכתוב, ויתן להם וגו'. ואין תאמר, שרמו רמו לו יוסף בשליחת עגלות. אמר לו ר' אלעזר, הדיוק של המלה, שכתוב, ואתה צויתך זאת עשו, שלא היה צריך לומר, ואתה צויתך, כי כבר כתוב, ויאמר פרעה אל יוסף אמר אל אחיך, אלא ואתה צויתך שאומר כאן הוא בדיוק, וע"כ כתוב צויתך עם ה' לבסוף, להורות שהוא בדיוק, שבא ללמדנו, שיוסף דרש ממנו, שיתן לו עגלות, וע"כ ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה, כי יוסף היה הנותן, והוא בקש מפרעה. ולמה דרש מפרעה עגלות, הוא מטעם שרצה לרמו לאביו על עגלה ערופה כנ"ל. וע"כ, יעקב, לא

(דפו"י דף ר"י ע"ב * דף ר"א ע"א)

ל"ט

ויגש

קיט) ויאמר אלקים לישראל במראת הלילה, במראת פתיב. תא תזי, ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק בקדמימא, בגין לאתערא שמאלא, ברזא דרחימו, וכדין ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה, בהאי דרגא דקאמרן, דאיהי «מראות הלילה».

קכ) ויאמר אנכי האל אלקי אביך, מאי טעמא. בגין דסטרא דקדושה דלעילא, הכי הוא, דהא סטרא דמסאבא, לא אדפר שמא דקב"ה, וכל סטר דקדושה אדפר בשמיה. אנכי ארד עמך מצרימה וגו', מפאן, דשכינתא נחתת עמיה בגלותא, ובכל אתר דישראל אתגלו, שכינתא אתגליא עמהון, וקא אוקמוה.

קכא) ת"ח, כמה עגלות הוו. שית. כד"א «שש עגלות צב. ד"א, ושייתין הוו, וכלא רזא קדא. בקדמימא פתיב ובעגלות אשר שלח יוסף, וולכסוף אשר שלח פרעה. אלא, פלהו דשדר יוסף, הוו בחושבנא פדקא תזי, ואינון דשדר פרעה יתיר מנייהו, לא הוו ברזא דא, ולא הוו בחושבנא.

קכב) ואלין ואלין קאתו, בגין כן, אשר שלח יוסף, אשר שלח פרעה,

חלופי גרמאות

א מראת, ב מסאבא, ג מדכרא בשמא, ד קדושה, ה אשכח, ו שתיין, ז וירא את העגלות אשר שלח יוסף ולבחר בעגלות אשר (אה"ל), ח ולבחר.

ממרת הזהר

(א) במדבר ז',

קחו לכם עגלות למפכם

ג"כ לשש ספירות הללו, אלא שכל אחת כדולה מעשר, והן ששים.

בקדמימא כתיב וכו': שואל בתחילה כתיב, בעגלות אשר שלח יוסף, ולכסוף אשר שלח פרעה, ומשיב, אלא כל העגלות ששלח יוסף היו בחשבון כראוי, ואלו העגלות פרעה יותר עליהם, לא היו בסוד הזה, ולא היו בחשבון. פירוש. העגלות, ה"ס צורת המוחין דהארז חכמה, כנ"ל, והשבון, ה"ס המלכות שנקראת חשבון, כנודע, וז"ש כלהו דשדר יוסף הוו בחושבנא, כלומר, שהיו רק בשיעור אור המלכות שה"ס ו"ק דג"ר וכנ"ל (דף ל"ו ד"ה ובוזח נפתח), שרק שיעור זה מותר לקחת ממצרים ולא יותר, שה"ס עגלה, כמ"ש שם, אבל אלו ששלח פרעה לא הוו ברזא דא ולא הוו בחושבנא, אלא, למעלה משיעור עגלה, דהיינו מבחינת שור פרה עגל. שזה היתה מנחה מצד פרעה, שהיה אסור ליוסף, כנ"ל.

קכב) ואלין ואלין קאתו וכו': ואלו ואלו באו ליעקב, הן מבחינת עגלה, ששלח יוסף והן מבחינת שלמעלה מעגלה ששלח פרעה. וע"כ כתוב, אשר שלח יוסף, אשר שלח פרעה. וכשיצאו

הסולם

מאמר

קיט) ויאמר אלקים וגו' במראות הלילה: במראת כתיב, בלי ו', שהוא לשון יחיד, הרומו למדרגת הנוקבא הנקראת מראה, ונקראת לילה. ברא וראה, ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק, כתוב בתחילה, כדי לעורר השמאל. שנקרא יצחק, בסוד האהבה אל הנוקבא, דהיינו אהבת דודים הנמשכת משמאל, ואז, ויאמר אלקים לישראל במראת הלילה, דהיינו שנתגלה עליו. באותה מדרגה שאמרנו, שהיא הנוקבא, הנקראת מראת הלילה.

קכ) ויאמר אנכי האל אלקי אביך: שואל מהו הטעם שהזכיר לו את שמו, ומשיב משום שצד הקדוש שלמעלה נוהג כן. כי צד הטומאה אינו מזכיר שמו של הקב"ה, וכל צד הקדושה נזכר בשמו. אנכי ארד עמך מצרימה וגו', מכאן, שהשכינה ירדה עמו בגלות. ובכל מקום שגלו ישראל גלתה עמהם השכינה, ובארוהו.

קכא) ת"ח כמה עגלות וכו': שואל ברא וראה כמה עגלות היו. ומשיב שש היו. כמו שאתה אומר שש עגלות צב. דבר אחר, ששים היו. והכל סוד אחד. כי שש דומות לששה ספירות. חג"ת נה"י. וששים, רומזות (דפו"י דף ר"א ע"א)

מ

ויגש

וכד יפקון ישׂראל מן גלותא מה פתיב, א וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לֵה' וְגו'.

קבג) וַיֵּאסֹר יוֹסֵף מִרְפַּבְתּוֹ, ר' יִצְחָק פֶּתַח ב וְאָמַר, א וּדְמוֹת עַל רֵאשֵׁי חֲתִיָּה יִרְקִיעַ פְּעִין הַקָּרַח הַנּוֹרָא נְטוּי עַל רֵאשֵׁיהֶם מְלַמְעָלָה, הֵאֵי קָרָא אוֹקְמוּהָ, אָבֵל תָּא חֲנוּי, א אֵית חֲתִיָּה, ד לְעִיל מִן חֲתִיָּה, ה וְאֵית חֲתִיָּה קְדִישָׁא, דְקִיָּמָא עַל רִישׁ חֲתִיָּתָא.

קכד) וְאֵית חֲתִיָּה עֲלָאָה, לְעִילָא עַל כָּל שְׂאָר חֲתִיָּתָא, י וְהֵאֵי חֲתִיָּה שְׁלֵטָא עַל כְּלָהּ, ז בְּגִין דְכַד הֵאֵי חֲתִיָּתָא, יִתְבָּא וְנִהְרָא לְכְלָהּ, כְּדִין פְּלָהּוּ ה' נְטֻלִין לְמִטְלָנוּי, וְיִהִיבַת דָּא לְדָא, ט וְשְׁלֵטָא דָּא עַל דָּא.

קכה) וְאֵית חֲתִיָּתָא לְעִילָא עַל תַּתְּאֵי, עַל שְׂאָר חֲתִיָּתָא לְתַתְּא, וְכְלָהּ אֲתָנּוּ מִיָּנָה, וְד' יִסְטְרִי דְעֲלָמָא רְשִׁימִין בְּהָ, א אֲנַפִּין י' נִהִירִין י' יִדְעֵן לְכָל סְטֵר, וְאֵיחֵי שְׁלֵטָא עַל ד' י' סְטְרִי, וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְאִינוּן ג' לְסְטֵר דָּא, וְג' לְסְטֵר דָּא, וְכֵן לְד' סְטְרִין דְעֲלָמָא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) וירא קמ"ד צ"ב. ב) ביא כ"ח צ"א. א) מוסיף מרכבתו וגו'. ב) ל"ג ואמר, ג רקיע וגו'. ד לעילא. ה) אית; ל"ג אית חתיה. ו) ואית, ז ל"ג בגין, ח נטלי. ט) ושלמא; שולטנא דא לדא. י) סטרין. יא) אנפי יריעין (אה"ל). יב) ל"ג נהירין. יג) דינק. יד) סטרין. דרך אמת, א) ע"י סוף משפטים גם בפרדס בשער אבי"ע.

מאמר

הסולם

ויאסור יוסף מרכבתו

שהיא פני נשר דהיינו תפארת, ומתוך שהיא מכרעת על ב' החיות שבימין ושמאל, וכוללן יחד זו בזו, ע"כ היא נבחנת שהיא למעלה מהן, שפירושו, חשובה מהן. וחיה זו שולטת על כולן, משום כאשר חיה הזו נותנת כחה, ומאירה לכולן, שה"ס כח המסך דחירק, והארת חסדים, שהן ב' ענינים הפועלים בקו אמצעי (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר), אז כולן נוסעות למסעיהן, היינו שנכללות זו מזו, ונותנת זו לזו מכחה, ושולטת זו על זו, שניתן שליטה לכל אחת ואחת על כולן, כי בג' שבקו ימין שולטת פני האריה, ובג' שבשמאל שולטת פני השור, ובג' שבאמצעי שולטת פני נשר. קכה) ואית חיותא לעילא על תתאי וכו': ויש חיה שהיא למעלה על התחתונים, דהיינו על שאר החיות שהן למטה, מעולם אצילות, שהיא פני אדם, דהיינו הנוקבא, וכולן ניוונות ממנה. וארבע רוחות העולם רשומות בה, שה"ס חו"ג תו"מ כנ"ל, פנים ידועות מאירים לכל רוח, שהן ג' פנים אריה שור נשר המאירים בכל רוח מד' הרוחות, שב' רוחות דרומית וצפונית הם ימין ושמאל, ומזרחית, ה"ס קו אמצעי. ומערבית, ה"ס הנוקבא המקבלת את כולן וכוללת כולן. והיא, הנוקבא, שולטת על ד' הרוחות. נהרי בארוה, שהן ג' לרות זו וג' לרות זו

וכשיצאו ישראל מן הגלות מה כתוב, והביאו וגו'. כי אז יביאו כל האומות מנחה לה' כמו פרעה.

מאמר ויאסור יוסף מרכבתו

קבג) ויאסור יוסף מרכבתו: ר' יצחק פתח ואמר, ודמות על ראשי החיה וגו'. מקרא זה בארוהו, אבל בוא וראה, יש חיה למעלה מחיה. פירוש החיה מבחינת קו ימין שהוא פני אריה. דהיינו חסד, היא למעלה וחשובה יותר מן החיה שבקו שמאל שהוא פני שור. כי ד' חיות הן בסוד המרכבה: אריה שור ונשר הן כנגד ג' קוין ימין שמאל ואמצע, וחיה הרביעית הוא פני אדם, הכוללת את הגי'. כמו שמפרש לפנינו.

ואית חיה קדישא דקיימא על ריש חיותא: ויש חיה קדושה העומדת על ראשי החיות. פירוש. היא החיה מבחינת קו שמאל, שהיא פני שור, דהיינו גבורה, ואחר התכללותה בימין נמשכת ממנה המוחין ראש לכל החיות, כי מקו שמאל נמשך הארת חכמה, וע"כ אומר דקיימא על ריש חיותא. כלומר, שעומדת לבחינת ראש אל החיות.

קכד) ואית חיה עלאה לעילא על כל שאר חיותא וכו': ויש חיה עליונה למעלה על כל שאר החיות, היינו החיה שמבחינת קו אמצעי, (דפוי" דף ר"א ע"א)

מא

ויגש

קכו וְאִית רְקִיעַ לְעֵיל מִן רְקִיעַ, וְהָאֵי רְקִיעַ דְּשִׁלְטָא עֲלֵיהּ, כְּלָהּוּ מִסְתַּפְּלֵן לְגַבֵּיהּ, מַה כְּתִיב, וְתַחַת הַרְקִיעַ כְּנִפְיָהֶם יִשְׁרוּת אִשָּׁה אֶל אֲתוּתָהּ וְגו', בְּגִין, דְּכָלְהוּ שְׁלִטִין עַל מַה דְּאֲתַפְקְדוּ, וְשְׁלִיחוּ דְקוּסְטָא בְּהוּ.^(א)

קכז וְאִינוּן לְכָל סֵטֵר תְּשַׁעָה, דְּלִד' סֵטְרִין דְּעֲלָמָא, וְאִינוּן לִי' בְּחוּשְׁבְּנָא, וְכֵד מִתְחַבְּרֵן כְּלָהּוּ, אֲתַעְבִּידוּ יְרִשִׁמָא יְחָדָא, בְּרִזָא דְשָׁמָא תְּדָא, בְּיַחְדָא שְׁלִים בְּדַקְתָּוֵי.

קכח וְכֵד מִתְתַּקְנֵי לְגַבֵּי פְרָסְיָא, מַה כְּתִיב וּמִמַּעַל לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים כְּמֵרָאָה אֲבָן סִפִּיר דְּמוֹת כְּסָא וְעַל דְּמוֹת הַכְּסָא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עֲלֵיו מְלַמְעָלָה, וְהָא אֲוִקִימָנָא דְהָאֵי אֲבָן טְבָא בְּכִרְסִיָא, דְקִימָא עַל ד' קִימִין, וְעַל הַהוּא פְרָסְיָא דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, לְאֲתַחְבְּרָא בֵּיהּ כְּתָדָא, וְלֹאֲתַבְּרָכָא בְּדַקָא יָאוּת.

חֲלוּפֵי גְרַמְאֻת

מִסֻּרַת הַזְהָר

א לעילא, ב רקיעא, ג דנופטרא; דגופטרא; דגו פיטרא (אה"ל). ד מוסיף ט' לד'. ה בחושבן. ו ל"ג רשימא. ז חר. ח מתקני. ט כסא וגו'. י מוסיף דיוקנא דהאי. יא ל"ג קיימין; סמכין.

(א) יחזקאל א. ב) נח צ"ב צ"ה.

דרך אמת א] ושליח הדין שממנה על העונש רבוק ואחוז בהם כי קופטרא הוא מלשון רבוק כנודע. ב] פי' קוסטא מדה. קופטרא שלשלת ירצה השתלשלותם. ג] יוצא קניט א' ופקודי רכי"ח א' ופנתס ברע"מ ומ"ט ב'.

הסולם

מאמר

ויאמור יוסף מרכבתו שקושרים בו את הספינה אל התוף, מלשון כקפטורין יוצאת מתוך הושט, (תנחומא מקץ). **קכו** וְאִינוּן לְכָל סֵטֵר תְּשַׁעָה, וְהָאֵי רְקִיעַ לְעֵיל מִן רְקִיעַ, וְהָאֵי רְקִיעַ דְּשִׁלְטָא עֲלֵיהּ, כְּלָהּוּ מִסְתַּפְּלֵן לְגַבֵּיהּ, מַה כְּתִיב, וְתַחַת הַרְקִיעַ כְּנִפְיָהֶם יִשְׁרוּת אִשָּׁה אֶל אֲתוּתָהּ וְגו', בְּגִין, דְּכָלְהוּ שְׁלִטִין עַל מַה דְּאֲתַפְקְדוּ, וְשְׁלִיחוּ דְקוּסְטָא בְּהוּ.^(א) וְכֵד מִתְחַבְּרֵן כְּלָהּוּ, אֲתַעְבִּידוּ יְרִשִׁמָא יְחָדָא, בְּרִזָא דְשָׁמָא תְּדָא, בְּיַחְדָא שְׁלִים בְּדַקְתָּוֵי. וְכֵד מִתְתַּקְנֵי לְגַבֵּי פְרָסְיָא, מַה כְּתִיב וּמִמַּעַל לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים כְּמֵרָאָה אֲבָן סִפִּיר דְּמוֹת כְּסָא וְעַל דְּמוֹת הַכְּסָא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עֲלֵיו מְלַמְעָלָה, וְהָא אֲוִקִימָנָא דְהָאֵי אֲבָן טְבָא בְּכִרְסִיָא, דְקִימָא עַל ד' קִימִין, וְעַל הַהוּא פְרָסְיָא דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, לְאֲתַחְבְּרָא בֵּיהּ כְּתָדָא, וְלֹאֲתַבְּרָכָא בְּדַקָא יָאוּת.

זו וכן לד' רותות העולם. כלומר אחד שכולן נכללות זו מזו, אינו ד' בכל רוח, שהן ט"ז, אלא ג' לכל רוח, שהן י"ב פנים. והטעם נתבאר לעיל ב"א דף פ"ז ד"ה ואלין ע"ש.

קכו וְאִית רְקִיעַ לְעֵיל מִן רְקִיעַ וְכוּ': וַיֵּשׁ רְקִיעַ לְמַעְלָה מִרְקִיעַ, וְרְקִיעַ הַזֶּה הַשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, דְהֵיִינוּ ג' רְקִיעִים, הַיְמִנִי וְהַשְּׂמַאלִי הֵם זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְרְקִיעַ אֲמֻצְעֵי הוּא הַשּׁוֹלֵט עַל שְׁנֵיהֶם, דְהֵיִינוּ שְׁמֹכְרִיעַ אוֹתָם וְכוּלָּם זֶה בְּזֶה, כְּנ"ל אֲצֵל הַחַיּוֹת. כּוֹלֵם מִסְתַּכְּלִים אֵלָיו, דְהֵיִינוּ שְׁמֹכְבִלִים מִמֶּנּוּ הַכְרַעָה וְהַתְּכַלְלוּת. מַה כְּתוּב, וְתַחַת הַרְקִיעַ כְּנִפְיָהֶן יִשְׁרוּת וְגו', מִשּׁוֹם שְׁכוּלָן שׁוֹלְטוֹת עַל מַה שֶׁנִּתְמַנּוּ, כִּי קוֹ אֲמֻצְעֵי מְקִיִּים הָאֵרֶת שְׁנֵיהֶם יַחַד, שֶׁהַיְמִנִי יֹאִיר מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְהַשְּׂמַאלִי מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְעַל כֵּן כִּנְף הַיְמִנִית שׁוּהָ עִם כִּנְף הַשְּׂמַאלִית. וְהַתְּפִשְׁטוֹת מֵדַת הַחֶבֶל בָּהֶם, דְהֵיִינוּ כַח הַמִּסַּךְ שֶׁבְּקוֹ אֲמֻצְעֵי, שְׁקוּשְׁרֵי יָמִין וְשְׂמַאל בַּיְחָד.

שליחו פירושו התפשטות והשקאה, כמו בית השלחין (מועד קטן ב.) שהוא שדה שמשקים אותו מים, והמים מתפשטים בו. **קוסטא**, פירושו מדה. **קופטרא**, פירושו חבל (דפו"י דף רי"א ע"א)

מב

ויגש

קכט) וכד איהי מתתקנא לגבייה דאדם, למהוי פלא ברתיקא תדא,
להאי אדם, פדין פתיב, ויאסור יוסף מרפכתו דא צדיק, ויעל לקראת
ישראל אביו גשנה. לקראת ישראל: דא רזא דאדם. גשנה: תקרובתא תדא,
לאתקרבא פתדא, בקרבנא יתדא, ויחודא תדא.

קל) וירא אליו, דכד אתחזי שמשא בסיתרא, פדין נהיר וסיתרא,
והנהיר לכלהו דלתתא, וכן פגוונא דא, פל זמנא דקדושה דלעילא, שרא
על מקדשא דלתתא, אתנהיר בי מקדשא, וקנימא בשלימותיה, וכד אסתלק
מניה, ואתחריב בי מקדשא, פדין, ויבך על צנאריו עוד, דבכון פלא, על
מקדשא דאתחריב. עוד, מאי עוד. דא גלותא בתרעה.

קלא) פדין פיון דחמא יעקב ואסתפל, דהא תקונא דלתתא, אשתכלל
פגוונא דלעילא, פדין אמר אמותה הפעם יוגו. פי עודך חי, דאתקיימת
ברזא ידברית קדישא, דאקרי חי העולמים, ובגין כך פי עודך חי. ועד
בקדמייתא אמר, רב עוד יוסף בני חי, דאצטריך למיקם ברזא דחי, והא
אתמר.

חלופי גרמאות

א ובג"כ (אה"ל). ב מוסיף רתיבא קדישא וכדן כלא רתיבא. ג ל"ג כדן כתיב. ד ישראל וגו'. ה תקרובא. ו ל"ג
תדא. ז ל"ג סיהרא. ח שריא. ט לתתא. י דיתחריב. יא גלות. יב ל"ג וגו'. יג ל"ג דברית.

הסולם

ויאסור יוסף מרכבתו

מאמר

קל) וירא אליו: הוקשה לו הלשון, וירא
אליו, שמשמעותו, שנראה אליו ונסתלק, ומה
משמיענו הכתוב בזה. ואומר, כאשר השמש, נראה
אל הלבנה, או מאירה הלבנה, ומאירה לכל
אלו שהם למטה בעולם, וכן כעין זה, כל
זמן שקדושה העליונה, דהיינו אור ז"א, שורה
על בית המקדש למטה, שהיא הנוקבא, מאיר
בית המקדש ועומד בשלימותו. אבל כאן
נאמר וירא אליו, שמשמע שנראה לה האור
ונסתלק ולאחר שנסתלק ממנה אור העליון,
של ז"א, אומר הכתוב, או ויבך על צנאריו
עוד, שכולם בכו על בית המקדש שנחרב דהיינו
על הפסק האור מן הנוקבא, בסבת הזווג הזה
שבשליטת השמאל, שמסבה זו תכף חוזר לימין,
כנ"ל. הכתוב אומר עוד, מהו עוד: זה גלות
האחרון, דהיינו רוב הדינים הנמשכים על ישראל
בגלות האחרון מסבת שליטת השמאל, שמשום זה
נפרש תיכף מזה, וחוזר לימין. כמ"ש לפנינו.

קלא) וכדין כיון דהמא וכו': ואז כיון
שראה יעקב והסתכל, שתקון שלמטה בורו,
הוא כעין שלמעלה באו"א, דהיינו שנדווג
בשליטת הימין והאורות חזרו ונפתחו כמו למעלה,
או אמר אמותה הפעם אחרי ראותי את
פניך כי עודך חי, שפירושו, שאתה מתקיים
בסוד

הנוקבא לזווג עם ז"א, כנ"ל, אלא
כשמתקנים בשליטת הימין מכונים כסא.
וכשמתקנים בשליטת השמאל, מכונים
מרכבה.

קכט) וכד איהי מתתקנא וכו' למהוי
כלא רתיבא וכו': וכשהיא, דהיינו הרקיעים
והחיות שהם סוד הנוקבא כנ"ל, מתתקנת להיות
הכל מרכבה אחת לאדם הזה, שהוא ז"א, אז
נאמר ויאסור יוסף מרכבתו, זהו צדיק, דהיינו
יסוד דז"א, שנקרא יוסף הצדיק, קשר ואיחד את
מרכבתו, שהיא הנוקבא בסוד הרקיעים והחיות
כנ"ל, ויעל לקראת ישראל אביו גשנה לקראת
ישראל, זהו סוד אדם, דהיינו האדם שממעל
לכסא הנ"ל, שהוא ז"א. גשנה, פירושו, גישה
אחת להתקרב יחד בקריבה אחת ויחוד אחד.
פירושו. גשנה, היא מלשון גשו א"י שהוא קריבה
וסוד הזווג של ז"א ונוקבא, המרומוזים כאן
במרכבתו דיוסף וישראל אביו, והוציא הכתוב
לרמו הזווג בלשון גישה, הוא להיותו בחינת
שליטת השמאל הנוהג בתחילת כל זווג, בסו"ה
שמאלו תחת לראשי וגו', שהיא רק גישה אחת,
ותכף נפרש וחוזר לימין, מטעם הדינין המתעוררים
עם שליטה זאת. ומטעם שנסתמים אז כל האורות.
ו"ש תקרובתא דהא וכו', ותכף נפרש מזה.

(דפני דף רי"א ע"א *) דף רי"א ע"ב

מג

ויגש

קלב) תא תזי, מה פתיב, ויברך יעקב את פרעה, אמר רבי יוסי, פרעה אע"ג דאוקמוה ברוך אחרא, סמך דקא סמכינן בעלמא.

קלג) אבל תא תזי, «לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיה רעיתי, תא תזי, אית רתיכין לשמאלא, ברוך דסטרא אחרא, ואית רתיכין לימינא, ברוך דלעילא דקדושה, ואלין לקבל אלין, אלין דרחמי, ואלין דדינא.

קלד) וכד קב"ה עבד דינא במצראי, כל דינא דעביד, יכסהו גוונא, דאינון רתיכין ממש, וכגוונא דיליה דההוא סטרא ממש, ומה ההוא סטרא יקטיל ואפיק נשמתין, אוף קב"ה עביד יכסהו גוונא ממש, דכתיב ויהרג ה' כל בכור, וכן כללא במצרים, כההוא גוונא ממש, וכגין כף דמיתיה רעיתי, כגוונא דילה ממש לקטלא, דכתיב פי אני ה' אני הוא ולא אחר. ולזמנא דאתי מה פתיב, מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו'.

חלופי גרסאות

א אחרא. ב פרעה וגו'. ג ליג תא חזי. ד דקדושה. ה וכל. ו בההוא. ז ליג מה. ח מההוא. ט מוסיף סטרא ממש. י קטילו. יא אחרא. יב ההוא. יג ליג ממש. יד בכלא. טו ההוא; כההוא. טז מאדום וגו'.

מסורת הוהר

(א) (שה"ש א') ח"ב מו: (ב) וישלח מ"ז צ"ג. ג) תולדות ל"ו צ"ו.

דרך אמת אן יש מרכבות לצד הדין שהוא בשמאל החיצונים.

ויאמר יוסף מרכבתו

קלג) אבל תא חזי וכו': אבל בוא וראה, לסוסתי ברכבי פרעה וגו'. בא וראה, יש מרכבות לשמאל בסוד הסטרא אחרא, ויש מרכבות לימין, בסוד שלמעלה בקדושה, ואלו לעומת אלו, אלו של הקדושה הן של רחמים, ואלו של הס"א. הן של דין.

קלד) וכד קב"ה עביד וכו': וכאשר עשה הקב"ה דין במצרים, כל דין שעשה, היה ממש באותו הדרך של אלו המרכבות של הס"א, ובאותו אופן של אותו הצד ממש, מה צד ההוא הורג ומוציא נשמות, אף הקב"ה עשה באותו אופן ממש, שכתוב, ויהרג ה' כל בכור, אע"פ שדרכו הוא רחמים כנ"ל, וכן הכל מה שעשה במצרים, היה באותו אופן ממש, ומשום זה כתוב, דמיתיה רעיתי, כי נדמתה כרכבי פרעה להרג ולהוציא נשמות בני אדם, כדרך שלה ממש, של מרכבות פרעה שהוא הס"א להרג, שכתוב (שמות ט"ו י"ח) כי אני ה', אני הוא ולא אחר. ולעתיד לבא מה כתוב, מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו'. שגם אז יהרג אותם ה', ולא שליו.

תא

הסולם

מאמר

בסוד ברית הקדוש שנקרא חי העולמים, ומשום זה, כי עודך חי, ועל כן אמר בתחילה, רב עוד יוסף בני חי, כי הוא צריך להיות בסוד חי, וכבר נתבאר.

ושיעור הכתוב הוא, כי הסתלקות האורות שנעשה אחר הוונג שבשליטת השמאל נבחן כמו מיתה, דהיינו הסתלקות אורות החיים, וזה שאה"כ אמותה הפעם אחרי ראותי פניך, כי ע"כ נסתלקו האורות אחר התחלת הוונג המרומז בהכתוב וירא אליו, כנ"ל, שהוא מיתה, הוא מטעם, כי עודך חי כי עודך ברית קדוש בסוד חי העולמים, שהוא ימין, שאז אור החכמה שנק' חי מתלבש בחסדים ומתקיים. וע"כ הוכרחתי להחזיר הוונג בשליטת הימין.

קלב) תא חזי מה פתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב, ויברך יעקב את פרעה. אמר ר' יוסי, פרעה, אע"פ שבארוהו בסוד אחר, דהיינו שאינו קליפה רעה אלא הוא בחינת אמא דאצילות, (כמ"ש לעיל אות ק"ד בביאור הכתוב והקול נשמע בית פרעה) סמך הוא שאנו סומכים כדרכו, בדרוש, אמנם לפי הפשט הוא קליפה רעה.

(דפו"י דף ר"א ע"ב)

מד

ויגש

קלה) פא חזי, מה פתיב וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו
 « בה ויפרו וירבו מאד. ויאחזו בה, ^א אחסנת עלמין. ויאחזו בה, דהא ^ב להון
 אתחזי, פמה דאוקמוה. ^ג ויפרו וירבו מאד, ודאי, דהא צערא לא שראת
 בהו, וקיימי ^ד בתפנוקי ^ה עלמא, וקגין פן ויפרו וירבו מאד. ברוך יי לעולם
 אמן ואמן.

חלופי גרסאות

א בה וגו, ב דלהון, ג מוסיף א"ד יוסי ויפרו, ד ל"ג מאד, ה מלכין.

דרך אמת א] ירושת עולם, ב] בתענוגי מלכים.

מאמר

הסולם

ויאסור יוסף מרכבתו

קלה) תא חזי מה זכוי: בוא וראה, מה
 כתוב, וישב ישראל בארץ מצרים בארץ
 גושן וגו'. ויאחזו בה. פירושו אתות עולם.
 ויאחזו בה, כי להם ראוי לאחו בה ולא
 למצרים, כמו שבארוהו. ויפרו וירבו מאד,
 (דפו"י דף ר"א ע"ב)

סליק פרשת וישב

